

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE YOKSULLUKLA MÜCADELEDE
BARTIN ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

ELİF YILMAZ

DANIŞMAN

YRD. DOÇ. DR. MESUT KAYAER

BARTIN-2017

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE YOKSULLUKLA MÜCADELEDE BARTIN ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

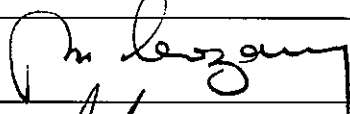
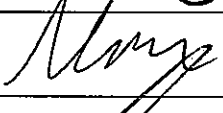

HAZIRLAYAN

Elif YILMAZ

DANIŞMAN

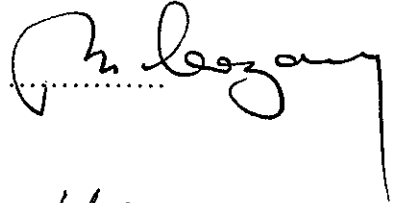
Yrd. Doç. Dr. Mesut KAYAER

“Bu tez 24/08/2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

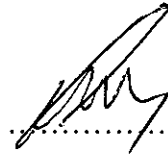
JÜRİ ÜYESİ	İMZA
Doç. Dr. Mahmut BÖZAN	
Yrd. Doç. Dr. Mesut KAYAER	
Yrd. Doç. Dr. İsmail BAŞARAN	

KABUL VE ONAY

Elif YILMAZ tarafından hazırlanan "Türkiye'de Yoksullukla Mücadelede Bartın Örneği" başlıklı bu çalışma, ^{24.08.2017} tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Mahmut BOZAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mesut KAYAR

Üye : Yrd. Doç. Dr. İsmail BAŞARAN

Bu tezin kabulü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../... tarih ve ...sayılı kararıyla onaylanmıştır.

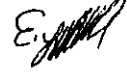
Yrd. Doç. Dr. M. Said CEYHAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Yrd. Doç. Dr. Mesut KAYAER danışmanlığında hazırlamış olduğum “Türkiye’de Yoksullukla Mücadelede Bartın Örneği” adlı Yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

24.108/2017

Elif YILMAZ

ÖN SÖZ

Araştırmamın her aşamasında bana farklı yollar gösteren, sevgisini, sabrını, fedakârlığını hiçbir şekilde esirgemeyen sevgili tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mesut KAYAER'e ayrıca tez konumun belirlenmesinde bana yol gösteren Yrd. Doç. Dr. Gökhan KALAĞAN'a ve Yrd. Doç. Dr. İsmail BAŞARAN'a teşekkür ederim.

Son olarak, hayatım boyunca aldığım her türlü kararlara saygı duyan ve beni sabırları ve sevgileriyle destekleyen babam Hüseyin YILMAZ'a, hiçbir zaman vazgeçmemem gerektiğini bana aşıl原因 annem Hamide YILMAZ'a her zaman yanımda olan ve desteklerini benden esirgemeyen kardeşlerim Özlem YILMAZ ER'e İmren YILMAZ'a ve Ercan YILMAZ'a, tez sürecini birlikte geçirdiğimiz ve manevi desteğini üstümden hiçbir zaman esirgemeyen arkadaşım Sümeyye ÖZER'e ve Tuğba ERDUĞAN'a teşekkür ederim.

Elif YILMAZ

Bartın, 2017

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Türkiye’de Yoksullukla Mücadelede Bartın Örneği

Elif YILMAZ

Bartın Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mesut KAYAER

Bartın- 2017, Sayfa: XIII + 102

Yoksulluk kavramı üzerinde her ne kadar literatürde bir fikir birliği oluşturulmasa da belli başlı tanımıyla yoksulluk; insan onuruna yakışır bir hayat seviyesinin sürdürülememesi ve maddi yönden yetersiz olma durumu olarak tanımlanabilir. Yoksulluk kişilerin sadece maddi yönden yetersiz olma durumu yanında sosyal ve kültürel olarak da yoksun olma durumunu da içine alan bir kavramdır. Hemen her ülkede görülen yoksulluk az gelişmiş ülkelerde kendisini daha fazla hissettiren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yapmış olduğum bu çalışma 4 bölümden oluşmaktadır. 1. Bölümde genel anlamıyla yapılan çeşitli yoksulluk tanımlamaları, yoksulluk türleri ve yoksulluğa neden olan faktörler ele alınmaktadır. 2. Bölümünde, Dünya’da ve Türkiye’de görülen yoksulluk ve bu yoksullukla mücadele yolları ele alınmıştır. 3. Bölümde, yoksullukla mücadele ederken merkezi yönetim kuruluşlarının ve mahalli idarelerin yapmış oldukları çalışmalar ve uygulamalar ele alınmıştır. 4. Bölümde, Bartın’da yoksulluk başlığı altında Bartın ilinin tarihçesi, coğrafi konumu ve sosyo-ekonomik yapısı ile birlikte Bartın’da sosyal yardım amacıyla yapılan yardımlar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Yoksullukla Mücadele, Mahalli İdareler, Sosyal Yardım, Bartın.

ABSTRACT

M.Sc.Thesis

The Poverty Struggle InTurkey; Bartın Example

Elif YILMAZ

Bartın University

TheInstitute Of Social Sciences

Department of Political Science and Public Administration

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Mesut KAYAER

Bartın-2017, Page: XIII + 102

Even though there is no consensus on the concept of poverty in the literature, poverty is the main definition; It can be defined as the inability to sustain a level of life worthy of human dignity and inadequacy in the material direction. Poverty is a concept that includes not only being insufficiently material, but also being socially and culturally deprived. Poverty, which is seen in almost every country, comes out as a concept that makes it even more felt in under developed countries.

This work I have done consists of 4 chapters. In Chapter 1, various definitions of poverty in general terms, types of poverty and factors that cause poverty are discussed. Chapter 2, Poverty in the World and in Turkey, and ways to combat this poverty. In Chapter 3, the studies and practices of central government agencies and local administrations in dealing with poverty are discussed. In chapter 4, the history of Bartın, geographic allocation and socio-economic structure of Bartın under heading of poverty in Bartın and the aids for social assistance in Bartın were discussed.

Key Words: Poverty, Fighting Poverty, Local Authorities, Social Assistance, Bartın.

İÇİNDEKİLER

SAYFA

KABUL VE ONAY.....	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	xi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM I YOKSULLUK KAVRAMI VE TÜRLERİ.....	5
1. 1. Yoksulluğun Kavramsal Çerçevesi ve Türleri.....	5
1. 1. 1. Yoksulluk Kavramı ve Tarihsel Süreci.....	5
1. 1. 2. Yoksulluk Türleri.....	9
1. 1. 2. 1. Mutlak Yoksulluk- Nisbi Yoksulluk.....	10
1. 1. 2. 2. Nesnel Yoksulluk- Özne Yoksulluk.....	11
1. 1. 2. 3. Kırsal Yoksulluk- Kentsel Yoksulluk.....	13
1. 1. 2. 4. Gelir Yoksulluğu- İnsani Yoksulluk.....	14
1. 1. 2. 5. Yeni Yoksulluk- Ultra Yoksulluk.....	16
1. 2. Yoksulluğa Neden Olan Faktörler.....	16
1. 2. 1. Sosyal ve Demografik Nedenler.....	17
1. 2. 1. 1. Hızlı Nüfus Artışı.....	17

1. 2. 1. 2. Hanehalkı Özellikleri.....	19
1. 2. 1. 3. Eğitim	19
1. 2. 1. 4. Göç.....	20
1. 2. 1. 5. Ayrımcılık	21
1. 2. 1. 6. Yerleşim Yeri.....	22
1. 2. 2. Ekonomik Nedenler	23
1. 2. 2. 1. Ekonomik Krizler	23
1. 2. 2. 2. Gelir Dağılımındaki Adaletsizlikler	24
1. 2. 2. 3. Vergilerdeki Adaletsizlikler	24
1. 2. 2. 4. Kayıt Dışı Ekonominin Varlığı	24
BÖLÜM II DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE YOKSULLUK.....	26
2. 1. Dünya'da Yoksulluk.....	26
2. 2. Dünya'da Yoksullukla Mücadele.....	29
2. 3. Türkiye'de Yoksulluk	33
2. 3. 1. Bölgelerarası Farklılıklara Göre Yoksulluk	35
2. 3. 2. Gelir Türlerine Göre Yoksulluk.....	37
2. 3. 3. Eğitim ve Cinsiyet Durumuna Göre Yoksulluk.....	38
2. 3. 4. Meslek Grupları Durumuna Göre Yoksulluk.....	39
2. 3. 5. Engellilerin Durumuna Göre Yoksulluk	40
2. 3. 6. Çocuk Yoksulluğu.....	41
2. 4. Türkiye'de Yoksullukla Mücadele.....	42
BÖLÜM III TÜRKİYE'DE YOKSULLUKLA MÜCADELE	46
3. 1. Yoksullukla Mücadelede Merkezi Yönetim Kuruluşları.....	46
3. 1. 1. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV)	46

3. 1. 2. Vakıflar Genel Müdürlüğü (VGM).....	48
3. 1. 3. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK).....	48
3. 2. Yoksullukla Mücadelede Mahalli İdareler	50
3. 2. 1. İl Özel İdaresi	51
3. 2. 2. Belediye	53
3. 2. 3. Köy	56
BÖLÜM IV BARTIN'DA YOKSULLUK	59
4. 1. Bartın İlinin Genel Özellikleri.....	59
4.1.1. Bartın'ın Tarihi.....	59
4.1.2. Bartın'ın Coğrafi Konumu ve Nitelikleri	60
4.1.3. Bartın'ın İklim ve Bitki Örtüsü	60
4.1.4. Bartın'ın İşgücü Durumu.....	60
4.1.5. Bartın'ın Hanehalkı ve Konut Nitelikleri.....	60
4.1.6. Bartın'ın Sosyo-Ekonomik Yapısı.....	61
4. 2. Bartın İlinde Yoksulluğa İlişkin Durum Analizinin Değerlendirilmesi	62
4. 3. Bartın'da Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele Yolları.....	63
4. 3. 1. Yoksullukla Mücadelede Merkezi Yönetime Bağlı Kurumların Yapmış Olduğu Yardımlar	64
4. 3. 1. 1. Huzurevi ve Çocuk Yuvaları.....	65
4. 3. 1. 2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Tarafından Yapılan Yardımlar	67
4. 3. 1. 3. Vakıflar Genel Müdürlüğü Tarafından Yapılan Yardımlar	75
4. 3. 2. Yoksullukla Mücadelede Mahalli İdarelerin Yapmış Olduğu Yardımlar ..	85
4. 3. 2. 1. Bartın İl Özel İdaresi Tarafından Yapılan Yardımlar	85
4. 3. 2. 2. Bartın Merkez Belediyesi Tarafından Yapılan Yardımlar	85
4. 3. 2. 3. Bartın Merkez ve İlçe Köylerden Bazılarına Yapılan Yardımlar	87

SONUÇ	89
KAYNAKLAR.....	93
ÖZGEÇMİŞ	102

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
1 Kişi başına düşen milli gelir düzeyleri bakımından dünyanın en yoksul ve en zengin 10 ülkesi.....	27
2 Kişi başına düşen milli gelir düzeyi bakımından ülke grupları	28
3 Dört kişilik ailenin açlık ve yoksulluk sınırı (TL/ AY).....	35
4 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirlerine göre bölgesel yoksul sayıları ve yoksulluk oranı	36
5 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı, 2006-2014.....	37
6 Fertlerin meslek gruplarına göre yoksulluk oranları %.....	40
7 SYDTF'nin yıllar itibarıyla gelir ve giderleri	47
8 Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi (ADNKS) sonuçları 2007-2017	61
9 Engelli evde bakım ücretleri toplamı.....	66
10 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığının 01.01.2010-31.12.2010 tarihleri yardımı faaliyetleri formu	69
11 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığının 01. 01. 2011- 31. 12. 2011 Tarihleri Yardımı Faaliyetleri Formu	70
12 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı 2012 yılı 12 aylık faaliyet raporu.....	71
13 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı 2013 yılı 12 aylık yardım faaliyetleri formu	72
14 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı 2014 yılı 12 aylık yardım faaliyetleri formu	73
15 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı 2015 yılı 12 aylık(ocak-aralık) yardım faaliyetleri formu.....	75
16 Vakıflar Genel Müdürlüğüne 01. 01. 2012-31. 12. 2012 tarihleri arasında yapılan yardımlar.....	76

17 Vakıflar Genel Müdürlüğünce 01. 01. 2013-31. 12. 2013 tarihleri arasında yapılan yardımlar.....	77
18 Vakıflar Genel Müdürlüğünce 01. 01. 2014-31. 12. 2014 tarihleri arasında yapılan yardımlar.....	79
19 Vakıflar Genel Müdürlüğünce 01. 01. 2015-31. 12. 2015 tarihleri arasında yapılan yardımlar.....	81
20 Vakıflar Genel Müdürlüğünce 01. 01. 2016-31. 05. 2016 tarihleri arasında yapılan yardımlar.....	83

KISALTMALAR

AGÜ	: Az Gelişmiş Ülkeler
BİRDEF	: Bireyselleştirilmiş İhtiyaç ve Risk Değerlendirme Raporu
DB	: Dünya Bankası
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
FAO	: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KASDEP	: Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi
KEDV	: Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KYK	: Kredi ve Yurtlar Kurumu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SAGP	: Satın Alma Gücü Paritesi
SHÇEK	: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
SRAP	: Sosyal Riski Azaltma Projesi
SYDTF	: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu
SYDV	: Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakfı
ŞNT	: Şartlı Nakil Transferleri
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TİÖV	: Türkiye İsrافی Önleme Vakfı
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

TÜRK-İŞ	: Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
VGM	: Vakıflar Genel Müdürlüğü

GİRİŞ

Yoksulluk bireylerin insanca yaşaması için gerekli miktarda bir gelire sahip olmaması ve asgari yaşam düzeyinin altında bir yaşam sürmesi olarak tanımlanmaktadır. Yoksulluk daha geniş bir tanımlama ile bireylerin içinde bulunduğu açlık durumudur. Diğer insanlar gibi yaşayacak bir evinin olmaması, düzenli bir gelir elde edebilecek bir işinin olmaması nedeniyle ailedeki diğer bireylerin de çalışmak zorunda kalması, hasta olduklarında paralarının olmaması nedeniyle doktora gidememeleri, ailelerin çocuklarını okula gönderememeleri ve ihtiyaçlarını karşılayamama durumudur (Gündoğan, 2008: 42). Yaşadığı toplumda diğer bireylerden kendilerini farklı gördükleri için utanma durumu olarak da tanımlanmaktadır.

Yoksulluğun tarihsel sürecine bakıldığında ilkçağ toplumlarında günümüzde olduğu gibi mülkiyet kavramı olmadığı için zengin ve fakir ayrımı yapılamıyordu. Bu insanlar arasında bu ayrımın yapılabilmesi için ellerinde çeşitli malların mülkiyetini bulduran bir grupta, hiçbir şeye sahip olmayan bir grup bulunması gerekirdi. Bu grupların zengin ya da fakir olarak nitelendirilmesi için her iki gruptan insanların bulunması gerekirdi. Bu konuda Rousseau'nun dediği gibi belli bir arazinin etrafını çevirip orasının kendisine ait olduğunu söyleyen bu söylediğine inanacak kişiler bulan ilk kişi mülkiyet kavramını yaratır ve eşitsizliğin temelini atar (2004: 67).

Yoksulluk toplumsal bir problem olup tüm ülke vatandaşlarını ilgilendirir. Anayasa'da Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir (m.2). Böylece toplumda yaşamını sürdürmeye gücü olmayan yoksun ve yoksul insanların insanca yaşaması için her türlü imkânı sunmak ve gerekli desteği vererek diğer bireyler ile eşit bir şekilde yaşamlarını sürdürmelerini sağlamak devletin görevi sayılmıştır.

Yoksulluk problemi ele alınmadan önce bu problemin öncelikle hangi ölçütler ele alınarak çözümlenmesi gerektiği belirlenmelidir. Yoksulluk ilk olarak gelir eksikliğinden kaynaklanmışsa bu sorunun çözümü de bireylerin gelirlerini arttırmaya yönelik olmalıdır.

Yoksulluk problemi giderilmeye çalışılırken uzun vadeli çözümler bulunmasına odaklanmalıdır. Çünkü yoksulluğun giderilmesinde kısa vadeli bir çözüm yolu olarak uygulanan bağış ve hayırseverlik çerçevesinde yapılan yardımların uzun vadeli bir çözüm olması ve yoksulluğun giderilmesinde bir yöntem olarak sonuç vermesi söz konusu olmayacaktır.

Türkiye’de uygulanan beş yıllık kalkınma planlarında da yoksullukla mücadele etme kapsamında dolaylı ve dolaysız politikalar uygulanmıştır. Dolaylı politikalar adı altında milli gelir payında artışın sağlanması, kırsal ve kentsel kalkınmayı geliştirici politikaların uygulanması gibi yollarla yoksullukla mücadele edilmeye çalışılmıştır. Yoksullukla mücadele kapsamında ele alınan dolaysız politikalara baktığımızda ise sağlık, okuyan öğrencilere eğitim yardımı, giyecek, yiyecek yardımı, verilen burslar, çeşitli kuruluşlar tarafından yapılan diğer yardımlar bu kapsamda ele alınır.

Toplumda yaşayan yoksul insanların diğerleri ile aynı seviyede yaşaması için devlet ve diğer kuruluşlar tarafından çeşitli ayni ve nakdi yardımlar yapılmaktadır. Bireyler bu yardımlarla kendisinin ve ailesinin çeşitli ihtiyaçlarını gidermektedir.

Çalışmanın önemi ve amacı

Yoksulluk gelişmemiş, gelişmekte ve gelişmiş olmak üzere hemen hemen tüm ülkelerin en büyük problemleri arasında yer almaktadır. Yoksulluk farklı şekil ve türlerde kendisini sürekli göstermektedir. Küreselleşmenin etkisi ile de toplumun gelir ve giderleri arasında denge bozulmakta ve zenginler daha zengin fakirler ise daha fakir olmaktadır. Toplumda meydana gelen bu uçurumu engellemek için ise yoksullara yapılan sosyal yardımlar çeşitlilik göstermektedir. Fakat uzun vadeli bir etki yaratılamamıştır.

Genel olarak toplumda yoksulluk hayırseverlik, bağış, yardım gibi konularla özdeşleştirilmektedir. Getirilen çözüm önerileri bunlar çerçevesinde olduğu için uzun vadeli bir etki yaratmaktan ziyade anı kurtarmak amacı gütmektedir. Ayrıca sosyal yardımlar kişiyi hazırcılığa alıştırmakta ve birey aldığı yardıma güvenerek başka bir geçim yolu için herhangi bir arayışa girmemektedir. Birleşmiş Milletler Kalkınma programı tarafından ortaya konulan “yoksullukla mücadele hayırseverlik değil bir yükümlülüktür” sözüyle uzun vadede etkili politikalar üretilmesi gerektiğini gün yüzüne çıkarmaktadır.

Toplumda bulunan ve diğerleri ile eşit bir yaşama sahip olmayan insanlara çeşitli kurumlar tarafından yardımlar yapılması geçmişten günümüze kadar varlığını sürdürmüştür ve yoksullukla mücadeledeki en etkili araçlardan biri olarak görülmüştür.

Yoksulluk sadece ülkemizde değil tüm dünyada önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu sorunun Dünya Kalkınma Raporu’nda yer almasıyla birlikte bu konuda yapılan çalışmalar daha da artmıştır.

Bu çalışma Bartın'da yoksulluğun boyutunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu çalışma ile birlikte yaşanan yoksulluk gözler önüne serilmekte ve çeşitli kurumlardan alınan verilerle bu sorunun ne derece etkili bir şekilde çözülmeye çalışılması belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan bu yardımların kişiler üzerinde ne derece etkili olduğu süreklilik kazanıp kazanmadığı, uzun vadeli bir etki yaratıp yaratmadığı ve yardımlara kişiyi bağımlı yapıp yapmadığı gibi soruların cevabı aranmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın yöntemi

Çalışmada kaynak taraması yöntemi kullanılmıştır.Çalışma dergi, makale, tez ve kitaplar, taranmış ve ayrıca çeşitli kurum ve kuruluşların internet kaynaklarından yararlanılmıştır. Bu kaynaklara ek olarak çeşitli kurum ve kuruluşlardan bilgi talep edilmiş ve yoksullukla ilgili geçmiş yıllara ait veriler toplanarak çalışma zenginleştirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın içeriği

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel olarak çalışmanın kavramsal çerçevesi ve tarihsel süreci ve yoksulluk ile ilgili yapılan çeşitli tanımlar yoksulluğa neden olan faktörler ele alınmış ve tez metnine ışık tutacak şekilde çeşitli tanım ve ifadeler farklı kaynaklardan çeşitlendirilmiştir. Bu çerçevede yoksulluk, çeşitli yoksulluk kavramları, yoksulluk türleri ve yoksulluğa sebep olan faktörler belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde ilk olarak dünyada yaşanan yoksulluğun tarihsel sürecine değinilmiş ve dünyada yoksulluğun nasıl bir etkiye sahip olduğu incelenmiş daha sonra Türkiye'de yaşanan yoksulluk incelenerek çeşitli kriterler belirlenmekle birlikte bu kriterler ışığında yoksulluk incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Türkiye'de Yoksullukla Mücadele kapsamında çeşitli kuruluşlara ve bu kuruluşların çeşitli yardım faaliyetlerine yer verilerek toplumda yoksulluğun giderilmesi amacıyla ne denli etkili bir faaliyet sürdürdüklerine değinilmiştir. Yoksulluğun etkisini en aza indirmek amacıyla yürüttükleri faaliyetler incelenmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümü ise konunun asıl amacını oluşturan bölümdür. Bu bölümde genel hatlarıyla Bartın ele alınmıştır ve yoksullukla mücadele kapsamında Bartın ve ilçelerinde bulunan yoksul sayıları belediye, İl Özel İdaresi ve çeşitli sosyal yardım

kuruluşlarının Bartın ve ilçelerine yapmış olduğu yardımlar ele alınmış ve bu yardımların ne derece etkili olduğu, yoksul sayısında herhangi bir azalma olup olmadığı gözlenmiştir.

BÖLÜM I

YOKSULLUK KAVRAMI VE TÜRLERİ

Yoksulluk kavramı başlangıçta ön ad niteliğinde olup bir nesnenin ya da canlının yetersiz ya da düşük niteliğini ortaya koymak amacıyla kullanılıyordu. Yani kavramın özü iki şeyin karşıtlığını ortaya koyma amacını taşıyordu. Takas, mübadele toplumlarının ön plana çıkmasıyla ad olarak kullanılmaya başlanmıştır (Rahnema, 2009: 123). Böylece yoksulluk bir kimlik halini almıştır. Yoksulluk toplumsal ilişkilerde belli gruplara özel yadabir takım özelliklerden yoksun olanlar için kullanılmıştır.

1.1. Yoksulluğun Kavramsal Çerçevesi ve Türleri

İnsanların hayatını devam ettirebilmesi için yeme, içme, giyinme, sağlık, eğitim gibi çeşitli temel ihtiyaçları vardır ve bu ihtiyaçları karşılayabilmesi gerekmektedir. Belirli temel ihtiyaçları toplumun büyük bir kısmı karşılayabilmektedir. Yoksul olarak ifade edilen toplumsal kesim ise temel ihtiyaçlarını karşılamaktan yoksun olan kesimdir. Yoksulluk kavramını birçok bilim adamı ele almış ve tanımlamıştır. Her ne kadar yoksulluk farklı şekillerde tanımlansa da bu tanımlamalar yoksulluğun resmini değiştirmemektedir. Yoksulluğun; mutlak yoksulluk-nisbi yoksulluk, nesnel yoksulluk-özel yoksulluk, kentsel yoksulluk-kırsal yoksulluk, gelir yoksulluğu-insani yoksulluk, ultra yoksulluk ve yeni yoksulluk olmak üzere beş türü bulunmaktadır.

1.1.1.Yoksulluk Kavramı ve Tarihsel Süreci

Yoksulluk çok yönlü ve karmaşık bir yapıya sahip olması nedeniyle tanımlanması güç olan bir kavramdır. Yoksullukla ilgili yapılan akademik çalışmalarda birbirinden farklı birçok tanım yer almaktadır. Bu tanımlamalardan kaynaklanan karmaşıklıktan kolayca çıkılmasını sağlamak için yoksulluk kavramına neden ihtiyaç duyulduğunun anlaşılması gerekmektedir. Eğer yoksulluğu ilk olarak herkesin aklına geldiği gibi insanların evsiz olmaları ve aç kalmaları şeklinde tanımlarsak ilkel toplumlarda yaşayan insanları besin ihtiyaçlarını yeterli bir şekilde karşılayamamaları ya da evsiz olmalarından dolayı yoksul olarak nitelememiz gerekirdi. Çünkü eski toplumlarda yaşayan insanların herhangi bir varlıkları yoktu bu yüzden bu insanlar yoksul olarak nitelendirilebilir mi sorusu gelir ilk olarak insanların aklına?(Marks ve Engels, 1979: 80-93)

İlk çağ toplumları için bu nitelendirilme doğru olmasa da; mülkiyetin hakim olduğu köleci toplumlarda, kapitalist ve feodal toplumlarda hiçbir şeye sahip olmamak yoksulluğun bir göstergesi olarak nitelendirilebilirdi. İlk çağ toplumlarında günümüzde olduğu gibi bir mülkiyet anlayışı yoktu. Bu yüzden zengin ya da fakir arasındaki bir ilişkiden söz edilemez. İlk çağda yaşayan insanların zengin ya da yoksul olarak nitelendirilebilmeleri için o zamanda elinde hiçbir malı-mülkü olmayan insanların yanında bir şeye sahip olan başka bir grubun olması gerekiyordu. Çünkü bir toplumda zengin ya da fakir ayrımının yapılabilmesi için bu iki gruptan da kişilerin olması gereklidir. Rousseau'nun sözüyle *“bir parça arazinin etrafını çevirip burası benimdir diyebilen ve kendisine inanacak insanlar bulan ilk kişi toplumun yaratıcısı konumundadır ve eşitsizliğin temelini ortaya atan ilk kişidir”*. (Rousseau, 2004: 67).

Yoksulluk kavramı başlangıçta ön ad niteliğinde olup bir nesnenin ya da canlının yetersiz ya da düşük niteliğini ortaya koymak amacıyla kullanılıyordu. Yani kavramın özü iki şeyin karşıtlığını ortaya koyma amacını taşıyordu. Takas mübadele toplumlarının ön plana çıkmasıyla ad olarak kullanılmaya başlanmıştır (Rahnema, 2009: 123). Böylelikle yoksulluk bir kimlik halini almıştır. Yoksulluk toplumsal ilişkilerde belli gruplara özel yada bir takım özelliklerden yoksun olanlar için kullanılmıştır. Örneğin sınıflı bir toplum yapısına sahip olan Atina Devleti topraklarına el koyduğu köylüleri yoksul olarak nitelendiriyordu. Ortaçağ Avrupa'sında yoksulluk parasızlık, gıda yetersizliği bunların dışında topallık, körlük gibi fiziksel yetersizlikleri olanlar ya da kocasının vefat etmesiyle dul kalan kadınlar ve yetim çocuklar içinde kullanılmaktaydı (Rahnema, 2009: 124).

Günümüzde ise yoksulluk konusuyla ilgili yapılmış çeşitli tanımlamalar, boyutları ve bu sorunun giderilmesi için alınan önlemler ile birlikte son zamanlarda toplumların gündemine yerleşmiş en ciddi konulardan birini oluşturmuştur (Bolayır, 2007: 35). Uygulanan farklı yöntemler yoksulluğun farklı resimlerini verse de bu resimler birbirlerinden çok da farklı değildir (Beken, 2006: 4). İnsanların hayatını devam ettirebilmesi için yemek, içmek, giyinmek, sağlık, eğitim gibi çeşitli temel ihtiyaçları vardır ve bu ihtiyaçları karşılayabilmesi gerekmektedir. Belirli temel ihtiyaçları genel olarak toplumun büyük bir oranı karşılayabilmektedir. İhtiyaçlarını karşılayamayan kesim ise yoksul olarak ifade edilmektedir. Yoksulluk kavramı insanların yoksulluğa bakış açılarına göre farklı şekiller alabilir. Örneğin aynı oranda mala sahip olan iki kişiden biri kendini yoksul olarak nitelendirmekte; diğeri ise kendisini yoksul olarak görmemektedir (Bozan, 2010: 37). Ayrıca belirli bir miktarda malı olan bekar bir kişi elde ettiği gelirle

yaşamını sürdürebilir; fakat bu kişi evlenip çocuk sahibi olduğunda geliri geçinmeye yetmeyebilir ve kişi yoksulluk riskiyle karşı karşıya kalabilir. Yaşam, kişilerin ve hanehalkının karşı karşıya kalabileceği sayısız risklerle doludur ve bu risklerde kişinin ekonomik durumunu olumsuz etkileyebilir. Örneğin; bireyler hastalanabilir, sakat kalabilir, ya da çalışabilir olma durumunu kısmen ya da tamamen kaybedebilir. Aynı zamanda doğal afetler, değişen iklim koşulları, savaşlar, hastalıklar nedeniyle kişilerin üretim miktarlarında azalmalar ortaya çıkabilir. Bu durumda yoksulluk sadece içinde bulunulan topluma göre ihtiyaçların yeterli bir şekilde karşılanmasını değil, bu ihtiyaçların yaşam boyunca giderilmesini de içine almaktadır. (Aktan, 2002: 2).

Yoksulluk kavramının üzerinde bir fikir birliği sağlanacak bir tanımlı bulunmamaktadır. Bu konuda çok çeşitli tanımlamalar ve kişilere göre çok farklı ölçütleri bulunmaktadır. Yoksulluk kavramı genelde insanların toplumda yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan etmenlerin neler olduğu konusundaki tercihlerini ve bu konudaki beklentilerini yansıtır. Yoksulluk kavramı tanımlanmadan önce ihtiyaç kavramının tanımlanması gerekmektedir. İhtiyaç kavramına bakıldığında bir şeye onsuz hayatını devam ettiremeyecek derecede bağlı olma yokluk, yoksulluk ve insanın yaşaması için gerekli olan şey olarak tanımlanmaktadır (Sami, 1995: 76).

İnsanların yaşamlarını devam ettirebilmesi için gerekli olan ihtiyaçlar ve içinde bulunulan topluma, çevre koşullarına, içinde bulunulan çağa göre değişiklik göstereceğinden yoksulluk her zaman gözlemlenebilen durumla, standart durumun karşılaştırılmasını gün yüzüne çıkarır (İbrişim, 2008: 3). Yoksulluğu açıklamak için birçok insan farklı şekillerde tanımlamalarda bulunmuştur. Bu tanımlara bakıldığında yoksulluğa hangi çerçeveden bakılırsa bakılsın günümüzün en büyük problemini oluşturduğu gözlemlenmektedir.

Merkantilistlere göre yoksulluk; sanayi ve ticaretle ilgili kısım dinamik ve stratejik özelliğe sahipken, tarım kesimi ise statik bir yapıya sahiptir. Kişilerin tarım kesiminden sağladığı gelirler sürekli değildir ve değişken bir yapıya sahiptir. Bu nedenle buradan sağlanan gelirler güvenilir değildir. Sanayiden sağlanan gelirler sürekli artış göstermektedir. Ekonomileri tarıma dayalı toplumlarda eğer tarımda artış sağlanamıyorsa yoksulluk kaçınılmazdır (Kazgan, 2009: 40).

Adam Smith'e göre; insanlar eşit fırsat ve seçeneklere sahiptir ve bu fırsat ve seçeneklerinin çeşitlendirme hakkını kullanmaları gerektiğini düşünür. Ona göre yoksul

insanlar hiç çekinmeksizin toplumdaki diğer insanlarla bütünleşmeli eğer kendisinden ve çevresindekilerden utanacak durumda iseler bu yoksulluk sınırının en üst düzeyi olarak adlandırılır (Demirhan ve Kartal, 2010: 569).

Marksistlere göre; yoksulluğun temelinde yatan düşünce işçilerin emeklerinin karşılığını alamamalarıdır. Bu düşünceye göre üretim emeğin bir fonksiyonudur. Fakat işçiler üretimini sağladıkları üründen hak ettiği payı alamaz ve bunun sonucunda hak ettiği tüketimi yapamaz ve birincil ihtiyaçlarını ancak karşılayabilir ya da tam olarak karşılayamaz. Yaşanan sürekli nüfus artışında ücretlerin daima aynı oranda kalmasına sebep olur (İbrişim, 2008: 5).

Gündoğan'a göre yoksulluk; insanların içinde bulunduğu açlık halidir, eğitim imkânlarının bulunmamasıdır, yaşamını sürdürebileceği bir evinin olmamasıdır, hasta olup doktora gidememesidir, para kazanabileceği bir işinin olmamasıdır, toplumda kendilerini diğer insanlardan farklı görmektir, hayata dair bir umudunun olmaması demektir (2008: 42).

Drewnoski'ye göre yoksulluk ise, kişilerin ve hanehalkının yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli bir gelire sahip olamaması ya da asgari yaşam standardının gerektirdiği temel ihtiyaçları karşılayabilmesi için yeterli miktarda gelirin olmamasıdır(Coşkun, 2005: 118).

Dixon ve Macarow'a göre yoksulluk; kişilerin hayatta kalabilmeleri için gerekli olan ihtiyaçların eksikliğidir. Özetle; yoksul olan kişiler istedikleri gibi yeme, içme, giyinme ve barınma gibi olanaklara sahip değillerdir ve bu durumdan dolayı da ölüm riskiyle karşı karşıyadır (Coşkun, 2005: 118).

Yoksulluk kavramının uluslararası düzeyde evrensel bir problem olarak tartışılmasında Dünya Bankasının 1990 yılında hazırlamış olduğu Dünya Kalkınma Raporunun ana fikrini yoksulluğun oluşturması bir çıkış noktası olmuştur (Coşkun, 2005: 118). Dünya Bankasına göre yoksulluk, kişilerin yaşamlarını sürdürebilecek asgari yaşam düzeyinden yoksun olması ve kişilerin maddi yetersizliklerinden dolayı üretim faktörlerine yeterince erişememesi olarak tanımlanmıştır. Yoksulluk tam anlamıyla geniş bir şekilde tanımlanırsa, kalabalık hane nüfusu olan, işi olmayan ya da işi olduğu halde geçim sıkıntısı çeken, ailenin esas gelirinin informel sektördeki işlerden sağlandığı ya da en alt düzeydeki memurluktan sağlandığı ailenin geçimine çok küçük yaşlardaki çocukların ve

annelerinin gündelikçilik, konfeksiyon, mevsimlik işlerde çalışarak katkı sağladığı, çoğunlukla sosyal güvencesi olmayan, sağlık hizmetlerinden yoksun olan, yeşil kart kullanan, eğitimde kendisi ilkokul çocukları ise ortaokul ya da lise mezunu olan, kız çocuklarının ise maddi yetersizliklerden dolayı okula gönderilmediği, ev bakımından gecekonduda evi olan, elektrik, su telefon ve ulaşım imkanları bakımından yeterli olanaklara sahip olamayan, geçim şartları içinde harcamalarının çoğunu; mutfak, çocukların okul masrafları, kira, elektrik, yol parası gibi masraflara ayırdığı ve sosyal gereksinimlere çok kısıtlı para ayırabilen, gençlerin düzenli bir şekilde ailelerinde harçlık alamadığı ve çok kısıtlı olanaklarla kent merkezlerine gelebildiği fakat buradaki yaşam şekline ayak uydurmakta zorlandığı ve siyasi katılımın oy verme dışında çok düşük olduğu kesim yoksul olarak tanımlanır (Kalaycıoğlu, 2002: 209).

Literatürde farklı yoksulluk türlerini içeren çeşitli tanımlamalar vardır. Bunlar mutlak yoksulluk, göreceli yoksulluk, öznel yoksulluk, gelir yoksulluğu, insani yoksulluk, yoksulluk sınırı, kırsal yoksulluk, kentsel yoksulluk, şeklinde sıralanabilir.

1.1.2. Yoksulluk Türleri

Mutlak yoksulluk kişilerin minimum düzeyde hayatlarını devam ettirebilmeleri için gerekli olan miktardır. Göreceli yoksulluk ise kişilerin içinde yaşadığı toplumun gelir seviyesine bağlı olarak değişen yoksulluk türüdür.

Nesnel yoksulluk uzmanlar tarafından belirlenen çeşitli kriterlere göre bireyler için oluşturulan geçim düzeyidir. Öznel yoksulluk ise kişilerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri için belirledikleri minimum yaşam düzeyi olarak ifade edilen bir yoksulluk çeşididir.

Kırsal yoksulluk kırsal kesimde yaşayan insanların yaşamlarını devam ettirebilmeleri için yeterli gelirleri elde edememeleri sonucunda oluşan yoksulluk türüdür. Kentsel yoksullukta kişilerin kentte hayatlarını sürdürebilmeleri için gerekli gelir kaynaklarına ulaşamaması durumudur.

Gelir yoksulluğu kişilerin asgari yaşam standardını karşılayabilmeleri için gerekli olan gelir miktarıdır. İnsani yoksulluk ise Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından belirlenmiş bir yoksulluk çeşididir (UNDP, 2000:1). Buna göre kişilerin gelir düzeyinin yanında çeşitli temel ihtiyaçlarının karşılanmasını da içerir.

Yeni yoksulluk kavramı ise diğer yoksulluk kavramları ile benzerlik içermektedir. Yeterli geçim kaynaklarının olmaması gereksinimlerin yeterince karşılanamaması yeni yoksulluk kavramını oluşturur. Ultra yoksulluk ise günlük kalori miktarının %80 inin karşılanması ile oluşur.

1.1.2.1. Mutlak Yoksulluk-Nisbi Yoksulluk

Mutlak Yoksulluk; ilk olarak 1870 yılında İngiltere’de il eğitim müdürlükleri tarafından çıkarılan İlkokullar Yasası çerçevesinde ailelerin eğitim harcını ödeme güçlüklerinin ortaya çıkması sonucu kullanıldığı düşünülmektedir (Şenses, 2006: 64).

Hanehalkı ya da fertlerin yaşamını sürdürebilmeleri için ihtiyaç duydukları asgari gelir ve harcama düzeyine sahip olmama durumu olarak kendisini göstermektedir. Kısacası mutlak yoksulluk, bir kişinin sağlıklı bir yaşam ve sosyal bir yaşamdan dışlanmadan hayatını devam ettirebilmesi için gerekli olan en az harcama düzeyi olarak ifade edilmektedir (Hız ve Hız, 2013: 146).

Yoksulluk sınırı mutlak yoksullukta iki şekilde hesaplanmaktadır. Birincisinde bireyin en düşük gıda harcamaları üzerinde durulur iken, ikincisinde gıda harcamalarının yanı sıra, sağlık, eğitim, giyim, ısınma, barınma gibi gıda dışı başlıca ihtiyaçların da dikkate alınması söz konusudur. İkincisinde yoksulluk daha geniş bir kapsamda ele alınmıştır (Coşkun, 2005:184).

Mutlak yoksulluğu temel ihtiyaçlardan ortaya çıkan maliyet üzerinden hesaplamayı ilk olarak Seeborn Rowntree ortaya atmıştır. 1899 yılında Rowntree’nın İngiliz şehri için yaptığı yoksulluk çalışmasında temel ihtiyaçlar olan yeme, içme, barınma için bir gelir düzeyi hesaplamış ve bu hesaplamanın altında kalanları yoksul olarak adlandırmıştır (Coşkun, 2005:184).

Dünya Bankası, bireylerin 2400 kalori elde edebilecek bir geçim kaynağı olmayan insanları mutlak yoksul olarak nitelendirmektedir. Bu duruma göre günlük bir dolarlık harcama seviyesi mutlak yoksulluk sorununu oluşturmaktadır. Ancak bu sınır ülkelerin gelişmişlik seviyesine göre farklılık göstermektedir. (Şenses, 2006: 64). Mutlak yoksulluk çizgisinin belirlenmesi sadece mal ve hizmetlerin asgari miktarlarıyla sınırlı değildir. Aynı zamanda fiyatları da önemlidir. Bu durum da aynı ülke içinde kent, kırsal ve bölge için farklılıkların oluşmasına sebep olmuştur. Bu da bu bölgeler için farklı yoksulluk çizgisinin oluşmasına sebep olmuştur. Yoksulluk çizgisi bir kere oluşturulunca sonrasında reel

anlamda sabit durumda tutularak yoksulluk oranı belirlenmiştir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) geçerli Orshansky'nin 1961 yılında oluşturduğu yoksulluk çizgisi içinde bulunulan dönemin standartlarına göre güncelleştirilir(Coşkun, 2005:184).

Görelî (Nisbi) Yoksulluk; insanların belirli kaynaklara ulaşamaması ve yaşamını devam ettirebilme sorunu olarak görülmemelidir. Yoksulluk kişi ya da hanehalkında bulunan kişilerin içinde bulunduğu toplum tarafından kabul edilen bir yaşam şekline uyum sağlayıp sağlayamama sorunudur. (Dumanlı, 1996: 221-229). Görelî yoksulluk kavramı bireylerin içinde yaşadığı topluma göre ortalama gelire sahip olan yoksul hanehalkı ve birey arasında o toplumda yaşayan insanlar arasında çeşitli kaynaklara sahip olma arasındaki farkı ifade etmektedir (Özcan ve Taş, 2012:425). Bu durumdan dolayı görelî yoksulluk ülkeden ülkeye değişir (Gündoğan, 2008: 43). Görelî bir kavram olarak ele alınan ve yorumlanan bu kavram insanların ihtiyaçlarını karşılayabilmesi ve toplumda bulunan diğer bireyler arasındaki duruma göre tanımlanmaktadır. Görelî yoksullukta nüfusun çok az gelire sahip kısmı yoksul olarak nitelendirilmekte ya da belirli bir yoksulluk sınırı belirlenerek bu sınırın altında kalanlar yoksul olarak tanımlanmaktadır (Arpacıoğlu, 2012: 11).

Mutlak yoksulluk belirlenirken hanehalkı ya da bireyin asgari refah düzeyi ön plana alınırken, görelî yoksullukta ortalama refah seviyesi dikkate alınır. Refah seviyesi olarak da tüketim seviyesi ve gelir düzeyi seçilebilir. Fakat gelişmiş ülkelerde yapılan yoksulluk araştırmalarında toplam gelir hesaplanır (Bolayır, 2007: 39). Görelî yoksulluk daha çok az gelişmiş ülkelerde kalkınmayı ifade etmek için kullanılmıştır (Kalaycıoğlu ve Tılıç, 2002: 200).

1.1.2.2. Nesnel Yoksulluk-Öznel Yoksulluk

Objektif (Nesnel) Yoksulluk; yoksulluğu oluşturan unsurlar ve bu unsurların yol açtığı sonuçlar ile birlikte yoksulluğun nasıl ortadan kaldırılacağı ile ilgili sorulara çeşitli kriterler oluşturularak yoksulluğu belirleme amacı güden bir yoksulluk çeşididir. Hanehalkının sağladığı toplam faydayı daha net bir şekilde gözler önüne serdiği için de tercih edilen bir yoksulluk ölçütüdür (Büyükçavuşoğlu, 2009: 59).

Objektif yoksulluk, nesnel yoksulluk ya da refah yaklaşımı olarak da ifade edilmektedir. Objektif yoksulluk ele alınırken somut ölçütler kullanılır. Bu ölçütler uzmanlar tarafından belirli ihtiyaçlara göre belirlenir. Bu ihtiyaçların ve hizmetlerin elde

edilebilmesi için en düşük maliyetler asgari ihtiyaçlar için bir sınır olarak kabul edilir (Kaya, 2011: 34).

Subjektif (Öznel) Yoksulluk; yoksulluğun temeli Adam Smith'in yoksullukla ilgili düşüncelerine dayandığı bilinmektedir. Adam Smith dünyadaki bütün bireylerin eşit hak ve imkanlara sahip olduğunu ve bireylerin bu imkân ve seçenekleri çeşitlendirme hakkına sahip olduğunu savunur. Bireyler buldukları toplumda olmaktan utanmamalı, rahatlıkla topluma karışabilmeli ve diğer insanlarla rahatlıkla iletişim kurabilmelidir. Adam Smith'e göre bireyin kendisinden ve içinde bulunduğu konumdan utanması yoksulluğun gizli bir boyutudur. Smith'in yapmış olduğu bu tanım subjektif yoksulluk olarak günümüzde kendine yer bulmuştur (Yüce ve Özbek vd. 2006: 103).

Subjektif yaklaşıma göre yoksulluk insanların ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için yeterli kabul edilebilecek ve bireyleri tatmin edebilecek bir gelire ve harcamaya sahip olup olmamalarına göre ortaya atılmış bir yaklaşımdır (Tutar ve Demirel, 2007: 331-347).

Bu yoksulluk çeşidinde yoksulluğun kesin olarak belirlenebilmesi için bazı çalışmalar yapılmıştır. Subjektif yaklaşımın temelinde yatan düşünce şudur: Yoksulluk bütün toplumların kabul edeceği minimum yaşam seviyesidir ve bu yüzdende yoksulluk çizgisini ölçmek için toplumda çeşitli anketler yapılır ve farklı yöntemler kullanılır. Deneklere yoksul olmamak ve iyi bir gelire sahip olmak için yeterli gelir miktarları sorulur. Mesela; ABD'de Gallup araştırma şirketi bu toplumda dört kişilik bir ailenin geçinebilmesi için en az ne kadar haftalık gelir elde etmesi gerektiği şeklinde sorular sorulmaktadır (Bolayır, 2007: 40). Subjektif yoksullukta yapılan anket sonuçlarından yola çıkılarak bireylerin refah düzeyleri ve gelirleri arasında ilişki kurularak bir refah düzeyi belirlendikten sonra buna karşılık gelen gelir düzeyi yoksulluk çizgilerinin belirlenmesinde kullanılır. Subjektif yaklaşımda kişilerin tercihlerine önem verilir. Kişilerin elde ettiği toplam fayda hesaplanırken çeşitli güçlüklerle karşılaşılır. Bu yüzden genel olarak objektif yaklaşımın benimsenmesi iktisatçılar açısından daha doğrudur. Subjektif yaklaşımı savunanlar göre bireyler kendileri için neyin doğru olduğuna karar veremezler. Örneğin; bazı kişiler yaşamlarını devam ettirebilmeleri için ihtiyaçları olan yiyecekleri tercih ederken diğerleri ise fiziki varlıklarını devam ettirebilmeleri için önem taşımayan yiyeceklere önem verebilir. İnsanlar tükettiği besinlerin miktarı ve türleri konusunda çok farklı değerlendirmelere sahiptir. Bu nedenle Subjektif yaklaşım yoksulluğun değerlendirilmesinde karışıklıklara yol açmaktadır (Aktan, 2002: 7).

1.1.2.3. Kırsal Yoksulluk-Kentsel Yoksulluk

Kırsal Yoksulluk; Kırsal alan tanımlamasına bakıldığında genel olarak bireysel ilişkilerin yaygın olduğu toplumun çeşitli bölümlerinde tarım ve hayvancılık yapıldığı, iş bölümü ve uzmanlaşmanın gelişmediği ve insanların tarım dışında iş bulmakta sıkıntı çektiği, bu sebeple de göç verdiği yerler olarak adlandırılır(Geray, 1999: 12). Kır yoksulunun yoksun olduğu değerler kent yoksuluna oranla daha fazladır. Kır yoksulunun da kent yoksulu gibi yeterli beslenme imkânı, yaşayacak bir evi, vb yoktur. Fakat bunların yanında kır yoksulu, eğitim sağlık, kültürel, sosyal, teknolojik gibi birçok faaliyetten de kent yoksuluna kıyasla daha yoksun olduğu görülmektedir (Tekeli, 2000: 145).

Kentteki kişi yoksul olduğunda önünde çok fazla imkânı yoktur. Kent yoksulu geçinemeyecek bir duruma düştüğünde sosyal yardım ağlarına bağlanabilir içinde bulunduğu durumdan çıkabilir. Fakat kırdaki yoksul böyle bir duruma düştüğünde çareyi iş bulabileceği ve kolayca geçimini sağlayabileceği daha farklı yerlere göç etmekte bulunmaktadır (Demirhan ve Kartal, 2010: 571). Kırsal yoksulluk daha fazla tarımda çalışan işçi kesimi ve fazla toprakları bulunmayan köylüler arasında yaygın olduğu görülmektedir. Bununla beraber başka bir gelire ve mülkiyete sahip olmayıp başkasına bağlı çalışan ve düzensiz bir gelire sahip olan kesimde kırsal yoksulun oluşmasına neden olan en önemli etkidir. Bu kişileri bu bölgelerde kalmasını sağlayan çok fazla bir imkân ve fırsatlar olmadığı için bu kişiler kendisine daha iyi imkânlar sunacağı düşüncesiyle kente göç etmeyi düşünürler (Demirhan ve Kartal, 2010: 571).

Kentsel Yoksulluk; Türkiye’de kentsel yoksulluk 1960’dan itibaren daha çok kentlerin kendilerine çeken artılarıyla kırdan kente göçle bağlantılıyken, 2000’li yıllarda yaşanan ekonomik krizler kentte yaşayanlarında karşı karşıya kaldığı bir olgu halini almıştır. Kırsal kesimde toprağın bölünmesi, tarım ürünlerinden elde edilen gelirin bireylerin ihtiyaçlarını karşılayamaması, terör gibi kırsalın itici unsurları, diğer yandan ise kentteki, eğitim, sağlık, güvenlik, kaliteli yaşam gibi birçok faktör insanlara çekici gelmiştir. Kentlerin yaşanan bu yoğun göç ile baş edebilecek bir alt yapısı ve yoğun sosyal hizmet ağına sahip olamaması, göç edenlerinde ellerinde yeterli miktarda paralarının olmaması kentlerin hem fiziksel olarak hem de sosyo-kültürel olarak bozulmalarına yol açmıştır (Bıçkı, 2005: 104-130).

Kentsel yoksulluk kent alanlarında yaşayan insanların gelir yetersizliği ve temel hizmetlerden yararlanma olanaklarının kısıtlılığının yanı sıra, eğitim, sağlık, konut, alt

yapı, güvenlik, temel hak ve özgürlüklerden yararlanma kısıtlılığı gibi birçok açıdan sıkıntı çekmeleri anlamına gelmektedir (Canbay ve Selim, 2010: 105-108). Kentsel yoksulluğun önemli bir oranını kırsal kesimden çeşitli sebeplerle kente göç etmiş ve kurtuluşu kentsel alanda arayan insanlar oluşturur. Çeşitli kesimlerde yaşayan insanların kent merkezlerini çekici bulması çoğu imkânı bulabilme olanakları ile kent merkezlerinin cazibesine kapılması ve kırsal kesimi itici bulması eklenince ortaya kent yoksulluğu sorunu çıkmıştır.

Bu durum birçok göç problemini de beraberinde getirmiştir. Göç edenlerin bir kısmı rahat bir yaşam sürmek için çeşitli imkânlar elde etmişken, önemli bir kısmı ise kırsal yoksulluktan, kentsel yoksulluğa adım atmıştır. Göç edenlerin içine düştüğü kentsel yoksulluk geride kalıpta kentlere göç etmek isteyenlerin kararlarını değiştirmemiştir. Göç edipte kentte taban tuturanlar geride kalanlarında kent tutkusunu cezp etmiştir. Şehirde taban tutturamayanlar ise şehrin en zor hiç tercih edilmeyecek işleriyle meşgul olmuşlardır. Bunlar kapıcılık, temizlikçilik, eskicilik, çöpçülük gibi işlerle meşgul olmuşlardır. Başka bir kesim ise gayri meşru işlerle; dilencilik, hırsızlık, kapkaççılık, gasp gibi yaşamlarını sürdürme yoluna gitmişlerdir (Şenyapılı, 2000: 161-183). Aslında kentlerde görülen şiddet ve suç olaylarının bakıldığında insanların içinde bulunduğu; işsizlik, yoksulluk, evsizlik gibi bir sürü yoksulluğun neden olduğu görülmektedir.

Kırsal yoksulluktan kentsel yoksulluğa yerini bırakan bu süreç kısır döngü olarak devam etmiştir. Kırsal yoksulluk göçe, göçte kentsel yoksulluğa sebep olmuştur. Her geçen günde sürekli yenileri eklenen kent yoksulları devletin yapmış olduğu sosyal yardımların artmasına neden olmuştur. Bununla birlikte kentin içinde barındırdığı zenginlik, kırsal kesimde yaşayanları kente çekerken kentte yaşayan insanlara yapılan sosyal yardımlarda yoksulları kente çekmektedir (Kartal ve Demirhan, 2010: 568).

1.1.2.4. Gelir Yoksulluğu-İnsani Yoksulluk

Gelir Yoksulluğu; Kişi veya hanehalkının yaşamlarını devam ettirebilmeleri için ya da asgari yaşam standardını karşılayabilmeleri için yeterli miktarda gelirin elde edilememesi olarak tanımlanır. Asgari yaşam için gerekli olan gelir genellikle yoksulluk sınırı olarak hesaplanır. Yoksulluk sınırının altında kalan hanehalkı veya birey yoksul olarak tanımlanır (Aktan ve Vural, 2002: 6). Bir taraftan da gelir yoksulluğu hanehalkının ya da bireylerin satın alma gücünden yoksun olma durumunu göstermektedir (İncedal, 2013: 22).

Gelir yoksulluğu tanımında belirtilen yeterli miktarda gelir olgusu yoksulluk sınırını saptamak için kullanılan bir ölçüttür. Fakat bu kriterlere göre ülkeler arası karşılaştırma yapmak pek mümkün değildir. Bu durumun temel nedeni her ülkenin kendi sosyo ekonomik ve gelişmişlik düzeyine göre yeterli miktarda gelir ifadesinin yüklediği anlam değişir (İncedal, 2013: 22).

İnsani Yoksulluk; Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından geliştirilmiş ve İnsani Kalkınma Raporunda yer almış bir yoksulluk ölçütüdür. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programına göre insani yoksulluk şu şekilde tanımlanmıştır. Bireyin insanca yaşaması için maddi imkânların yanı sıra temel ihtiyaçların karşılanmasında sosyal, ekonomik bazı imkânlara sahip olmakta gereklidir (Aktan, 2002: 44). İnsani yoksulluk ölçülürken eğitim düzeyi, yaşam süresi ve temiz su kaynakları üzerine yoğunlaşmaktadır. İnsani Yoksulluk İndeksi, insani yoksulluğu önlemek için geliştirilmiştir. Gelişmekte olan ülkeler için bu indeks üç kriterle hesaplanmaktadır (Uçar, 2011: 17).

i. **Beklenen yaşam süresi:** Bireylerin uzun bir yaşam sürdürememesi insani yoksulluğun ilk göstergesidir. 40 yaşın altındakiler insani yoksulluğun bir kriteri olarak kabul edilmektedir.

ii. **Eğitim:** Bu yoksulluğun ölçülmesinde kullanılan ikinci kriter eğitim imkanlarından yoksun olmaktır. Yetişkinler arasında okuma yazma bilmeyen insanların oranının yüksekliği de insani yoksulluğun bir ögesi olarak kabul edilir.

iii. **Makul bir yaşam standardı:** İnsani yoksulluğun diğer bir göstergesi belli bir hayat standardına sahip olmamak, sosyal ve ekonomik imkanlardan yoksun olmaktır.

Gelişmiş ülkeler için belirlenen İnsani Yoksulluk İndeksi şu kriterlerle hesaplanmaktadır (Uçar, 2011: 17).

i. **Yaşam süresi:** Yaşam süresinin 60 yaşından daha fazla olmadığı nüfus oranı,

ii. **Eğitim:** Yeterli bir şekilde okuma yazma bilmeyenlerin oranı,

iii. **Makul bir yaşam standardı:** Yoksulluk sınırının altında olanların nüfus oranı,

iv. **Sosyal dışlanma:** Uzun süre işsiz kalan nüfus oranı.

1.1.2.5. Yeni Yoksulluk-Ultra Yoksulluk

Yeni yoksulluk ve Ultra yoksulluk kavramları son dönemde ortaya atılmış olan yoksulluk türleridir.

Yeni Yoksulluk; Yeni yoksulluk kavramı günümüzde yeterli geçim kaynaklarının olmaması, sosyal gereksinimlerini yeterince karşılayamaması gibi insanlar için hayati öneme sahip bir takım araçlar yeni yoksulluğu ortaya çıkarmaktadır (Balcı, 2007: 103).Günümüzde yoksullukla mücadeleye ilişkin yapılan politikaların uzun dönemde etkili olabilmesi için yoksulluğa sadece bir gelir eksikliği olarak değil de toplumdan dışlanma süreci olarak da bakılması gerekmektedir.Bu yaklaşımın temelinde yoksulluğu toplumsal yapıdan kaynaklanan hak ve imkanlara ulaşamama olarak tanımlayan yoksulluk anlayışı yatmaktadır (İnsel, 2007: 70).

Yeni yoksulluk kavramının temelinde yatan sosyal dışlanma bireyin kendi geleceğini yönlendirmesi için gerekli olan fırsatlara erişilmesini engelleyen temel gereksinimlerden yoksunluk, bireyin toplumla olan bağlarının kopması, ekonomik ve sosyal haklardan yoksun bırakılma olarak da tanımlanabilir (Balcı, 2007: 104).

Ultra Yoksulluk; Bu yaklaşıma göre gelirin tamamını harcadığı halde mutlak yoksulluk sınırında belirtildiği gibi günlük kalori miktarının sadece belirlenen kısmını karşılayabilen kesim ultra yoksul olarak adlandırılır. Bu tanımları Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı (FAO), Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO), yoksulluğun yoğunluğunu ölçmek amacıyla geliştirmiştir. Dünya Bankası ise ultra yoksulluk yerine “olağanüstü yoksulluk” tanımını kullanmayı tercih etmiştir (İncedal, 2013: 30). Bireylerin minimum düzeydeki gıda ve enerji ihtiyaçlarını karşılayamayan kesim olağanüstü yoksul olarak tanımlamıştır (DPT, 2001: 106).

1.2. Yoksulluğa Neden Olan Faktörler

Genelde bir az gelişmişlik problemi olarak kabul edilen yoksulluk sorunu, günümüzde gelişmişlik derecesi ne olursa olsun bütün dünyayı ve bütün insanları etkileyen bir durumdur. Günümüze yoksul insanların sayısına bakıldığında rakamlarla ifade edilebilecek bir durumda değildir. Yoksulluk aynı zamanda tüm insanların ortak bir sorunudur. Ancak yoksulluğun şiddeti bütün ülkelerde farklı şekillerde kendisini göstermektedir (Yalçın, 2008: 8).

Gelişmiş ülkelerdeki yaşanan hızlı büyümeyle birlikte düşük gelire sahip olan kesime devletin yapmış olduğu eğitim, sağlık hizmetleri, işsizlik sigortaları kapsamında yapılan yardımlar yoksulluğu azaltmaya yönelik yapılan çalışmalardandır. Fakat yapılan bu yardımlar yoksulluk sorununun azalmasına yardımcı olmamaktadır(Yalçın, 2008).

1.2.1. Sosyal ve Demografik Nedenler

Bir ülkenin sahip olduğu nüfus, nitelikleri, yaş grubu, çalışan kişilerin nüfusa oranı ve eğitim durumu, o ülkenin gücü açısından temel göstergelerdendir. Ekonomik kaynakların nüfus ihtiyaçlarının karşılanması ve işsiz nüfusa yeni olanaklar oluşturulması açısından yetersiz olması sosyal ve ekonomik dengesizliklere yol açmaktadır.

1.2.1.1. Hızlı Nüfus Artışı

Bir ülkenin sahip olduğu nüfusun nitelikleri, yaş grubu, çalışan kişilerin oranı, eğitim durumu, o ülkenin gücünü gösterirken, ekonomik kaynakların nüfustan daha az olması sosyal ve ekonomik dengesizliklere yol açmaktadır. Ülkedeki nüfusun kaynaklara göre fazla olması durumunda yoksulluğun en büyük göstergesi olarak işsizlik ortaya çıkmakta ve bireylerin elde ettiği gelir kendisini ve çevresindekileri geçindirecek derecede olmadığı için toplumsal refah azalmaktadır. Ayrıca ailelerin git gide kalabalıklaşması bireyleri içinde bulunduğu durumdan daha da yoksul bir hale getirmektedir (Yalçın, 2008: 10).

İnsanlar yaşamlarını devam ettirebilmek için ve ihtiyaçlarına karşılayabilmek için paraya ihtiyaç duymaktadır. İhtiyaç duyulan bu parayı elde etmesi için kişinin herhangi bir işte çalışması gerekmektedir. Bu yüzden istihdam olanakları bireyler açısından önemlidir. İstihdam, ekonomik büyüme ve yoksulluk arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Bir ülke için önemli olan ekonomide bir büyümenin sağlanabilmesi için yeni yatırımlar yapılması yönündedir. Bu yeni yatırımlarla birlikte iş gücü piyasasına dahil olamayan kesim için iş fırsatı bulabilme olanağı doğmuştur. Yaşanan bu olumlu gelişmeler karşısında yoksul insan sayısında azalış görülmüştür. İstihdamda görülen artışlar diğer ürünlerin talebinde görülecek artışla birlikte, üretimde gözle görülür bir derecede artış sağlanarak ülke ekonomisinde olumlu gelişmeler yaşanması sağlanmıştır (Yalçın, 2008: 9).

Yoksulluğun en temel sebebi olarak gösterilen işsizlik her geçen gün artan bir eğilim göstermektedir. İşsizlik ve emeğinin karşılığını alamama duygusu sadece işsiz ve yoksulların değil diğer çalışan insanların korkulu rüyası olmuştur Türkiye işsizlik

sıralamasında her geçen gün en üst sıralarda yer almıştır. Yapılan özelleştirmeler, MF borçları, hükümetin uyguladığı politikalarda başarısız olmakta ve yoksulluk artmakta bunların her biri kendi başına işsizliğe sebep olmaktadır (Yıldız, Koruma, 2003: 130). Özellikle yaşanan krizler ve özelleştirme sonucunda ortaya çıkan karışık dönemlerde ilk gözden çıkarılan işgücü olmuştur. 2000-2001 yıllarında finans sektöründe 33 bin kişi işten çıkarılmıştır. 2000'de %6,6 olan işsizlik 2001'de %8,5'e, 2002'nin ikinci çeyreğinde ise %11,8'e yükselmiştir. İşsizlerin %22'si işten çıkartılan kısım iken, %21'i hiç işi olmamış gençlerden oluşur. 2000 yılında eğitimli gençlerin %22'si işsiz iken, 2001'de bu oran %26'ya çıkmıştır(Sönmez, 2002: 33-36).

Yaşanan işsizlik kentte yaşayan yoksulları daha çok etkilemekte ve daha çok umutsuzluğa düşürmektedir. Genellikle niteliksiz olan bu kesim,formel sektörde kolay kolay iş bulma şansına sahip olamamaktadır. Bu kesimin eğitimsiz olması, belirli bir meslek sahibi olmamaları nedeniyle iş gücü olarak seçilmemektedir. Bu insanların çoğu informel sektörlerde çalışmak zorunda kalmışlardır. Fakat büyük kent merkezlerinde bu durum farklı şekillerde kullanılmaktadır. Özellikle sigortasız çalıştırılan küçük yaştaki çocukların oranı formel sektörde daha yüksektir (Kule, 2004: 124-125).

Türkiye İstatistik Kurumunun Şubat 2017 verilerine baktığımızda işsizlik sayısının 2016 yılına göre 463 bin kişi arttığı gözler önüne serilmektedir. Toplamda 2017 yılına ait işsizlerin sayısı 3 milyon 287'yi bulmaktadır (TÜİK, 2017).

Nüfus bir iş gücü kaynağı olduğu için bir ülke ekonomisi için çok değerli bir kaynaktır. Hızlı nüfus artışı ile birlikte ülkeler daha fazla gelir üretir ve bir yandan da daha fazla tüketir. (Aktan, 2002: 1). Ülkede görülen nüfus artışı ile birlikte, çalışabilir nüfus sayısı ile iş gücü arasında bir denge olmalıdır. Aksi bir durum olduğunda sonuçlar olumsuz bir şekilde kendisini göstermektedir. Hızlı nüfus artışı özellikle eğitim ve sağlıkla ilgili cari harcamaları çoğaltır ve şehirleşme oranını hızlandırır bununla birlikte konut ihtiyacını arttırır. Ülkede ortaya çıkan bir puanlık nüfus artışı, ülke gelirinin yaklaşık olarak %3'nün eğitim, sağlık, konut gibi demografik yatırımlara ayrılmasını gerektirir. Bu yatırımlar üretken olmadığı için ülkenin daha hızlı kalkınması için gerekli olan kaynakları emer. Hızlı nüfus artışı bir yandan yurt içindeki talebi arttırır, iş bölümünü geliştirir, teknolojik gelişmeyi özendirir (Karluk, 2007: 8).

1.2.1.2. Hanehalkı Özellikleri

Hanehalkı büyüklüğü ile yoksulluk arasında sıkı bir ilişki vardır. Yoksulluğun bazı küçük hanehalklarında çok (ör. İngiltere) bazı (ör. Brezilya ve Malezya) büyük hanehalklarında ise daha az şiddetli olduğu gözlenmektedir (Şenses, 2006: 157).

Yoksulluk görünümünde değişimleri belirleyen temel unsurlardan biri de ailelerin yapısında zaman içinde değişim sağlayan aile yapıları ve bununla birlikte ortaya çıkan yeni aile çeşitleridir. Az gelişmiş ülkelerde hızlı nüfus artışı ile birlikte ailelerin çocuk sayısında artış meydana gelmiş ve boşanmaların çoğalması ile birlikte çekirdek aileye yöneliş artmıştır. Gelişmiş ülkelerde ise yaşlı bireylerin yalnız yaşaması, toplumda yaşayan bireylerin boşanma sayısında artış; çocuksuz aileler hanehalkının önemini gittikçe azalmasına sebep olmuştur. (Şenses, 2006: 157-158). Aile içindeki çocuk sayısı da gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerde yoksullukla yakından ilişkilidir. Örneğin İtalya'nın güney bölgelerinde babanın güvenli bir işinin olmadığı ve çalışma yaşına gelmiş olan çocuklarında işsiz olduğu büyük aileler yoksulluk riskiyle karşı karşıyadır (Şenses, 2006: 158). Kötü alışkanlıklara bağımlılık oranının yüksek olduğu hanehalklarında da yoksulluk oranının yüksek olduğu görülmektedir. Örneğin yapılan bir araştırmaya göre reisleri kadın olan hanehalkları yoksul olsalar bile gelirlerinin büyük bir kısmını alkol, sigara yerine gıda ihtiyaçlarına harcadıkları için sınırlı kaynaklarına rağmen çocuklarının eğitim, sağlık ve beslenme gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmişlerdir (Şenses, 2006: 159).

1.2.1.3. Eğitim

Eğitim ve yoksulluk birbirleriyle sıkı bir ilişki içerisindedir. Eğitim seviyesinde artış görüldükçe yoksul nüfus oranında azalış görülmektedir; yani yoksulluktan kurtulma umudu da artmaktadır. Bir ülkenin kalkınabilmesi için gerekli olan nitelikli iş gücünün oluşması eğitimle sağlanmaktadır (Yalçın, 2008: 15). Fakat çoğu yoksul aile eğitimi çocuklarının kurtulması için bir çıkış noktası olarak görse de bir yandan da umutsuzluğa düşmektedir ve bunu şu sözlerle dile getirmektedirler. "*Çocuklarımızın da geleceği belirsiz okula gönderiyoruz kendilerini kurtarsınlar diye ama ortalıkta o kadar işsiz var ki... Çocuklarımıza oku diyoruz fakat alışkanlık olmuş*" (Yılmaz, 2008: 184). Hanehalkı reislerinin eğitim durumları da yoksullukla yakından ilişkilidir. Ailelerin eğitim düzeyi arttıkça genel olarak yoksulluk oranının genellikle düştüğü görülmektedir. (Şenses, 2006: 160). Eğitim, yoksul insanların gelir elde etme becerilerini arttırmakta, çocukların ve ailelerinin sağlıklarını koruma açısından daha bilinçli olmasını sağlamakta, doğurganlığı ve

çocuk ölümlerini azaltmakta, toplumda dezavantajlı durumda olanların siyasi sistemde ve toplumsal yaşamda söz alabilmelerini kolaylaştırmaktadır. Eğitim kişilerin teknolojik ilerlemelere kolay bir şekilde ayak uydurmasını hızlandırmaktadır (Aktan ve Vural, 2002: 1-5).

1.2.1.4. Göç

Göçlerin temel nedenlerine baktığımızda en önemli faktörün iller ve bölgelerarası farklılıklar olduğu görülmektedir. Üretilen toplumsal refahın dengesiz dağıtılması hem toplumların göç etmesinde hem de toplumlar arasında dengesizliklerin artmasına sebep olmaktadır. İnsanlar göç ederken yaşadıkları yer ve göç edilecek yer arasında ekonomik ve sosyal faktörleri değerlendirmektedir. Bu şekilde yapılan göç hareketlerinde ise kentlerde görülen gelişmeler ve kırsal kesimin bu gelişmelerden yoksun olması göçün sebeplerini oluşturur. Kırsal kesimde yaşayanların yoksullaşma ve yoksunlaşmaları sebebiyle kent merkezlerini bir çekim merkezi olarak görmeleri ve kentteki eğitim, sağlık, iş imkanlarının yüksek olması kenti cazip bir hale getirirken; kırdaki geçim sıkıntısı, topraksızlaşma, sağlık, eğitim gibi imkânların yetersiz olması kırsal itici faktörleri arasında görülmektedir (Çağlayan, 2008: 303). Göçü doğuran temel sebepler şu şekilde sıralanabilir:

- Genel nüfusun içinde genç nüfusun fazla olması
- Genç yaştaki insanların hayatlarını devam ettirme çabası içinde olması ve henüz evlenmemiş olmaları nedeniyle aile yaşamlarının olmaması.
- Tarımsal kesiminde görülen işsizlik: Türkiye’de tarımsal toprakların miras yoluyla bölünmesi ve tarımda makineleşmeye geçilmesiyle birlikte tarımda kullanılan işgücünün önemli bir kısmı açık işsiz hale gelmiştir. Ekilebilecek arazilerin küçük olması sebebiyle artık bölünemeyecek hale gelmesi tarımdan kaçmayı hızlandırmıştır.
- Refahın artışı: Bireysel ve toplumsal refahın artması olarak iki şekilde değerlendirmek mümkündür. Toplumda bulunan insanların refahın artmasıyla birlikte bireylerin gelir düzeyi artmakta yiyecek, içecek vb. gibi ihtiyaçların yanında sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını gidermek için belli miktarda bir para ayırabilmektedir. Bu sosyal ve kültürel etkinlikler bireylerde beklentileri arttırdığı gibi göçünde artmasına sebep olmaktadır.
- Ailelerin çocukları için daha iyi bir eğitimi arzulaması: Tarımsal kesimde çalışan bireylerin eğitim düzeylerinin düşük olması sebebiyle ailelerin çektiği sıkıntıları

çocuklarının da çekmesini istemediği için çocuklarının iyi bir eğitim alması için çeşitli yerlere göç etmektedir.

- Siyasi sebepler, terör ve mezhepsel çekişmeler: 1990'ların başından itibaren ülkemizin yaşadığı terör olayları ve bu olaylardan dolayı bazen güvenlik sebebiyle bazen de korkuları sebebiyle bu olaylardan uzak yerlere göç etmesi ülkemizde yaşanan göç olaylarını daha da arttırmaktadır.

Göç edenler üzerine yapılan bir anket çalışmasının sonuçlarına göre; yoksulların hemen hemen hepsi informel işlerde çalışmakta, evlerinde genellikle tedaviye muhtaç bireyler bulunmakta, çocukların çoğu çalışmakta ve iyi beslenememe sorunu yaşanmaktadır. Ailenin yoksulluk ya da diğer kriz riskleriyle karşılaşmasından önce çocuklar etkilenmektedir. Aileler çocuklarını çeşitli işlerde çalıştırıp hem paranın nasıl kazanıldığını öğrenmesini sağlıyor hem de pişmesini sağlıyor. Kentte tutunmak için çocuğa yüklenen değerler çalışma odaklı olması çocukları için yapacak çok şeyi olmayan ailelerin bir seçimidir (Yılmaz, 2008: 184-185). Yoksulların göç ettikleri kırsalın ekonomik yararlarından da yoksun olması yoksulları etkilemektedir. Yoksul anneler kendileri ile yapılan görüşmede bu durumu şu sözlerle ifade etmektedir. "*Köyde, et, süt, yumurta, tereyağı, meyve, sebze doluydu. Havası da güzel suyu da boldu. Kentte her şey pahalıdır. Köyde hastalık nedir bilmezdik. Kentte her şey cereyanlıdır, yemeği bile cereyanla pişiriyoruz. Fakiriz kocalarımız çalışmıyor. Her şeyi kilo ile alıyoruz, çocuklar hiç kilo ile doyar mı?*" (Erdoğan, 2007: 593-625)

1.2.1.5. Ayrımcılık

Toplumda bulunan bazı bireylerin toplumdaki diğer bireylere göre dezavantajlı konumda bulunması ve o durumda da sürekli olarak bulunması durumudur. Özellikle toplumda bulunan bireyler arasında toplumsal cinsiyet, ırk, milliyet gibi nedenlerden kaynaklanan ayrımcılık bazı ülkelerde önemli boyutlara ulaşmıştır ve bu durumda ciddi bir yoksulluk sebebi olarak görülmüştür.

Toplumsal değerlerden kaynaklanan ayrımcılık nedeniyle fırsat ve imkanlar toplumların bazı kesimlerine eşit olarak verilmemektedir. Bu durumda bireylerin iş piyasasında birbirleriyle rekabet edecek seviyede olmaması ve onların iş bulabilseler bile düşük ücretle çalıştırılmaları geçici nitelikteki işlerde çalışmak zorunda olmaları sonucunu ortaya çıkarmıştır (Yılmaz, 2008: 40).

Irk ve Etnik Köken Ayrımcılığı: Irk bazında yapılan ayrımcılığın en önemli örnekleri 1960'lı yıllarda ABD'de gözlenmiştir. Siyah Amerikalıların yoksul nüfus içinde önemli bir paya sahip olması ve ABD'de işsizlik oranının beyaz Amerikalılara kıyasla çok yüksek olması ve ücretler arasında da çok yüksek farklar olması ırk bazında yapılan ayrımcılıkla nitelendirilebilir. Az gelişmiş ülkelerde de bu durum farksızdır Örneğin Çin'de toplam nüfus içinde sadece %10'luk bir paya sahip olduğu bilinen azınlıklar, yoksul nüfusun %36'sını oluşturmaktadır (Şenses, 2006: 173-174).

Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı: Birçok ülkede yer alan işsizlik göstergelerine bakıldığında kadınlar erkeklere göre daha dezavantajlı bir konuma sahiptirler (Aksan ve Alptekin, 2010: 424). Kadın işgücünde gözlenen dikkat çekici durum ise kadınların faaliyet kollarına göre daha düşük statülü işlerde istihdam edilmiş olmalarıdır. Düşük statülü işler düşük ücretleri, uzun zamanlı çalışma koşullarını, sosyal güvenceden yoksunluğu içermektedir (Bircan, 2002: 124).

Kadınların karşılaştığı temel engellerin başında, işgücüne katılımların kısıtlayıcı olması ve gerek zaman içinde gerekse ülkeden ülkeye değişen sosyal ve kültürel normlar gelmektedir (Şenses, 2006: 177). İçinde buldukları şartlar nedeniyle toplumun bütününden uzaklaşan, aile düzeninin bozulacağı inancıyla çalışamayan ve insanlık onuruna yakışmayan çevre şartlarında yaşam mücadelesi verdiği görülür. Birçok yerde kadınların ev işlerini yapma, ailede bulunan bakıma muhtaç kişilere bakma gibi konularda kadınlar sorumluluk üstlenmiştir. Kadınların üstlendiği bu sorumluluklar ise kadınların iş yaşamına girişini zorlaştırmıştır ve bu durumda onları yoksulluğa itmiştir. (Eyüboğlu, 2000: 37). Kadınların toplumsal hayat içinde zayıf konumda olması, iş imkanlarının erkeklere göre daha kısıtlı olması ve kadına toplum tarafından verilen kazanç getirici olmayan sorumluluklar kadınların yoksulluğa düşmesine neden olmuştur.

1.2.1.6. Yerleşim Yeri

İnsanların yaşamlarını devam ettirdikleri sosyal çevrede yoksullukla yakından ilişkilidir. Ülke içinde bazı yerleşim yerleri, çeşitli sebeplerden dolayı, iş olanakları bakımından sınırlıdır. Bu yerleşim yerlerinde çalışanların eğitim ve öğrenim düzeyleri yeterli seviyede değildir. Hane reislerinin genellikle kadınlardan oluştuğu yerlerde, eğitim, sağlık, konut ve altyapı olanaklarının da yetersiz olduğu görülür.

Bu tür yerlerde yeni ekonomik fırsatlar ortaya çıkmadığından yoksulluk sürekli bir hale gelmektedir. Yoksulların aynı yerde oturma eğilimi içinde olması, yoksulluğa yol açan sebeplerle birlikte baş etmek zorunda kalmaları sonucunda yoksulluktan kurtuluş yolları tıkanmıştır (Şenses, 2006: 179-180).

1.2.2. Ekonomik Nedenler

Yoksulluğa sebep olan nedenlerin başında ekonomik krizler, gelir dağılımındaki adaletsizlikler ve vergilerdeki adaletsizlikler gelmektedir. Bu faktörler aynı zamanda birçok ekonomik ve sosyal olumsuzluklara yol açmakta ve ayrıca milli gelirden bir düzensizliğin oluşmasıyla yoksulluğun artmasına sebep olmaktadır (Yalçın, 2008: 9).

1.2.2.1. Ekonomik Krizler

Ekonomik krizler, yaşandığı dönemlerde ve sonrasında birçok ekonomik ve sosyal olumsuzluklara yol açmaktadır. Kriz yaşanan ülkede çalışan ve ya çalışmayan kesim ekonomik açıdan bir darlığa düştüğü gibi toplumda huzursuzluk ve panik ortamının doğmasına da sebep olmaktadır. Ayrıca milli gelirden bir azalmanın olmasıyla birlikte yoksulluk artmaktadır (Yalçın, 2008: 9). Fiziki ve beşeri sermayede ortaya çıkan kayıplar, ekonomik büyümenin yavaşlamasına bununla birlikte yoksulların sayısında bir artışa neden olmuştur. Bu durum bireylerin yoksulluktan kurtulma çabasını zayıflatmış ve yoksulluğun sürekli bir hale gelmesine sebep olmuştur (Aktan, 2002:1-5).

Krizin insanların hayatında olması onlar için başlıca bir sorun teşkil etmektedir ve krizin etkisini kısa sürede ortadan kaldırmak için alınan önlemler bazı zamanlarda etkisini göstermemektedir, bu durumda krizin ekonomik ve sosyal yaşamda etkisini daha çok hissettirmesine neden olmaktadır. Kriz dönemlerinde, insanlar çalışmalarının karşılığı olan ücreti tamamıyla ya da hiç alamamaktadır, bu durumda işsizliği arttırmaktadır. Ayrıca bu dönemde hükümetlerin krizin etkilerini hafifletmek ve ya azaltmak için gündeme getirdiği sıkı maliye politikaları yoksul insanların hayatında daha da sarsıcı etkiler yaratmıştır (Aktan, 2002: 3-7).

1.2.2.2. Gelir Dağılımındaki Adaletsizlikler

Gelir dağılımında eşitsizliğin olmadığı bir toplumda istikrarsız bir ekonomik yapı vardır. Toplumun belirli bir kısmının yaşamında mutsuzluk, geçim sıkıntısı, sağlıksız

ortam, eğitim imkânlarının kısıtlılığı gibi birçok problem gözlenmektedir. Bu durum toplumdaki huzuru ve barışı olumsuz bir şekilde etkilemektedir (Yalçın, 2008: 11).

Ülke gelirinin toplumda belli bir kesime doğru kayması, üretilen ürünlerin daha çok bu kesimin standartlarına uygun pahalı mallar olmasına, bununla birlikte de toplumun büyük bir kesiminin bu malları elde edememesine ve toplumdaki huzur ve eşitlik ortamının bozulmasına sebep olmuştur (Karlık, 2007: 69-74). Böylece yoksulluk kendisini bu ortamda daha da çok hissettirmiştir. Gelir dağılımından toplumların bazı kesimlerinin aldığı pay yüksek bazı kesimlerin ise düşüktür. Toplumda düşük gelire sahip olan bu kesimler ihtiyaçlarını karşılayamamakta ve kendisini yoksulluğun içinde bulmaktadır.

1.2.2.3. Vergilerdeki Adaletsizlikler

Devletler kamu hizmetlerini yerine getirmek ve ülke ekonomisinin gelişmesini sağlamak için gelir ve giderlerini hesaplamak zorundadırlar. Devletlerin en önemli gelir kaynaklarından biri vergilerdir. Vergiler devletin belirlemiş olduğu yetkili organlar tarafından bireylerden gelirlerine göre aldığı ekonomik değerlerdir (Yalçın, 2008: 26).

Devlet artan ihtiyaçları karşısında, bu ihtiyaçları finanse etmek ve kamu hizmetlerini yerine getirmek için vergi toplama yoluna gitmektedir. Vergilerin oranı, dolaylı ya da doğrudan olması, birey ve firmalar üzerinde, dolayısıyla da ekonomik yapısı üzerinde etkisini değiştirmektedir. Doğrudan vergiler bireylerin sağladıkları kazanç üzerinden alınmaktadır. Doğrudan alınan vergiler sadece belli kişileri etkilemektedir. Kişiler bu sorumluluğunu başkasına devredememektedir. Mesela konut vergisinde olacak bir artış sadece konut sahiplerini etkileyecektir (Yalçın, 2008: 26). Toplumda düşük gelirli bireyler ihtiyaçlarını yeterli ölçüde karşılayamamaktadır. Bu bireylerden alınan değişik oranlarda vergiler onların yoksulluk düzeyini daha da yükseltmektedir.

1.2.2.4. Kayıt Dışı Ekonominin Varlığı

Kayıt dışı ekonomi devletten gizlenen kayıt altına alınmayan ya da alınamayan bu nedenle de devletin denetimi dışında kalan faaliyetlerdir. Ayrıca bilinen istatistik yöntemlerine göre tahmin edilemeyen ve GSMH gelirlerini hesaplamada kullanılamayan gelirler olarak da tanımlamak mümkündür (Doğrusöz, 2004: 159). Bu nedenle her açıdan ülke ekonomisini etkilemektedir. Kayıt dışı ekonomi iktisadi faktörlerle birlikte, sosyal, psikolojik, ahlaksal ve siyasi her boyutuyla ülkeye zarar veren fakat ortadan bir türlü kaldırılamayan bir sorun olarak ortaya çıkmıştır (Kıldıç, 2000: 190).

Geleneksel ölçüm teknikleriyle ölçülemeyen kayıt dışı ekonomi, resmi makamlara yansımamış belli bir çıkar karşılığında hizmet yada mal olarak sunulan faaliyetlerin tümünü kapsamaktadır (Özsoylu, 1996: 111). Kayıt dışı ekonomiyi oluşturan faaliyetler incelendiğinde ülkemizde üretilen malların tüketimine kadar geçen süreci belge ve kayıt düzenine tam olarak yerleştirememesi nedeniyle kısmen yada tamamen vergi idaresinin dışında bırakıldığı gözlenmiştir (Şimşek, 2012: 174).

Resmi istatistikler yoluyla tespit edilen tüm ekonomik faaliyetler kayıtlı ekonomi kapsamındadır. Kayıtlı ekonomi dışındaki tüm faaliyetler ise kayıt dışı ekonomi kapsamındadır (İkiz, 2000: 25). Kayıt dışı ekonomi içinde yer alan faaliyetler toplumun yasa dışı olarak gördüğü, ahlak dışı ve kötü olarak değerlendirdiği kanuna aykırı olan faaliyetlerdir. Ayrıca faaliyetlerin yasal olduğu fakat gelirlerin büyük bir kısmının kayıt altına alınmadığı gelirlerde kayıt dışı ekonominin gelirleri altında değerlendirilmektedir (Azaklı, 2009: 15). Kayıtdışı ekonomi kontrol altına alındığında bireylerin ekonomik yapısı iyileşecek ve yaşam standardı yükselecek, böylece toplumda refah seviyesi artacak ve toplumsal düzen sağlanacaktır.

BÖLÜM II

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE YOKSULLUK

Dünya zenginliğin yanı sıra derin ve şiddetli bir yoksullukla karşı karşıyadır. Dünya nüfusunun %10'u toplam mal ve hizmetlerin %70'ini elde etmektedir buda yaklaşık kişi başına yıllık ortalama 30000 ABD dolarına denk gelmektedir. Öte yandan 7,5 milyarlık dünya nüfusunun yaklaşık yarısı günlük 2 dolarlık yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Bu nüfusun 1, 2 miyarı ise günlük 1 dolarlık sınırın altında yaşamlarını devam ettirmek zorundadır. Zengin ülkelerde çok az sayıda çocuk 5 yaşına ulaşmamaktadır. Yoksul ülkelerde ise bunun tam tersine daha fazla oranda çocuk 5 yaşına ulaşmamaktadır. Zengin ülkelerde 5 yaş altı çocuk nüfusunun %5'i yetersiz beslenme ile karşı karşıyadır, fakir ülkelerde ise %50'nin üstündedir (DPT, 2007).

2.1. Dünya'da Yoksulluk

Dünyada yoksulluk görünümüne bakıldığında şu sonuçlar çıkmaktadır (Gündoğan, 2008: 45-46).

- 2004 yılından itibaren dünyada her beş kişiden birisi sadece günlük 1 dolar ve altında bir gelire yaşamını devam ettirmeye çalışmak durumundadır.
- Dünya nüfusunun yarısı günlük 2 dolarlık bir gelirin altında yaşamını sürdürmektedir.
- Yaklaşık olarak 1 milyar insan 21. yüzyıla herhangi bir kitabı okuyamadan ya da ismini yazmadan girmiştir.
- Her yıl dünyada silahlara harcanan gelirin % 1 inden daha az bir miktarla bütün çocuklar okula gidebilirdi.
- Gelişmiş ülkelerdeki nüfusun %20'si dünyada bulunan malların %86'sını tüketmektedir.
- UNICEF tarafından belirlenen verilerine göre, dünyada yoksulluk yüzünden her gün 30 bin çocuk hayatını kaybetmektedir.
- Dünyadaki 2, 2 milyar çocuğun 1 milyarı yoksuldur.
- Dünyada temel eğitimden yoksun olan çocuk sayısı 121 milyondur.

Küresel iletişim, küresel bolluk, küresel teknolojiler gibi insani koşullar tarihin geri kalanına kıyaslanamayacak şekilde ilerlemesine rağmen yoksulluk olanca şiddetiyle etkisini sürdürmektedir. Ayrıca küresel kazanımların dağılımı eşit olmaktan çok uzaktır. En zengin 20 ülkenin ortalama geliri en fakir 20 ülkenin gelirinin 37 katıdır. Yoksulluğun çeşitli ülkelerde ulaştığı bu düzey Dünya Bankası ve UNDP olmak üzere uluslararası kuruluşların yayımladığı verilerin ötesinde bazıları uluslararası kuruluşların desteğinde olmak üzere, yerel düzeyde yapılmış çalışmaların verilerinden de izlenebilmektedir (DPT, 2007)

Tablo 1: Kişi Başına Düşen Milli Gelir Düzeyleri Bakımından Dünyanın En Yoksul ve En Zengin 10 Ülkesi (Word Bank, 2015).

En Fakir 10 Ülke	Kişi Başı Milli Gelir \$	En Zengin 10 Ülke	Kişi Başı Milli Gelir \$
Mozambik	580	Norveç	93820
Togo Cumhuriyeti	540	Katar	85430
Gine	470	İsviçre	84180
Madagaskar	420	Lüksemburg	77000
Demokratik Kongo Cum.	410	Avustralya	60070
Nijer	390	Danimarka	58590
Liberya	380	İsveç	57810
Malavi	350	Amerika Birleşik Devletleri	54960
Orta Afrika	320	Kuzey Amerika	54217
Burundi	260	Singapur	52090

Dünya Bankası 2015 yılında elde edilen verilere göre dünyadaki en yoksul ve en zengin 10 ülkenin kişi başına düşen GSMH rakamlarını ortaya koymuştur. Tablo 1’de görüldüğü gibi dünyanın en yoksul ülkelerinde kişi başına düşen GSMH 1000 doların altındadır. DB verilerine göre dünyanın en yoksul ülke sıralamasını kişi başına düşen GSMH oranı en düşük olan ülke Burundi 260 dolar ile birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırada Orta Afrika Cumhuriyeti 320 dolar ile üçüncü sırada Malavi, dördüncü sırada Liberya, beşinci sırada Nijer, altıncı sırada Demokratik Kongo Cumhuriyeti, yedinci sırada

Madagaskar, sekizinci sırada Gine, dokuzuncu sırada Togo Cumhuriyeti, onuncu sırada ise Mozambik yer almaktadır.

DB 2008 yılı itibariyle belirlemiş olduğu dünyanın kişi başına düşen GSMH rakamı en yüksek olan ülke 93820 dolar ile Norveç'tir. Bu ülkeleri sırası ile Katar, İsviçre, Lüksemburg, Avustralya Danimarka, İsveç, Amerika Birleşik Devletleri, Kuzey Amerika, Singapur izlemektedir. En yoksul ve en zengin ülke arasındaki kişi başına düşen GSMH oranlarına bakıldığında gözle görülebilir bir fark olduğu gözlemlenmektedir. GSMH bakımından dünyanın en zengin bölgesi en fakir bölgesinden 200 kat daha büyüktür.

Dünyada Gelire Dayalı Refah Göstergeleri; Dünya'da gelire dayalı refah göstergelerine bakıldığında üç ana gruba ayrıldığı görülür. Bunlar düşük gelirli ülkeler, orta gelirli ülkeler ve alt orta gelirli ülkelerdir. Bu gruplara ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Kişi Başına Düşen Milli Gelir Düzeyleri Bakımından Ülke Grupları (World Bank, 2015).

Gruplar	Kişi Başına Düşen Gelir \$
Düşük Gelirli Ülkeler	≤ 1.045
Orta Gelirli Ülkeler	1.046 – 12.745
Düşük Orta Gelirli Ülkeler	1.046 – 4.125
Yüksek Orta Gelirli Ülkeler	4.126 – 12.735
Yüksek Gelirli Ülkeler	≤ 12.736

Yukarıdaki tabloya bakıldığında düşük gelirli ülkelerin kişi başına düşen geliri 1.045\$ olduğu görülmektedir. Orta gelirli ülkelere bakıldığında 1.046 \$ ile 12.745 \$ arasında olduğu görülmektedir. Düşük orta gelirli ülkelerin kişi başına düşen gelirlerine bakıldığında 1.046 \$ ile 4.125 \$ arasında değiştiği görülmektedir. Yüksek orta gelirli ülkeler ise 4.126 \$ ile 12.735 \$ dır. Yüksek gelirli ülkelere bakıldığında ise 12.736 \$ ile hayatlarını devam ettirmektedir. Bu verilere bakıldığında gruplar arasında gözle görülebilir derecede bir farklılık olduğu görülmektedir. Dünya Bankası tarafından yapılan bu gruplandırmaya göre Türkiye kişi başı 9.125 dolar ile Yüksek Orta Gelirli Ülkeler grubunda yer almaktadır (World Bank, 2016: 52).

2.2. Dünya’da Yoksullukla Mücadele

Dünya tarihi yoksullukla mücadele kapsamında incelendiğinde ilk olarak Osmanlı Devleti göze çarpmaktadır. Osmanlı Devletinin zengin ve fakir arasındaki ayrımı azaltmak için bu konuyu dinimize uygun olarak ele alması ve hayata geçirmesi dikkat çekmektedir. Bu açıdan bakıldığında dinimizin gereği olan zekât ve bunun tamamlayıcıları olan fitre, sadaka ve benzeri araçlar toplumsal dayanışmayı ve yardımlaşmanın önemini göstermektedir. Zekât dinimizin bir görevidir ve zengin olarak görülen insanların mallarının kırkta birini zekât olarak fakirlere vermesi gerektiği belirlenmiştir. Zekât zengin malında fakirin hakkı olarak nitelendirilmektedir. İslam medeniyeti temel değerler olarak hakkı esas almakta ve yardımlaşma, kardeşlik, insanlık duygularını ön plana çıkarmaktadır (Bozan, 2010: 42).

Öte yandan yoksullukla mücadele adına atılan ilk adımlar; 15. ve 16. yüzyıllarda İngiltere’de çitleme yasalarıyla topraklarından atılan köylülerin kentlere gelerek yeni bir yoksulluk grubu oluşturulmasıyla birlikte Avrupa kent bölgelerinde yaşanan sosyal ve ekonomik bunalımlar yoksulluğun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kentlere göç eden nüfus, şehirdeki işlerin tarımı bırakıp da göç eden nüfusun iş ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olmaması sonucu işsiz kalmışlardır ya da çok düşük ücretlerle çalışmak zorunda kalmışlardır. Tüm bu nedenlerde şehirde huzursuzluk ve çatışma ortamının başlamasına neden olmuştur. Yoksullukla mücadele kapsamında gerçekleşen çalışmaların temelleri de bu olumsuz gelişmeler sonucu atılmıştır. 16. ve 17. yüzyıllar arasında yoksullukla mücadele yöntemlerine karşı birçok tartışma yapılmıştır. Bu tartışmalara Daniel Defoe’nin 1704 tarihli risalesinde yoksulluğun kaynağının işsizlik olmadığını, yoksulların gururu, tembelliği, aylıklığı, lüks tüketim hayatına merakları, verilen işi beğenmemesi burun kıvrması, ellerine geçen parayı da kötü alışkanlıkları için kullanmalarıdır. Defoe’nun yoksullara karşı olan bu yaklaşımı Katoliklerin ve Protestanların yaklaşımına oldukça yakındır. Katolikler ve Protestanlar yoksullukla mücadele sorununa yoksulların dışlanması şeklinde yaklaşmışlardır (Buğra, 2015: 37-41).

İngiltere’de yoksulluğu önlemek için 1795’te Speenhamland yasasını kabul edilmiştir. Bu yasa yoksul yardımlarının şeklini ve yönünü değiştirmiştir. Speenhamland yasasına göre her yönetici kendi bölgesinde çalışabilir durumda olan kimselere iş bulmak, yaşlı ve sakatlar için yoksul evlerinin geçimini sağlamak, çocukların çıraklık eğitimlerini üstlenmekten sorumludur. Speenhamland yasaları yoksulları korumuştur (Akyüz, 2008:

59-60:).Almanya’da yoksul yardımları sosyal düzensizliği ortadan kaldırmak amacıyla uygulanan politikalar. Yardımlar genelde sosyal düzensizliği azaltmak, çalışabilir durumda olup da çalışmayarak yardım alanlara yardımcı olmak amacıyla kullanılmıştır (Akyüz, 2008: 64-65:).

20. yüzyıla gelindiğinde değişik dönemlerde benimsenen yoksullukla mücadele stratejilerine bakıldığında iki temel politikanın uygulandığı görülmektedir. İlk grup politikalar; 2. Dünya Savaşının ardından 1980’lere kadar bütün dünyada yaygın olarak görülen ve esas olarak sosyal güvenlik hizmetlerini temel alan sosyal politikalardan oluşmaktadır. İkinci grup politikalar genelde işsizlik sorunuyla özel olarak ilgilenen ve iktisadi büyümeyi esas alan kamusal politikalardan oluşmaktadır (DPT, 2007).

Bin Yıl Kalkınma Hedefleri: Yoksulluk dünyanın geleceğini etkileyen önemli bir sorun haline gelmesiyle ve bütün dünyada küresel bir sorun olarak kendini daha fazla hissettirmesiyle birlikte dünya ülkeleri bu sorunla baş etme ihtiyacı duymuştur. Bu ihtiyaçla birlikte 2000 yılının Kasım ayında 189 ülke tarafından Milenyum Deklarasyonu’nu imzalamışlardır ve bu deklarasyon ile 2015 yılına kadar belirlenmiş ve Milenyum Kalkınma Hedefleri’nin gerçekleştirilmesini kabul etmişlerdir. Bildirge 21. Yüzyıla girerken uluslararası ilişkilerde esas alınması gereken eşitlik, özgürlük, hoşgörü, sorumluluk, dayanışma gibi değerlerden söz etmektedir (Skalar, 47: 2015). Yerine getirilmesi planlanan sekiz hedef şunlardır (UNDP, 2000: 1):

- Toplumda bulunanların yoksulluk oranının fazla olması ve açlığın yok edilmeye çalışılması
- Temel eğitimin sağlanması,
- Toplumda cinsiyet ayrımcılığının yapılamaması vekadınların güçlü bir konumda bulunmasının sağlanması,
- Çocuk ölümleri azaltılmasının sağlanması,
- Anne sağlığına önem verilmesi,
- Sıtma, AIDS vb. hastalıklarla başa çıkılmaya çalışılması,
- Sürdürülebilir bir çevre için çalışılması,
- Kalkınma hedefli küresel bir işbirliğinin sağlanması

Lizbon Stratejisi: Avrupa Konseyi ekonomik reformları yeniden yapılandırma ve toplumsal uzlaşmayı güçlendirmek amacıyla 2000 yılında 23-24 Mart tarihlerinde

Lizbon'da bir toplantı düzenlenmiştir. Bu toplantıdaki sosyal dışlanma ve yoksulluk sorununun çözümü için geliştirilen politikalarla yoksulluk sorununa kalıcı bir çözüm bulunmaya çalışılmıştır. Lizbon Stratejisi'ne ulaşma aşamalarında her yıl ilkbahar aylarında ekonomik ve sosyal sorunları görüşmek üzere kurulan Avrupa Konseyi toplanmaktadır. Bu toplantıda düzenli olarak yayınlanan raporlar değerlendirilmeye alınmaktadır (İnan, 2005: 68-70).

Yoksulluk sadece dünyanın az gelişmiş ülkelerinde görülen bir problem değildir. Bu gün birçok gelişmiş ülkelerde de yoksulluk görülmeye başlanmıştır. Örneğin refah bölgesi olarak görülen AB'de göreceli yoksulluk oranı çok yüksektir. Yaklaşık her 7 kişiden birisi yoksuldur ve ayrıca çocuk, yaşlı, engelli gibi birçok grupta dezavantajlı gruplar arasında görülmektedir. Yoksulluk bütün toplumu etkileyen bir sorundur ve bu sorunla mücadelede izlenecek yollarda ülkelerin içinde bulunduğu zamana ve mekâna göre de farklılaşmaktadır. Yoksullukla mücadele edilmeden önce bu yoksulluğun kimlerin yoksulluğu olduğuna ve hangi yoksullukla mücadele edileceği konusuna dikkat edilmesi gerekmektedir (Gündoğan, 2008: 45).

Tarihsel olarak farklı dönemlerde uygulanan yoksullukla mücadele stratejisi politikalarına bakıldığında iki temel grup altında incelendiği görülebilir. İlk grup politikalarda bütün dünyada yaygın olan yoksullukla ilgili doğrudan mücadele amacını taşımaktadır ve sosyal yardımlar etkin rol oynamaktadır, ikinci grup politikalar direkt olarak yoksulluğu azaltma amacıyla yapılmamış olsalar da dolaylı olarak azalttığı gözlemlenmektedir (DPT, 2007).

Dolaylı Mücadele Yaklaşımı: Ekonomik büyümenin yoksulluğu azalttığı konusunda farklı düşüncelerin olmasının yanında büyümenin de yoksulluk oranlarını düşürdüğü konusunda görüşler bulunmaktadır. Genel olarak geçmişe bakıldığında da durumun böyle olduğu görülmektedir. Yoksulluk oranlarında azalmanın görüldüğü dönemlerde büyümede kendisini göstermektedir. Örneğin, 1981 ve 2000 yılları arasında Çin'de yoksulluk oranlarına baktığımızda %50'lerden %8'lere, yıllık %8,5'lik bir büyüme oranı sayesinde düştüğü görülmektedir. Aynı şekilde 1993 ve 2002 döneminde Vietnam'da yıllık %6'lık bir büyüme sayesinde, %58'den %29'a düşmüştür. Büyüme ile birlikte ülkenin refah seviyesi de artmaktadır. (Gündoğan, 2008: 49).

Ekonomik büyüme ile birlikte elde edilen gelirin adil bir şekilde bölünmesi de gerekmektedir. Adil bir bölüşümün olmadığı durumlarda ülkede bulunan yoksullar kendilerini daha da yoksul bir hayatın içinde bulunmaktadırlar (Gündoğan, 2008: 49).

Doğrudan Mücadele Yaklaşımı: Bu yaklaşımda amaç yoksulluk seviyesini en aza düşürmek ve gelirin adil bir şekilde bölüşümünün sağlanması için doğrudan çeşitli politikalar uygulamaktadır. Bu yaklaşımda vergi, sosyal güvenlik, kamu, sağlık, sosyal yardım, eğitim gibi araçlarla gelirin ikinci dereceden dağılımına müdahale etmektedir ve bununla birlikte devletin özel olarak uyguladığı yoksullukla mücadelede bu programlar arasında yerini bulmaktadır. (Gündoğan, 2008: 51).

Dünyadaki ilk mikro kredi uygulama örneklerine bakıldığında; resmi kuruluşlardan para desteği alamayan yoksul ailelerin çeşitli üretici faaliyetlerine girmelerine, küçük olan işletme faaliyetlerini büyütmelemlerini, tüketim harcamalarını daha istikrarlı bir hale getirmek amacıyla çok küçük miktarlarda mikro kredi verilmesi ve tasarruf hesabı açılması olarak açıklanabilir. Bankaların aksine bu kuruluşlar herhangi bir teminat almadan kredi vermektedir (DPT, 2007).

Yoksullukla mücadele etmek amacıyla uygulanan diğer yöntemler arasında yoksullara karşılıksız mal ve hizmet sunulması, istihdamı arttırmak amacıyla uygulanan çeşitli projeler, çocuklar için uygulanan eğitim ve aynı zamanda beslenme programlarının ön planda olduğu görülmektedir(Şenses, 2006: 328).

Mikro kredi uygulamaları Bangladeş, Kırgızistan, Orta ve Latin Amerika ülkeleri, Endonezya, Ermenistan, Gürcistan, Pakistan, Hindistan gibi ülkelerde bulunmaktadır (DPT, 2007). Örneğin Bangladeş'te 65 milyon kişi uluslararası yoksulluk sınırı altında yaşamaktadır. 1980'lerde Grameen Bank yoksullara özel bir uygulama yapmıştır. Bu gün Bangladeş'te bulunan bu uygulama dünyanın en kapsamlı uygulamasıdır. Bu uygulama ile hükümet, yoksulluk oranının yarıya düşürülmesini hedeflemiştir (DPT, 2007). Toplumdaki refah seviyesini yükseltmek için önemli bir araçtır. Bunun en büyük örneği olarak AB'ye bakabiliriz. AB'de yoksulluk riskiyle karşı karşıya kalan nüfusun oranı %16'dır. (DPT, 2007).

Brezilya'da 2003 yılında başlatılan BOLSA FAMILIA yani aile ödeneği uygulaması Brezilya'da en yoksul olarak belirlenmiş 7. 5 milyon yoksul aileye şartlı nakil transferleri yaparak dünyanın en büyük transfer programını oluşturmaktadır. Bu

uygulamadan yaralanacak kişilerin aylık 40\$'ın altında bir gelire sahipse bu programdan yaralanabilir. Bu programdan yararlanan ailelere aylık 20\$ ödeme yapılır ailedeki çocuk sayısına göre de bu yardım artmaktadır (DPT, 2007).

Yukarıda anlatılan uygulamaların yanı sıra yoksullukla başa çıkmada uluslararası ve ulusal düzeyde alınan önlemlere bakıldığında Birleşmiş Milletler (BM) kapsamında oluşturulan Uluslar arası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası (WB) ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) gibi kurumlar ile sosyal düzenlemeler sağlanmaktadır (Bozan, 2010: 41)

2.3. Türkiye’de Yoksulluk

Türkiye’nin yakın dönemlerde yaşadığı yoksulluk sorununun ele alınmasından önce geçmiş dönemlerde içinde bulunduğu sosyo-ekonomik dönüşümün incelenmesi gerekmektedir.

1923 ve 1945 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin temel sorunlarından biri ekonominin geliştirilmesi ve ekonomik gelişmenin oturtulacağı temellerin çok zayıf olmasıdır. Ülkede sanayi girişimci zihniyet ve yetenek gelişmediği vekışı başına milli gelir asgari geçim standartlarının altında olduğu için tasarruflar son derece yetersiz kalmıştır (Gölalan ve Koçtürk, 2010: 50).

1945 ve 1960 yılları arasında ise Türkiye Cumhuriyeti II. Dünya Savaşı döneminde savaş ekonomisi koşullarını bütün ağırlığıyla hissetmiştir. Büyük Buhran sonrası ekonomi politikaları ile önemli oranda daralmış olan ithalat, savaş başladığında yarı yarıya azalmıştır. Türkiye Cumhuriyeti, Dünya Savaşı’na katılmamakla birlikte savaşın ortaya çıkardığı ekonomik ve siyasi problemleri fazlasıyla yaşamıştır (Gölalan ve Koçtürk, 2010: 59).

1960 yıllardan itibaren izlenen ithal ikameci politikalar yerini serbest piyasa ekonomilerine bırakarak dış dünya ile daha iç içe politikalar ile birlikte ihracat odaklı ve sanayileşmeyi baz alan politikalar uygulanmaya başlanmıştır. Fakat sanayi kesiminde 1970’lerin sonlarında ücretlerde görülen hızlı azalma 1980’lerde daha da kötü bir hal almıştır. 24 Ocak kararları ithal ikameciliğin sonunu getirirken uzun yıllar boyunca süren toplumsal dengelerde aynı şekilde değişmeye başlamıştır. Dolayısıyla 1980 İhtilalinin sebeplerinden birisinin de 1970’lerin sonunda tüm dünyada yaşanan ekonomik kriz olduğu söylenebilir (Eroğlu, 2010:36-37). *“Türkiye’nin 1980 öncesi ekonomide benimsediği düzen, ithal ikamesi sisteminin geçerli olmasına dayanmaktaydı. İthalat sınırlıydı ve ürün çeşidi*

de azdı. Ürün sınırlı olduğu için tüketim körüklenmiyor, bunun yerine bireyi tutumluluğa özendiriyordu. Böylece, gerek kent gerekse köy yaşamında aşırılıkların tercih edilmediği hatta ayıp sayıldığı, tasarruf etmeye ve sade yaşamaya yönelik kanaatkâr bir yaşam felsefesi benimsenmiştir. Yoksul olanı dışlamak, küçük görmek ve aşağılamak yerine, kendi zenginliğini saklamak ve alçakgönüllü bir yaşam sürdürmek doğru sayılmaktaydı”(Tanyeri, 2003: 59).

1980 yılında uygulanan istikrar paketiyle durum düzeltilmeye çalışılmış fakat 1990 yıllarında doğacak yeni bir kriz ortamıyla tekrar sarsıntı yaşamıştır. 1994 kriziyle fiyatlar çok yükselmiş olmakla birlikte ulusal gelirden %6’lık bir değerle düşüş göstermiştir. Yakın dönemde yaşanan ekonomik krizlere bakıldığında 2001 krizi dikkati çekmektedir. Bu dönemde ülke ekonomisi ciddi anlamda zayıflamış ve Türk parasının değeri azalış göstermekle birlikte ulusal gelirden aynı oranda azalış göstermiştir (Boratav ve Yeldan, 2001: 4-7). Bu dönemde neo-liberal ekonomi politikaları ile birlikte küreselleşmenin etkisi Türkiye ekonomisini derinden etkilemiş ve hızlı büyümeyi ekonomik krizler takip etmiştir. Gelir dağılımında eşitsizlik, ekonomide görülen istikrarsızlık ve yaşanan yüksek enflasyon derin bir etkiye sebep olmuştur (Gürses, 2007: 59-74).

Türkiye’de sosyo- ekonomik gelişim kendini bu şekilde gösterirken günümüzde yoksulluk sınırı ve boyutları ile ilgili ilk resmi çalışma TÜİK tarafından yapılan 2002 Yoksulluk Çalışması’dır.

Türkiye’de 2017 yılına ait veriler incelendiğinde Türkiye’de açlık ve yoksulluk sınırı şu şekildedir. 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 1.479,66 TL ve yoksulluk sınırı ise 4.878,38 olarak hesaplanmaktadır. Bekar bir kişinin aylık maliyeti ise 1.876,53 TL’dir (TÜRK-İŞ, 2017).

Tablo 3: Dört Kişilik Ailenin Açlık ve Yoksulluk Sınırı (TL/ AY) (TÜRK-İŞ, 2017).

	Temmuz 2016	Aralık 2016	Haziran 2017	Temmuz 2017
Yetişkin Erkek Gıda Harcaması	386,97	399,91	423,22	420,34
Yetişkin Kadın Gıda Harcaması	315,64	328,19	347,82	344,95
15-19 Yaş Grubu Gıda Harcaması	406,43	424,40	448,22	445,97
4-6 Yaş Grubu Gıda Harcaması	260,72	279,67	289,09	286,41
Açlık Sınırı	1.369,76	1.432,17	1.508,35	1.497,66
Yoksulluk Sınırı	4.461,76	4.665,04	4.913,19	4.878,38

Dört kişilik ailenin açlık ve yoksulluk sınırına bakıldığında yetişkin erkek ve yetişkin kadın arasında gıda harcaması bakımından fark olduğu görülmektedir. 15- 19 yaş arası çocuk grubunun gıda harcaması 4-6 yaş grubuna göre daha fazladır. Açlık ve yoksulluk sınırı yıllar itibariyle arttığı tablodan anlaşılmaktadır. Yapılan bu çalışmada aşağıda belirtilen kriterler kullanılarak yoksulluğun en fazla etki ettiği gruplar belirlenmeye çalışılmıştır.

2.3.1. Bölgelerarası Farklılıklara Göre Yoksulluk

Bölgelerarasında görülen sosyoekonomik anlamdaki dengesizlikler, demografik ve sosyal göstergeler olan eğitim, sağlık, haberleşme, ulaştırma, tarım ve sanayi bakımından gösterdikleri farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Türkiye’de görülen gelir dağılımı sorunu bölgelerarasındaki gelişme dengesizliği ile bütünleştiği için yoksulluk şiddeti de bölgelerarasında farklılık göstermektedir (Kule, 2004: 79).

Türkiye’nin doğusu ile batısı, kuzeybatı ile güneydoğu arasında önemli bir şekilde sosyoekonomik dengesizlikler bulunmaktadır. Bölgelerarasında görülen gelir farkları nedeniyle bölge dışına yapılan göçler artmıştır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde terör nedeniyle güvenlik faaliyetlerinin sağlanamaması, ekonomik faaliyetleri sekteye uğratmış ve olumsuz etkilemiştir (Bolayır, 2007: 25).

Tarihsel açıdan bakıldığında, bölgelerarasında görülen eşitsizliğin temel nedeni, Cumhuriyetin kuruluşundan 1960’lı yıllara kadar geçen süre içinde sanayileşme sürecinin ülkenin batı kesimlerindeki birkaç ille sınırlı olarak kalmasıydı. 1960’lı yıllar ile birlikte kalkınma planı, bölgesel gelişme ve sanayinin ülke geneline yaygınlaştırılması amaçlanmış

ve yerel sermayeyi harekete geçirmek ve bulunulan yörede yatırım yapılmasını kolaylaştırmak amacıyla çeşitli politikalar uygulanmaya konulmuştur. Fakat uygulanan bu politikalarla küresel ticaretin gerisinde kalınmış ve bölgelerarasında ki farklar daha da artmıştır. Bölgelerarasında görülen gelişmişlik farkları sadece kişi başına düşen geliri etkilememektedir. Bununla birlikte eğitim, sağlık, yeterli beslenememe ve iş olanaklarından yararlanamama gibi birçok etkeni de beraberinde getirmektedir (Eroğlu, 2010: 53).

Tablo 4: Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirlerine göre bölgesel yoksul sayıları ve yoksulluk oranı 2014 (URL 1, 2014).

Medyan gelirin %50'sine göre				Medyan gelirin %60'ına göre		
2014	Yoksulluk Sınırı (TL)	Yoksul sayısı (Bin kişi)	Yoksulluk oranı(%)	Yoksulluk sınırı (TL)	Yoksul sayısı (Bin kişi)	Yoksulluk oranı(%)
Türkiye	5 554	11 332	15. 0	6 665	16 501	21. 8
İstanbul	7 304	1 491	10. 5	8 765	2 406	17. 0
Batı Marmara	6 167	345	10. 8	7 400	562	17. 6
Ege	6 058	1 028	10. 6	7 269	1 707	17. 6
Doğu Marmara	6 245	561	7. 9	7 495	1 012	14. 2
Batı Anadolu	6 773	841	11. 6	8 128	1 438	19. 8
Akdeniz	4 824	1 401	14. 5	5 789	2 137	22. 1
Orta Anadolu	5 154	379	10. 0	6 184	645	17. 0
Batı Karadeniz	5 113	461	10. 5	6 135	746	17. 0
Doğu Karadeniz	6 059	262	10. 5	7 270	381	15. 3
Kuzeydoğu Anadolu	3 676	279	13. 0	4 411	452	21. 1
Ortadoğu Anadolu	3 368	429	11. 6	4 042	693	18. 8
Güneydoğu Anadolu	3 018	809	10. 0	3 622	1 381	17. 1

TÜİK verileri incelendiğinde 2006 yılında yoksulluk sınırının 2.351 TL olduğu görülmekteyken 2014 yılındaki verilere bakıldığında bu sınırın 5.554 TL olduğu görülmektedir. Gerek Türkiye genelinde gerekse bölgeler bazında incelendiğinde yoksul kişi sayısında ve yoksulluk oranlarında artma olduğu görülmektedir

Toplumda bazı kesimlerin yaşadığı yerler diğer bölgelere göre daha dezavantajlı konumdadır. İş bulma olanakları sınırlı olmakla birlikte bulunulan iş karşılığı alınan ücrette aynı şekilde kişilerin hayati ihtiyaçlarını bile karşılamaya yetmemektedir. Bu durum karşısında kişi varsa ailesi yoksulluğu daha derinden hissetmekte ve çaresiz kalmaktadır.

2.3.2. Gelir Türlerine Göre Yoksulluk

Toplum içinde bulunan sınıfların yaşam standartları ve hayat koşulları arasındaki ilişki eşitsizlik durumunu ortaya çıkarmaktadır. Belli bir nüfusun milli gelirden aldığı pay ile başka bir nüfusun milli gelirden aldıkları pay arasındaki dengesizlik gelir eşitsizliğini meydana getirmektedir. Bu durumda kişinin yoksulluk sorunuyla karşı karşıya gelmesine neden olmuştur.

Tablo 5: Eşdeğer¹hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı, 2006-2014 (URL 2- 2017).

%20'lik gruplar	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
İlk %20	5.1	5.8	5.8	5.6	5.8	5.8	5.9	6.1	6.2
İkinci %20	9.9	10.6	10.4	10.3	10.6	10.6	10.6	10.7	10.9
Üçüncü %20	14.8	15.2	15.2	15.1	15.3	15.2	15.3	15.2	15.3
Dördüncü %20	21.9	21.5	21.9	21.5	21.9	21.7	21.7	21.4	21.7
Son %20	48.4	46.9	46.7	47.6	46.4	46.7	46.6	46.6	45.9

¹ Fertler eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirlerine göre küçükten büyüğe doğru sıralanarak ayrıldığında ilk %20 lik gruplar geliri en düşük olan grubu son %20 lik gruplar geliri en yüksek olan grubu göstermektedir.

Tabloda verilen bilgilere göre Türkiye’de, 2006-2014 yılında, hanehalkı kullanılabilir gelirine göre oluşturulan yüzde 20’lik hanehalkı gruplarından en yüksek gelire sahip gruptakilerin toplam gelirden aldığı pay % 46, 9 iken, en düşük gelire sahip gruptakilerin toplam gelirden aldığı pay % 5, 8 olduğu görülmüştür. 2014 yılındaki verilere bakıldığında en yüksek gelire sahip gruptakilerin toplam gelirden aldıkları pay %45. 9 iken en düşük gelire sahip gruptakilerin toplam gelirden aldıkları pay % 6. 2 olduğu görülmektedir.

2.3.3. Eğitim ve Cinsiyet Durumuna Göre Yoksulluk

Bireylerin eğitim durumu yoksullukla doğrudan ilişkilidir. Yoksul olan bireyler çocuklarının da kendisinin yaşadığı hayatı yaşamaması için imkânları olduğu kadar çocuklarının eğitimine önem vermektedir. Çünkü biliyorlar ki kendileri gibi yoksul olan herkesin eğitim seviyesi düşüktür.

Her ne kadar eğitim alanında dünyada hızlı gelişmeler yaşanırsa yaşansın kadınların eğitim konusu her yerde sorun yaratmaktadır. Temel eğitimin yaygınlaştırılmasına rağmen az gelişmiş ülkelerde ya da gelişmekte olan ülkelere kadınlar erkeklere oranla daha az eğitim görmekte ve kendilerinin gelişimini sağlayacak sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal gibi pek çok süreçten uzak kalmaktadırlar. Türkiye’de kadınların büyük çoğunluğu tarımda çalışmakta ve çoğu ücretsiz aile işçileri sayılmaktadır. İş gücüne katılma oranlarında kadınlar erkeklere göre daha dezavantajlı durumdadırlar. Kadınlar daha çok düşük statülü işlerde çalışmakta ve herhangi bir sosyal güvenceden de yoksun olmaktadır (Kızılgöl, 2009: 24-26).

Toplumumuzda kadın ve erkek arasında ayrımcılık yapılmaktadır. Kadınların, genel olarak ev işlerine yardımcı olma, çocuk bakma, erken yaşta evlendirilme gibi nedenlerle, okullardan alınarak eğitim hayatına engel olunmaktadır. Günümüzde bazı bölgelerde bu durumlar devam ediyor olsa da okullaşma oranı her geçen gün artmaktadır.

Kadın Yoksulluğu: Birçok bölgede yapılan araştırmalara bakıldığında yoksulluğu en fazla hisseden kesimin kadınlar olduğu görülmektedir. Bunlar genelde tek başına yaşayan ve eşlerinden boşanmış çocuklu kadınlardan oluşmaktadır. (Şenses, 2006: 139). Düzenli bir şekilde eğitim ve öğretim hayatı geçiremeyen ve dolayısıyla da düzenli bir gelir elde edebilmek için düzenli bir işte çalışma imkânı bulamayan kadınlar çaresiz bir şekilde yaşam mücadelesi vermektedirler. Yine birçok ülkede kadınlar erkeklere göre iş

bulma oranında daha dezavantajlı durumdadırlar. Kadınlar genel olarak daha düşük statülü işlerde çalışmaktadırlar. Düşük statülü işler buna bağlı olarak uzun çalışma süreleri ve düşük ücreti de beraberinde getirmektedir.

Kadınların genel olarak iş gücüne katılma oranlarının düşük olması, işsizlik oranlarının yüksek olması, terk edilmeleri, boşanmaları, evlenmeden çocuk sahibi olma gibi birçok nedenlerle hane reisliğini üstlenmesi ve son yıllarda bu durumun büyük bir artış göstermesi yoksulluğun kadınlaşması tanımlamasının ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Körükmez, 2008: 214-215). Genelde kadınların işgücüne katılım oranı çeşitli nedenlerden dolayı kısıtlanmaktadır. Kadına atfedilen çeşitli kurallar adetler, gelenek ve görenekler kadınların toplumun bütününden uzaklaşmasına, aile düzeninin bozulacağı düşüncesiyle çalışmayan, insanlık onuruna yakışmayan şekillerde yaşamını sürdürmeye çalışan kadınların yoksulluğun ölçülemeyen fakat yaşam mücadelesi veren kadınların durumunu gözler önüne sermektedir (Kümbetoğlu, 2002: 131).

Birçok yerde kadınlara sadece ev işlerini yapma, çocuklarına bakma vb. gibi çeşitli sorumluluklar yüklenmektedir. Kadın toplumda güçsüz olarak algılandığı için çoğu işi yapabilme kabiliyetinden yoksun olarak görülmektedir. Bu durum çeşitli problemler yaşayan kadının iş hayatına girişini zorlaştırmakta, iş olanaklarını sınırlandırmakta ve kadını yoksulluğa itmektedir.

2.3.4. Meslek Grupları Durumuna Göre Yoksulluk

Yoksulluk sadece işsizliğin bir sonucu olarak görülmemelidir. Günümüzde belirli işlerde çalışan çoğu kişi sosyal güvenceye, iş güvenliğine sahip değildir. Kişinin çalışırken başına gelen herhangi bir iş kazasından dolayı iş güvenliği olmadığı için sorumlu bulma konusunda çeşitli sıkıntılar yaşanabilmektedir. Ayrıca kişinin herhangi bir sosyal güvencesinin olmaması da kişinin kendisini yoksul hissetmesine sebep olmaktadır. Bu kesimler genelde asgari ücret ya da daha altında ücret alırlar. Geçici ya da kısa süreli işlerde çalışırlar. Bunlar, bu kesimlerin yoksul olmasına ya da kalmasına sebep olmaktadır.

Tablo 6: Fertlerin Meslek Gruplarına Göre Yoksulluk Oranları (%) (URL 3- 2012-2014).

Meslek Grubu	2012	2013	2014
Toplam	15 157	17 255	19 051
Yöneticiler	35 452	42 094	42 943
Profesyonel meslek mensupları	26 866	30 564	32 721
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyoneller	18 286	21 733	23 916
Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	15 537	17 568	19 604
Hizmet ve satış elemanları	13 513	14 831	16 388
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	11 103	12 712	13 194
Sanatkarlarve ilgili işlerde çalışanlar	11 131	12 374	15 633
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	12 595	13 887	10 440
Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	8 073	9 407	20 074

Tabloda verilen bilgiler incelendiğinde meslek gruplarına göre en fazla gelire sahip grubun eğitim seviyesi yüksek ve yönetici olan grup olduğu; en az gelire sahip grubun ise nitelik gerektirmeyen işlerde çalışan ve eğitim seviyesi en düşük grup olduğu gözle çarpıcıdır.

2.3.5. Engellilerin Durumuna Göre Yoksulluk

Ülke geneline bakıldığında engelliler toplumun ortalama bir seviyede sahip olduğu tüm olanaklardan yoksundurlar. Ülkemizde yaklaşık 7 milyon engelli kişi bulunmaktadır. Engelli insanlar kendilerini toplumda bir birey olarak görememektedir. Burada asıl dikkat edilmesi gereken aslında engelli sayısından ziyade engelli birey bulunan aile sayısı olmalıdır (Aysoy, 2003: 391). Engellilikte yoksulluk ilişkisi iki yönlüdür. Engellilik hem yoksulluğun bir nedeni, hem de sonucunu oluşturur. Ülkelerin çok gelişmiş ya da az gelişmiş olması engellilerin yoksulluk durumunu değiştirmemektedir. Genel yoksulluk sınıflandırması içinde en yoksullar grubunu oluşturmaktadır (Kule, 2004: 129).

Engellilikten dolayı kaynaklanan maliyetler, sosyal hizmetlerden ve çeşitli toplumsal aktivitelerden kaynaklanan dışlanma engellileri ve onların ailesini zor duruma düşürmüştür. Engellilerin toplumdan dışlanması toplumda üretken bir birey olarak

yaşamlarına engel olmaktadır.Engellilerin evlenme şansının düşük olması, çoğu zaman cinsel ve fiziksel tacize maruz kalma olasılıklarını yükseltmektedir. Toplumda sıklıkla yapılan akraba evlilikleri de engelli sayılarının artmasına neden olmaktadır. Ülkemizde akraba evlilikleri oranı % 21'dir (Çalık, 2003: 401-404).

Engelli vatandaşların toplumun bazı kesimleri tarafından bazen hoş karşılanmadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu anlayış yardıma ve işe daha çok ihtiyacı olan bu kesimlere gerekli hassasiyetin gösterilmemesi ve onları kaderlerine ve yoksulluğa daha çok mahkum edilmesine sebep olmaktadır.

2.3.6. Çocuk Yoksulluğu

Kentsel yoksullukta en çok etkilenen gruplardan biri çocuklardır. Çocuklar ekonomik yetersizliklerin bir sonucu olarak kendilerini çok küçük yaşta ve sağlıklı ortamlarda, herhangi bir sosyal güvencesi olmadan informal sektörlerde ya da sokakta çalışırken bulmaktadır. Sokakta çalışan çocuklarla sokak çocuklarının paylaştığı kader her ne kadar aynı gibi görünse de, sokakta çalışan çocukların çoğu ailelerine katkı sağlamakta boyacılık yapmakta, gazete, çiçek, mendil satmakta ve geçimlerini sağlamaktadır. Hepimiz denk gelmişizdir trafikte otomobillerin camlarını silmeye çalışanları ya da ısrarla bir şeyler satmaya çalışanlara. Birçok çocuk informal sektörde kaçak olarak çalıştırılmaktadır ayrıca sosyal güvenceden de yoksundurlar. Bazen de sağlıklı koşullarda çalıştıkları için risk altındadırlar (Kule, 2004: 124-125).

Sokakta yaşayan insanlar ise daha çok parçalanmış aileler sonucunda bu durumda olmuşlardır. Bu çocukların ailelerinin eğitim düzeyi genelde düşüktür. Genelde çöp ve atık temizledikleri için sağlıklı bir ortam içinde çalışma koşullarını sürdürürler. Sokakta yaşayan çocukların çoğu, madde bağımlısı, alkol, sigara, kumar, hırsızlık, fuhuş gibi alışkanlıkları oluşmuştur (Altıntaş, 2003: 55-90).

Toplumda yoksulluktan en fazla etkilenen kesimi çocukların oluşturduğu görülmektedir.Küçük yaşta omuzlarına taşıyamayacakları sorumluluklar yüklenmektedir. Üzerlerine yüklenen bu sorumluluklar çocukların birçok problemle karşılaşmalarına ve kötü alışkanlıklar edinmelerine sebep olmaktadır.

2.4. Türkiye’de Yoksullukla Mücadele

Tüm dünyayı ilgilendiren bir problem olan yoksulluk karşısında uluslararası kuruluşlar bile tam olarak bir çıkış yolu bulamamış olsalar da bu sorunun giderilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Dünya Bankası merkez binasının girişinde yazan “*Hayalimiz yoksulluğun olmadığı bir dünyadır*” sözüyle konuya verilen önem belirtilmektedir (Bolayır, 2007: 70-71).

Yoksulluk toplumsal bir sorun olduğu için tüm ülke vatandaşlarını ilgilendirmektedir ve yoksullukla mücadele konusunda da devlete önemli görevler düşmektedir. Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasa’sının II. maddesinde; “*Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir*” denilmektedir. Anayasanın bu maddesi insan haklarına saygıyı esas almış ve sosyal devlet anlayışı ile de toplumda yaşamlarını devam ettirmeye gücü olmayan insanlara her türlü desteği vererek onları korumak ve toplumdaki dengeyi sağlamak amacını taşımaktadır. Devlet bütün vatandaşlara insan onuruna zedelemeyecek bir şekilde asgari bir hayat seviyesi sağlamayı planlamıştır (Bolayır, 2007: 70-71).

Sosyal devlet anlayışını benimseyen devlete, gelir dağılımındaki adaletsizliklerle mücadele etme, toplumsal güvenlik, adil ücret dağılımı, sosyal haklar ve bu hakların korunması, eğitim, sağlık hizmetleri gibi önemli görevler düşmektedir. Yoksullukla mücadele politikaları yeterli düzeyde yerine getirilemediği takdirde yoksulluk tekrar gün yüzüne çıkmaktadır. Yoksul ailelerin gelir kaynakları sınırlıdır ve satın alma güçleri de dolayısıyla zayıftır. Yaşam koşulları iyi olmamakla birlikte çocuklar aile bütçesine katkı sağlamak için çalışmak zorunda kalmaktadırlar, okuldan erken yaşta ayrılmak zorunda kalırlar ve kız çocukları da erken evlenmek ve genç yaşta çocuk sahibi olma sorumluluğu altına girmektedirler. Yoksulluk çok nedenli bir problemdir ve bu problemin çözülmesi içinde çok yönlü ve etkili çalışmaların yapılması gerekmektedir (Önder ve Şenses, 2006: 16-17).

Yoksulluk sorununa müdahale edilmeden önce bu sorunun çözümünün uzun vadede etkili olabilmesi için yoksulluk tanımlanırken hangi ölçütlerin ele alındığı önemlidir. Eğer yoksulluk sadece kişilerin gelirleri ile ilişkilendirilmişse yoksullukla mücadele de ölçüt olarak gelirin artırılması alınmalıdır. Bu nedenle de yoksullukla

mücadele programları belirlenirken yoksulluğun nasıl tanımlandığı önem taşımaktadır (Önder ve Şenses, 2006: 16-17:).

Yoksullukla ne şekilde mücadele edilmeye çalışılırsa çalışılsın yoksulluk hayırseverlik veya bağış yolu ile giderilmez. Soruna kısa vadeli bu çözümlerle yaklaşıldığında elde edilecek sonuçlar kısa vadeli olmakta ve uzun bir etki yaratamamaktadır (Yalçın, 2008: 31-32). Türkiye’de 1960’larda uygulamaya konulan Beş yıllık Kalkınma Planları’nda yoksullukla mücadele etme konusunda çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Türkiye’de yoksullukla mücadele kapsamında dolaylı politikalar ve dolaysız politikalar uygulanmaya başlanmıştır (Önder ve Şenses, 2006: 2).

Dolaylı politikalara baktığımızda; ekonomik büyüme, gelir dağılımındaki adaletsizliğin azaltılması, milli gelir artışı, beşeri sermayeye yatırım, kırsal ve kentsel kalkınma projeleri bu politikalar arasında yer almakta ve bu yollarla yoksullukla mücadele edilmektedir. Ayrıca yukarıda bahsettiğimiz Beş Yıllık Kalkınma Planları da özellikle büyüme ve kalkınma konusunda yardımcı olduğu söylenebilir (Yalçın, 2008: 32-33).

Yoksullukla mücadele kapsamında ele alınan diğer bir yol ise dolaysız politikalarlardır. Yoksullara yapılan yardımlar, sağlık, eğitim, verilen burslar, yeşil kart uygulaması, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (SYDTF), yoksullukla ilgili özel ve kamu kuruluşlarının yapmış oldukları faaliyetler dolaysız politikalar arasında sayılmaktadır. En önemli dolaysız politika aracı olarak SYDTF gösterilebilir. Bu fonunun amacı herhangi bir sosyal güvencesi olmayan yaşlı, düşkün, çocuk ve kimsesiz insanlara yardım etmektir. (Gündoğan, 2008: 52). Devlet yoksullukla mücadele kapsamı altında ilk kez 1976 yılında yoksul insanlara, yaşlı insanlara ve engellilere aylık ödemeye başlamış ve bu durum da günümüze kadar devam etmiştir. Ayrıca önceden yoksul kesim sağlık ihtiyaçlarını gidereceği diye yeşil kart uygulaması çıkartılmıştır. Bu yolla da sağlıktan yararlanma durumu olmayan kesimde sağlık ihtiyaçlarını karşılama fırsatı bulmuştur (Yalçın, 2008: 32).

Türkiye’deki yoksul kesime yönelik yapılan sosyal yardımlar daha çok yeni ve yoksul kesime yoğunlaştığı görülmektedir. Yapılan bu yardımlar AB hedefleri ve Binyıl Kalkınma Hedeflerine (Milenyum Deklarasyonu) uygun bir şekilde yapılmaktadır. Yoksullukla mücadele kapsamında ele alınan uygulamalardan bir diğeri Sosyal Riski Azaltma Projesidir (SRAP).

SRAP' nin amacı ardı ardına yaşanan krizlerden sonra yaşanan durgunluğu gidermek amacıyla çeşitli politikaların geliştirilmesidir. SRAP, ŞNT (Şartlı Nakil Transferi), Hızlı Yardım, Kurumsal Gelişim ve Yerel Girişimlerden Oluşmaktadır. SRAP'nin ŞNT bileşeni kapsamında; ailelerin durumu olmadığı için çocuklarını okutamamaları, hamile bayanların hamilelik dönemlerinde karşılaştıkları sorunlara müdahale etme ve gittikleri hastanelerde güvenli bir şekilde doğumlarını gerçekleştirebilme ve dünyaya gelen bebeklerin herhangi bir sağlık problemlerinin olup olmadığını kontrol etmek amacını gütmektedir. Yerel Girişimler Bileşeni kapsamında ise, vatandaşların üretken hale getirilmesi sağlanarak kimseye muhtaç olmadan geçimini sağlaması temin edilmeye çalışılmıştır (Şartlı Nakil Transferi Programının İyileştirilmesine Yönelik Politika Belgesi, 2014: 13).

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) da çeşitli yardım yardımlar yapan kuruluşlardan bir diğeridir. Bu yardımlardan en önemlileri aynı ve nakdi yardımlar, engellilere yapılan yardımlar, çeşitli eğitim bursları, yaşlılara yapılan yardımlar ve durumu olmayan ve ihtiyacı olmayan kişilere ve ailelere yapılan yurt ve kreş yardımlarıdır (DPT, 2007).

Türkiye'de yoksullukla mücadele amacıyla uygulanan Mikro kredi uygulamalarına bakıldığında; yoksulluğu azaltmak amacıyla yapılan ilk Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı (KEDV) kadınlara mikro kredi vermek amacını taşımaktadır. 2003 yılı itibarıyla bu vakıf 356 kadına 403bin YTL tahsis etmiştir. Ortalama verilen kredi miktarı ise 450 YTL'dir (DPT, 2007). Uygulama örneklerinden diğeri ise Bangladeş merkezli Grameen Bank'ın desteği ile Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİÖV) seçilen Diyarbakır bölgesinde bu projeyi uygulamıştır. Türkiye Kalkınma Vakfı ise Güneydoğu bölgesinde iş kurmak isteyenlere krediler vermiştir(DPT, 2007).

Türkiye'de yoksulluğu en az seviyelere indirmek amacıyla çeşitli kuruluşlar faaliyetlerini sürdürmektedir. Bunlara; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Kredi ve Yurtlar Kurumu, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Emekli Sandığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakıfları, yoksullukla ilgili faaliyet gösteren kamu kuruluşlarıdır. Bu alanda faaliyet gösteren hükümet dışı kuruluşlarda bulunmaktadır. Bunlar; Deniz Feneri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı, Sosyal Hizmet Uzmanları

Derneği, Bedensel Engellilerle Dayanışma Derneği bu kuruluşlardan bazılarıdır (Bolayır, 2007: 71). Günümüzde de bu kurumların resmi internet siteleri incelenmiş isim ve faaliyetlerinde herhangi bir değişiklik olmadığı belirlenmiştir.

BÖLÜM III

TÜRKİYE'DE YOKSULLUKLA MÜCADELE

Türkiye'de yoksullukla mücadele kapsamında gerek merkezi yönetim kuruluşları gerekse mahalli idareler etkin rol oynamaktadır. Bu kurumların uyguladığı plan ve programlar yoksul insanları koruma ve toplumda diğer insanlarla eşit bir şekilde yaşamalarını sağlama amaçlıdır.

3.1. Yoksullukla Mücadelede Merkezi Yönetim Kuruluşları

Yoksulluk toplumda kendisini çok ciddi boyutlarda hissettirdiği için çeşitli kuruluşlar bu yoksulluk sorunuyla başa çıkmada insanlara çeşitli yardımlar yapmaktadır. Bu yardımlar sonucunda insanlar içinde bulunduğu durumdan az da olsa kurtulmaktadır. Bu kurumlardan bazıları Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu yardım yapan kuruluşlardır.

3.1.1. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV)

Sosyal yardım kavramı genel olarak bireylerin kendi ellerinde olmayan sebeplerden dolayı geçinme imkânı bulamayan insanların kısa bir süre içinde kendilerini geçindirebilecek duruma gelmesi amacıyla yapılan çeşitli yardımların tümüdür (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu, 2004: 13).

3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonunun herhangi bir gelire sahip olmayan insanların içinde bulunduğu muhtaçlık durumundan kurtulmak ve toplumdaki gelir dağılımının adil bir şekilde olmasını sağlamak amacıyla kurulmuştur (T. B. M. M Tutanak Dergisi, 1986: 528).

Başlangıçta bu yasa sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile sınırlı tutulmuşken, zaman içinde ülkede bulunan tüm vatandaşları kapsamıştır. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fon'unun kaynaklarından yararlanabilmek için muhtaç durumda olmanın yanı sıra sosyal güvenlik kuruluşlarından yararlanmıyor olmak ve bu kuruluşlardan aylık ve ya bir gelir almamak koşulları aranmıştır. Bu ibare ile de bu yardımların hangi kesimleri yardım kapsamına alacağı açıkça belirlenmiştir (Demirhan ve Kartal, 2011: 137).

Başbakanlık bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün başlıca sosyal yardım faaliyetleri şunlardır (URL 4- 2016).

Tablo 7: SYDTF'nin Yıllar İtibariyle Gelir ve Giderleri (SYDV, 2016).

Yıllar	Gelirler (TL)	Giderler (TL)
2003	826.583.000	651.990.000
2004	1.260.574.000	1.347.846.000
2005	1.357.521.871	1.304.664.099
2006	1.379.511.063	1.389.547.995
2007	1.597.593.985	1.413.757.199
2008	2.037.888.054	1.797.079.768
2009	2.410.010.502 ²	2.365.038.720
2010	2.292.256.839	2.032.537.496.22 ³
2011	2.745.185.929	2.662.412.735.02

SYDV yardıma muhtaç ailelere çeşitli gıda yardımları, eğitim yardımları, yakacak yardımları, sağlık yardımları yapılmaktadır.

Yapılan bu yardımlar dışında çeşitli gelir getirici projeler yapılmaktadır. Bu projelerden bazıları; Sosyal Riski Azaltma Projesi, Bilişim Çırakları Projesi, Gelir Getirici Projeler, Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi, Toplum Yararına Çalışmalar İçin Geçici İstihdam, Toplum Kalkınması Çalışmaları, Sosyal Hizmet Projesi, İstihdama Yönelik Beceri Kazandırma Eğitimleri'dir. Bu projeler içinde önemli olan birkaçını açıklamak gerekirse;

- Sosyal Riski Azaltma Projesi (SRAP); Projenin ana amacı: Krizden etkilenen en yoksul kesime gelir desteğinin sağlanması, Sosyal yardım veren kuruluşların sayılarının artırılması, verilen sağlık hizmetlerinin ve eğitim hizmetlerinin kapasitelerinin artırılması (SRAP Tanıtım Broşürü: 2004).

² 2008 yılı gelirlerinden 567.207.868 TL 2009 yılına devretmiş olup, 2009 Ocak-Aralık dönemi gelirleri olan 1.842.802.634 TL ile birlikte dönem sonu toplam gelir miktarı 2.410.010.502 TL'dir.

³ 2010 yılı Aralık ayı sonuna ilişkin 2.032.537.496,22 TL'lik bu tutar brüt tutardır. Bu tutardan 6.870.326,42 TL'lik iade olmuştur. Dolayısıyla gönderilen net kaynak 2.025.667.169,80 TL'dir.

- KASDEP, (Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi) bu projenin amacı kırsal alanda yaşayan yoksul insanların tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin verimliliğini sağlamaktır.
- Genel Projelere Destek Projesi ile bireylerin kendi işlerini kurması amacını taşıyan gelir getirici projelerdir.

3.1.2. Vakıflar Genel Müdürlüğü (VGM)

Günümüzde bir vakfın kurulması 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre gerçekleştirilmektedir. Kanunda belirtilen şartları taşıyan gerçek ya da tüzel kişiler vakıf kurabilmektedir. Vakıf kuran kişi tüzel kişi ise Medeni Kanunda belirtilen şartları yerine getirmesi gerekir yani fiil ehliyetine sahip olması gerekmektedir bunun yanında da vakıf kurabileceğine ve vakfa mal varlığı tahsis edebileceğini belgelemesi gerekmektedir. Gerçek kişi ise fiil ehliyetine sahip olması gerekmektedir (URL 5- 2016).

Vakıfların Amaçları:geçmişte hangi amaçla kurulmuş olursa olsunlar, İslam ve Türk dünyasında birbirinden önemli görevleri üstlenmektedirler. Çok sayıda kamusal görevi yüzyıllardır başarıyla yerine getirmiş kurumlardır. Vakıflar daha çok servetin genellikle toplumda zengin kesimden alınıp daha çok fakir kesimlere verilmesini sağlayarak sosyal dengelerin önemli oranda kurulmasında ve sosyal bütünleşmenin önemli ölçüde kurulmasını sağlar. Vakfın benliğinde bulunan dayanışma ve yardımlaşma duygusu İslamiyet öncesi Türklerde de görülen Allah rızasını kazanma anlayışı ile birlikte daha da güçlenmiştir. Ayrıca kervansaray, dükkân, bağ, bahçe, bedesten gibi diğer mülklerde vakıflara devredilmiştir. Böylece vakıfların topluma sunduğu hizmetlerde yüzyıllar boyunca devam etmiştir (URL 5- 2016). İnsanların günlük hayta kullandığı cami, medrese, köprü, çeşme, imarethane, han, hamam gibi kamuya hitap eden kurumların neredeyse hepsi padişahlar ve diğer yöneticiler hayrat olarak yaptırmıştır. Vakıflar tarafından topluma çeşitli yardımlarda sunulmaktadır. Bunlar Aşevleri, Muhtaç Aylığı, Burs Hizmeti gibi çeşitli yardımlar yapılmıştır.

3.1.3. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK)

Yoksullara yönelik verilen hizmetlerin en etkilisi 1935 yılında kurulan Çocuk Esirgeme Kurumu(SHÇEK)'dur. Hizmetlerin tek elden yürütülmesi için 1938 yılında 2828 sayılı yasa çıkarılmıştır. Bu yasa ile SHÇEK yeni bir yapılanma süreci içerisine girmiştir. Yoksul çocukları belirlemek, uygun şartlarda ihtiyaçlarını gidermek, birden fazla

kuruludan yardım almaya çalışanları ya da alanları belirlemek ve toplumdaki bütün kesimlerin yardımlardan etkin bir şekilde yararlanmalarını sağlamayı amaçlamaktadırlar. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda yoksullara aynı ve nakdi yardımlar yapmaktadırlar. Bu kurum yoksul insanlara, kimsesizlere, kurum bakımı ve meslek edindirme gibi görevleri de üstlenmiştir (Üstün, 2007: 40-41). Sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumunun çeşitli uygulamaları bulunmaktadır. (URL 7- 2016):

- Koruyucu Aile: Öz ailelerinin yanında çeşitli nedenlerden dolayı ihtiyaçları karşılanamayan çocukların ihtiyaçlarını karşılamak için gönüllü olarak başvuran aile ve bireylerdir. (Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Aile Yanında Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı Koruyucu Aile Hizmeti, Koruyucu Aile Broşürü).
- Çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon Stratejisi: Çocukların onların yaşamlarını etkileyen her türlü riskten koruma anlayışı öncelikle gelişimi olumsuz yönde etkileyen koşulları önceden tespit etmeyi ve müdahaleyi içermektedir (Çocuk Koruma Hizmetleri Koordinasyonunda Türkiye Modeli, 2014: 12-13).
- Refakatsiz Çocuklara Yönelik Çalışmalar: Göç yoluyla ülkemize gelen ve korunmasız durumda olan çocukların bakım altına alınmasıdır.
- Anka Çocuk Destek Programı: Çocukları ve ailelerini hedef alan bu programa Zümrüdü Anka kuşunun ismi olan Anka verilmiştir. Anka Çocuk Destek Programı ile çocukların suça sürüklenmelerini engellemek, sokaktaki tehlikelerden korumak ve suç mağduru olmalarını engellemek ve yaşadıkları olaylardan dolayı oluşan travmaların etkilerini en aza indirmek amaçlanmıştır. Bu programla çocukların kendilerine güven hissinin oluşturulması, yaşam becerilerinin geliştirilmesi, kendine ve başaracağına inanç, huzur ve mutluluk içinde yaşam kapasitesini arttıran çocuklar olması hedeflenmektedir. Çocuk Destek Programıyla sosyal, kültürel, sportif faaliyetler, meslek edindirme kursları, çocukların ilgileri, el becerileri, yetenekleri ve ihtiyaçları göz önüne alınarak çeşitli faaliyetler düzenlenmektedir. Program kapsamında çocuklar bireysel olarak 3 aylık dönemler halinde gelişimleri incelenmekte ve değerlendirme sonucunda çocukların farklı bir sosyal hizmet kuruluşuna nakli ya da programa devamı sağlanmaktadır. Merkeze kabul edilen her çocuk için program çerçevesinde merkez müdürü tarafından bir meslek elemanı ve birde danışman atanmaktadır. Danışman tarafından çocuğa Bireysel İhtiyaç ve Risk Değerlendirme (BİRDEF) formu doldurulmaktadır. Bu formla birlikte çocuğa uygulanacak psikolojik destek programının içeriği

belirlenmektedir. Bu formda çocuğun merkeze geliş nedeni, eğitim durumu, ailenin ekonomik durumu, yaşadığı yer, arkadaş ilişkileri, fiziksel durumu, madde kullanım durumu, kişisel özellikleri, ruhsal durumu, ailevi sorunları, davranış problemleri hakkında bilgi toplanmaktadır. Formda belirlenen sorunlar dahilinde ihtiyaç ve risklere göre ailesine ve çocuğa bireysel danışmanlık hizmeti verilmektedir.

3.2. Yoksullukla Mücadelede Mahalli İdareler

İnsanlık tarihi boyunca bireylerin muhtaç durumda bulunmaları hep var olmuştur. Bu muhtaçlıklar zamana ve bulunulan zemine göre sürekli değişiklik göstermiştir. Çağımız boyunca insanların kendilerine yetemeyip başkalarına muhtaç olma durumu hep gözler önüne serilmiştir. Günümüzde bakıldığında bir şeylerden mahrum olmanın ve bir şeye muhtaç olma durumu yoksulluk kavramı ile anlatılmıştır. Dünyanın farklı yerlerinde insanların en temel ihtiyaçlarından başlayıp toplumda insanca yaşamak için gerekli olan ihtiyaç maddelerine kadar çoğu şeyden yoksun oldukları ve sosyal yardıma ihtiyaç duydukları görülmektedir. Türkiye’de sosyal yardım politikaların uygulanmasında yetkili birim merkezi idaredir fakat halka en yakın olan yerel yönetimler bu görevi üstlenmektedir. Yerel Yönetimler halkın sosyal ihtiyaçlarını yerinde, zamanında ve doğru olarak belirlediği için halkın ihtiyaçlarını doğrudan karşılarlar bu durumda yerel yönetimleri daha avantajlı bir konumda olduğunu göstermektedir (Başaran, Çiftçi ve Kalağan 2009: 1).

Hem hizmetlerin anında ulaştırılması, hem de hizmetlerin yerinde karşılanmasından dolayı yapılan hizmetin maliyeti de düşürülmektedir, aynı zamanda da kalite arttırılmaktadır. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nda kamu sorumluluklarının vatandaşa en yakın makam tarafından kullanılması esası belirlenmiştir. Yoksullara yapılacak olan yardımlarda halka en yakın makamlar olarak görülen yerel yönetimler tarafından sorunun hızlı bir şekilde saptanması yapılan yardımların nitelik ve niceliklerini belirlemede önemli rol oynamaktadır (Başaran, Çiftçi ve Kalağan, 2009: 10).

Ülkemizde ise mahalli idarelerle ilgili düzenleme Anayasamızda şu şekilde yer almıştır (m. 127): İl, belediye ve köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir. Mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

3.2.1. İl Özel İdaresi

İl Özel İdareleri, belediye ve köy yönetimlerinin alanı dışında kalan hizmetleri yerine getirmektedir. İl Özel İdareleri, kuruluşundan itibaren merkezi idarenin taşra temsilcisi olan valilerin otoritesi altındadır. Bu nedenle kamuoyu İl Özel İdarelerini büyük ölçüde devlet dairesi kimliğine sahip bir kurum olarak algılamaktadır. İl Özel İdaresi'nin görevlerine bakıldığında bayındırlık, eğitim, kültür, hayvancılık, tarım, sağlık ve sosyal yardım, ekonomik ve diğer görevler olmak üzere çeşitli görevleri bulunmaktadır (Ulusoy, 2001: 123).

Bayındırlık görevleri; İl Özel İdarelerine verilen hizmetlerinden en önemlilerinden biri de bayındırlık hizmetleridir. Bu hizmetler kapsamında il yollarının yapımı, bakım ve onarımlarının sağlanması, il içerisinde köprü ve iskelelerin yapılması, köy içme sularının yapılması sayılabilir. Bu görevlerin yanı sıra kamu hizmetleri için kurulacak işletmelere imtiyaz vermek, kamu hizmetleri için kullanılacak taşınmaz malların kamulaştırılmasına izin vermek, bütçe olanakları içinde olmak üzere göl ve bataklıkların kurutulmasıyla ıslah edilmesi gibi görevleri bulunmaktadır. İl Özel İdaresi'nin görevleri arasında bulunan bayındırlık faaliyetleri günümüzde merkezi idareye bağlı kuruluşlar tarafından yerine getirilmektedir fakat daha etkin bir hizmet kurulması amacıyla kurulan bu kuruluşlar çoğu zaman kendilerinden beklenen hizmetleri yerine getirememektedir. Devlet Su İşleri, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Karayolları bayındırlık hizmetlerinin önemli bir kısmını yerine getirmek için kurulan kuruluşlar arasında yer almıştır. İl Özel İdarelerine yeterli kaynak aktarımının olmaması çeşitli görevler karşısında işlevsiz bir konuma gelmesine sebep olmuştur (Ulusoy, 2001: 124-125).

Eğitim ve Kültür Hizmetleri; dünyanın birçok yerinde eğitim hizmetlerinin yerine getirilmesinde mahalli idarelere aktif bir rol verilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim faaliyetlerinden sorumlu kurum büyük ölçüde İl Özel İdareleri iken günümüzde bu işleri merkezi idare yerine getirmektedir. İl Özel İdarelerinin bu konudaki görevleri sadece bazı okul binalarının yapılması ve sağlamlaştırılmasından ibaret olmuştur. İl Özel İdaresi gelirlerinin %20'sini kültür ve eğitim amaçlı giderlere ayırmaktadır. Aynı zamanda orta dereceli meslek ve sanat okulları açmak, ilkokul binaları yapmak, hizmetlilerin ücretlerini ödemek, konferanslar düzenlemek, halk dersaneleri ve kursları açmak, ilde matbaa kurmak ve gazete açmak gibi görevleri bulunmaktadır (Ulusoy, 2001: 126).

Tarım alanındaki hizmetleri; Çiftlik ve fidanlar kurmak, tarım araçları için depolar açmak ve bu araçları çiftçilere kiralamak, yabancı ağaçları aşlatmak, parasız fidan ve tohum dağıtmak, sergi ve müzeler açmak İl Özel İdaresi'nin görevleri arasındadır. Ormancılıkla ilgili görevleri, il içinde mevcut ormanların korunmasının sağlanması ve il içinde orman yetiştirilmesi şeklindedir. Türkiye'nin tarım ülkesi olması merkezi hükümeti tarımsal üretime aktif hale getirilmesi için zorlamıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında İl Özel İdaresi tarımsal üretimin gelişmesinde etkin bir rol oynamıştır. Bu gün ise etkinlik yerini büyük ölçüde merkezi idareye ve onun taşra örgütlenmesine bırakmıştır (Ulusoy, 2001: 127).

Sağlık ve Sosyal Yardım; İl içinde yetim ve düşkün evleri açmak, çeşitli hastaneler açmak, sağlık ve sosyal yardım tesisleri açmak, İl Özel İdarelerinin başlıca görevleri arasında yer almaktadır. İl Özel İdaresi tarafından verilen hizmetler halka en yakın ve en uygun yerlerde sunulur. (Ulusoy, 2001: 128).

Ekonomik görevler arasında ticaret odası, ticaret borsası, sanayi odası açmak ve buralarda yerel ihtiyaçlara uygun sanayi eğitimi vermek, yerli sanayinin özendirilmesi amacıyla yarışlar düzenlemek, sergiler açmak, yerel sanayiye ilişkin müzeler açmak İl Özel İdarelerinin başlıca görevleri arasındadır. Aynı zamanda il ait yerel iktisat ve yardımlaşma sendikaları kurmak, il dahilinde kurulacak bankalara ruhsat vermek, İl Özel İdarelerinin görevleri arasındadır. İl Özel İdareleri semt ve kasabalarda tramvay, su, elektrik, havagazı gibi alanlarda faaliyette bulunacak işletmelere imtiyaz verebilir (Ulusoy, 2001: 129).

İl Özel İdarelerinin diğer görevlerine bakıldığında; İl Özel İdarelerine vali taşıt araçlarının satın alınması, vali ve kaymakam taşıt araçlarının işletme giderlerinin karşılanması gibi çeşitli görev ve sorumluluklarda verilmiştir. İl Özel İdarelerinin istenildiği zamanda il matbaası kurma gibi bir yetkisi de bulunmaktadır. 1950 yılından sonra kurulan bakanlıklar ve katma bütçeli idareler İl Özel İdarelerinin eğitim, sağlık vb. gibi bütün görevlerini üstlendiler. Günümüzde, Toprak Mahsulleri Ofisi, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Karayolları, Et Balık Kurumu, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı, Köy Hizmetleri gibi kuruluşlar İl Özel İdarelerinin yerine getirmekle yükümlü tutulduğu görevleri yerine getirmektedirler (Ulusoy, 2001: 129).

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nu ile Yoksullara Yönelik Yapılan Çalışmalar: İl Özel İdaresi Kanunu'nda sağlık, tarım, spor, gençlik vb. gibi birçok alanda faaliyetleri olduğu gibi yoksul, kimsesiz, yardıma ve korunmaya muhtaç insanlara sosyal hizmet ve yardımlarda bulunulması ve yoksullulara yönelik mikro kredilerin verilmesi ile ilgili görev ve sorumluluklar yüklenmiştir (m. 6/a).Ayrıca bu hizmet yerine getirilirken vatandaşları sıkıntıya sokmayacak şekilde buldukları yerde en iyi şekilde ve en uygun yöntemlerle sağlanması esası getirilmiş ve bu hizmet gerçekleştirilirken yaşlı, düşkün, dar gelirli insanların durumu da dikkate alınarak yapılması kararlaştırılmıştır (m. 6). İl Özel İdaresi Kanununa göre, İl Özel İdaresi organları içinde yalnız vali yoksullukla mücadelede yetkili kılınmış ve eğer isterse İl Özel İdaresi bütçesinden yalnızca yoksullara ayrılan ödeneği, yoksul ve muhtaç insanlar için kullanabilme yetkisi verilmiştir (m. 30/n). Bunun yanında yoksul, kimsesiz, muhtaç ve engellilere yapılan sosyal hizmet ve yardımlar İl Özel İdaresi giderlerinden sayılmıştır.

Toplumda bulunan düşkün, dar gelirli, korunmaya muhtaç olan bireyleri korumak ve diğer vatandaşlarla eşit bir şekilde yaşamalarını sağlamak için toplumun bu kesimine çeşitli yardımlar yapılmıştır. Bu yardımlarla kişilerin hayati ihtiyaçlarını karşılamak ve ortalama bir seviyeye gelmeleri amaçlanmıştır.

3.2.2. Belediye

Belediyeler yerel halkın kendi eliyle seçtiği organlardan oluşur ve sosyal yardım hizmetlerinin de en önemli aktörlerinden birini oluşturur. Özellikle yaşlılar, korunmaya muhtaç kişiler, acizler ile ilgili sosyal alanlarda işbirliği sağlama noktasındaki rolünde belediyeler söz konusu olduğunda en önemli özellikleri halka yakınlıkları olduğu görülmektedir. Belediyeler imkânları dahilinde bireylere kendi sorunlarını çözmede çeşitli imkânlar sunmaktadır (Başaran, Çiftçi ve Kalağan, 2009: 10)

Belediyelerde kırtasiyeciliğin çok fazla olmaması, birimler arasında koordinasyonun daha kolay olması yapılan plan ve programların uygulanmasında başarılı olunması, yapılan hizmetlerle yapılmayan hizmetlerin hemen belli olması gibi çeşitli avantajlara sahiptir ve sosyal yardım alanında da olumlu bir etki bırakmıştır. Belediyeler daha fazla halkın daha fazla gözü önünde bulunan kurumlardır. Belediye meclis üyeleri de halkla iç içedirler ve onların sorunlarıyla daha ilgililerdir günlük hayatlarında da diğer insanlar gibi yaşamaktadırlar. Yani diğer insanlarla ayrıcalıklı bir sınıf oluşturmamaktadırlar (Başaran, Çiftçi ve Kalağan, 2009: 9-10)

Kamu kuruluşları, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, belediyeler, yoksulluk içinde olup da ihtiyaçlarını karşılayamayan ve hayatlarını diğer insanlara oranla daha düşük seviyede sürdürmeye çalışan insanlara ve ailelere imkânlar dahilinde çeşitli yardımlar yapılmaktadır. Yapılan yardımların ve hizmetlerin ihtiyaç sahibi insanlara doğru ve etkin bir şekilde ulaştırılmasında mahalle muhtarlarının ilgili kamu kuruluşuyla birlikte çalışması büyük önem taşımaktadır. Muhtarlar halka en yakın birimde görev yaptıkları için mahallede bulunana vatandaşların sosyo-ekonomik durumu hakkında en doğru bilgiye sahiptirler (Başaran, Çiftçi ve Kalağan, 2009: 9-10)

Sosyal Yardımların belediyelerdeki hukuki dayanaklarına bakıldığında, 1961 Anayasasında olduğu gibi 1982 Anayasasında da Sosyal Devlet ilkesi benimsenmiş olup herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir. Bu çerçevede dul, gazi, şehit ailelerine yaşamlarını devam ettirebilmeleri için çeşitli yardımların yapılması gerekliliği belirtilmiştir. Ayrıca devletin kadın, çocuk, yaşlı ve engellilerin korunmalarını ve toplum hayatına katılmalarını sağlaması amacıyla pozitif ayrımcılık şeklinde alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olmayacağı Anayasa ile koruma altına alınmıştır. (m. 9 (anayasa değişikliği)). Dolayısıyla bahsi geçen kişilere çeşitli haklar verilerek yaşamlarını kolayca sürdürmeleri sağlanmış olup özellikle korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için gerekli tedbirlerin alınması oldukça önemlidir.

Büyükşehir Belediyesi kanunu ile özellikle çocuklara, engellilere, yaşlılara, gençleri hedef alarak çeşitli sosyal yardım ve hizmetler uygulanmıştır (Güloğlu ve Es, 2008: 261). Belediyelerin görevleri ulaştırma, bayındırlık, koruyuculuk ve düzenleyicilik olmak üzere dört ana başlık altında sıralanabilir(Eryılmaz, 131: 2010).

Ulaştırma görevleri; toplu taşıma hizmetleri, kütüphane, hamam, kaplıca, yüzme havuzları, sağlık tesisleri, tiyatro, çay bahçeleri, halk plajları ve içinde bulunulan zamanın koşullarına göre bu hizmet çeşitlendirilebilir ve halkın beklentilerine ve ihtiyaçlarına göre de yerler yapmak ve işletmek belediyelerin sosyal görevleri arasında sayılabilir.

Bayındırlık görevleri; belediye sınırları içerisinde bulunan çevrenin fiziki olarak iyileştirilmesi, eğlenme, alışveriş, dinlenme tesisleri gibi ihtiyaçların karşılanması için çeşitli kamu binalarının yapılması ve bunların bakımı gibi konuları içine almaktadır.

Koruyucu görevleri; halka açık olan yerlerin temizliği, buralarda satılan çeşitli yiyecek vb. ürünlerin sağlık yönünden denetiminin sağlanması, halkın can ve mal

güvenliğinin ortaya çıkan tehlikelerden korumak ve çevre kirliliğini önlemek gibi çeşitli görevleri vardır.

Düzenleyici görevleri; imar planları ve programlarının yapılması, bu programların uygulanması ve ruhsat verilmesi, halkın yiyip içmesi, dinlenmesine, eğlenmesine, yatıp kalkmasına ait yerlerin fiyat ve sınıflandırılmasını yapmak, piyasayı düzenlemek ve tüketicilerin haklarını korumak amacıyla belediyelere ait işletme yerleri ve satış mağazaları açmak ve işletmek gibi görevler belediyenin düzenleyici görevleri arasındadır.

5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun Sosyal Hizmetler Açısından Belediyelere Verdiği Görevler: Belediyeler sosyal ve ekonomik bakımdan yoksun olan halkın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çeşitli sosyal yardım ve hizmetler sunmaktadır. Değişim ve gelişime ayak uydurmaları amacıyla da çeşitli plan ve programlar uygulamışlardır.

- Hemşeriler arasında ilişkilerin geliştirilmesi için çeşitli programlar düzenlemek (md. 13/2).
- Çeşitli mesleklerde beceri kazandırmak amacıyla kurslar açar (md. 14/a),
- Yaşlı, çocuk dar gelirli insanlara yönelik önlemler almak (md. 13/2),
- Çocuk, yaşlı ve kadınları korumak amacıyla koruma evleri açmak (md. 14/a),
- Sosyal yardım ve hizmetlerde gönüllü olarak yer almayı özendirmek amacıyla programlar hazırlamak (md. 77/1),
- Belediyeler geçinecek durumda olmayanlar için yapılacak olan sosyal yardım ve hizmet için ödenek planları yapar (md. 60/i),
- Çeşitli kültürel faaliyetler için bütçeye ayrı bir ödenek planı (md. 60/n),
- Dar gelirli ailelere ve doğal afetlerden dolayı evi zarar görmüş dar gelirli kişiler için arsa verir (md. 69/3).

Toplumda yoksulluk içinde olup da ihtiyaçlarını karşılayamayan ve hayatlarını diğer insanlara oranla daha düşük seviyede sürdürmeye çalışan insanlara ve ailelere çeşitli yardımlar yapılmaktadır. Yapılan bu yardımlar ihtiyaç sahibi insanlara belediye çalışanları, mahalle muhtarları gibi kollarla ulaştırılmaya çalışılır.

3.2.3. Köy

Köylerin yönetimi, 1924 yılında yürürlüğe konulan 442 sayılı Köy Kanununa göre yapılmaktadır. Köyler önemli bir yerleşim birimi olmakla birlikte Köy Kanunu 1924'lü yıllardan günümüze kadar zaman zaman ihtiyaca göre yapılan düzenlemelerle gelmiştir. Köyler nüfus ölçütü ile tanımlanmıştır. Genel anlamıyla köy nüfus sayısı 2000'i geçmeyen köyde yaşayanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan ve karar organları halk tarafından seçilen birlikler olarak tanımlanmaktadır(1982 Anayasası, md. 127/1) (Toprak, 2010: 121).

Köylerin yerel yönetimler içerisinde yer almaları ve tüzel kişilik kazanmaları 1924 yılında olmuş ve 442 sayılı köy kanunu çıkarılmıştır. 442 sayılı bu kanunla muhtarlara, ihtiyar meclislerine, köylülere ihtiyari ve zorunlu olarak tarım, su işleri, arazi ve iskân işleri, sağlık işleri, askerlik, bayındırlık hizmetleri, mali işler, posta işleri, turizm ve tanıtma hizmetleri, sanayi ve madencilik gibi çeşitli görevler verilmiştir ve bu hizmetlerin görülmesi içinde bazı gelir kaynakları sağlanmıştır. Köy yönetimlerinin sosyal ve kültürel, eğitim, ekonomik, tarım, bayındırlık, imar nitelikli görevleri bulunmaktadır (Toprak, 2010: 123).

- Köy sınırları içerisindeki su birikintilerini kurutmak(md. 13/1),
- Köye kapalı yolda su getirmek, Pis suların içme suyuna karışmaması için gerekli önlemler almak(md. 13/6),
- Köy sokaklarının temiz olmasını sağlamak (md. 13/2),
- Köyde evlerin etrafını ve köydeki sokakları temiz tutmak, herkesin kendi evinin önünü süpürmesi (md. 13/7),
- Köy mezarlıklarının köye uzak yerlere yapılması gibi görevleri bulunmaktadır.

442 sayılı köy kanununda köydeki eğitim ve kültürel nitelikli hizmetlere de yer verilmiştir. Bunlar;

- Köyde bulunanların kitap okuması ve bilgilenmesi için kitap temin etmek(md. 14/20),
- Köylerde çeşitli köy oyunlarının yapılmasını sağlamak (md. 14/21) şeklinde özetlenebilir

Köy yönetimlerinin ekonomi ile ilgili görevleri şu şekilde sıralanabilir; (Toprak, 2010: 143).

- Köy adına nalbant, bakkal gibi şeyleri yaptırmak (md. 14/18),

- Devlet parasını değerinden daha düşük aldirtmamak zorunlu ekonomik görevler arasında yer almaktadır (md. 13/31).

İsteğe bağlı ekonomik görevler ise tüm köy halkının yararlanmasına açık işlevler olan üretim, pazarlama ve değerlendirme olarak gruplandırılabilir (Toprak, 2010: 144).

Köy yönetimlerinin bayındırlık, imar planları ve tarım ile ilgili görevleri;

- Köyün büyüklüğüne göre köyün orta yerinde bir meydan yapmak (md. 13/11),
- Köy meydanında ihtiyar meclisinin toplanıp görüşme yapması için bir köy odası yapmak (md. 13/11),
- Köyde bir cami yapmak (md. 13/14),
- Köyde bir okul yapmak (md. 13/15),
- Köye ortaklama korucu, danacı ve oban tutmak (md. 13/21),
- Ekilen ürünlere ve ağaçlara zarar verecek böcek ve kuşları öldürmek (md. 13/21),
- Köyde ekilen ağaç ve ürünleri çeşitli zararlardan (md. 13/26),

442 Sayılı Köy Kanununa Göre Sosyal Yardım ve Hizmet Alanında Verilen Görevler;Bu kanunla köyde yaşayan durumu iyi olmayan insanlara çeşitli sosyal yardım ve hizmetler sunulmuştur.

- Köyde bulunanlardan hane reisi askere gitmiş olanların, sahip çıkacak kimsesi olmayanların arazisini varsa imece yoluyla bahçelerini sürmek ve ürünlerini (md. 13/19),
- Köyde bulunan yoksullara ve kszlere yemeklik ve para yardımı yapmak (md. 14/21),
- Köydeki kimsesiz çocukların sünnet ettirilmelerini sağlamak ve kimsesi olamayan kızların evlendirilmelerinin sağlanması (md. 14/21),
- Yoksul insanların cenaze giderlerini karşılamak (md. 14/21),
- Kazayla yıkılan ve yanan yoksul insanların evlerini köy yardımı ile yapmak (md. 14/21),
- Her köyde yoksullara yardım etmek amacıyla hasat zamanlarında ürünlerin bir kısmının toplanılıp yoksullara verilmesi, (md. 14/26).

Yukarıda anlatıldığı gibi il özel idaresi, belediye ve köy kanunlarında yoksullarla ilgili çeşitli düzenlemeler yapılmış ve gerekli çalışmaların yapılması öngörülmüştür. Mahalli idareler halka en yakın birimler olması nedeniyle halkın ihtiyaçlarına anında cevap verebilecek nitelikte olduğu görülmektedir. Halkın, eğitim, sağlık, giyinme, barınma, sosyal yardım gibi ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Çalışmanın dördüncü bölümünde İl Özel İdaresi, Belediye ve Köy Yönetimi'nin yaptığı çalışmalara ayrıntılı bir şekilde yer verildiği için konu burada kesilmiştir.

BÖLÜM IV

BARTIN'DA YOKSULLUK

Yoksulluk dünyadaki en yaygın problemlerden biri olarak görülmekte ve Ülkemizde ağır bir şekilde kendini göstermektedir. Toplumun bir kesimi yoksullukla yüz yüze iken başka bir kesimi ise yoksulluktan habersiz yaşamaktadır. Yoksul olan insanlara yapılan sosyal yardımlar bu kişilerin toplumdaki diğer insanlarla aynı seviyede yaşaması amaçlanmaktadır. Fakat bu yardımlar çoğu zaman kişinin hazırcılığa alışması, kendisini ve ailesini geçindirmesi için çalışma ihtiyacı duymamasına sebep olmaktadır.

4.1. Bartın İlinin Genel Özellikleri

1991 yılında il olan ve Merkez, Amasra, Kurucaşile ve Ulus olmak üzere 4 ilçesi bulunan; Arıt, Kozcağız, Hasankadı, Abdipaşa ve Kumluca'dan oluşan 5 belediyeyi ve 262 köyü bünyesinde barındıran Bartın'ın kısaca genel özelliklerine değinilecektir (Bartın 2023, 2008: 8-9). Bu konu başlığı altında Bartın'ın tarihi, iklimi, coğrafi konumu ve nitelikleri, iş gücü durumu, nüfusu ve demografik özellikleri hakkında bilgiler verilecektir.

4.1.1. Bartın'ın Tarihi

Bartın ırmağının kenarında kurulmuş olan ve Pathenious adıyla anılan Bartın ili zamanla adını alarak yazılı kaynaklarda kendine yer bulmuştur. Bartın ilinin ilk yerleşkesini Gaskalar oluşturmuştur. Daha sonrasında bunu takiben Frigler, Romalılar, Pontuslular, Selçuklular, Osmanlılar Bartın ilinde yaşamışlardır (Bartın 2023, 2008: 6). Bartın ilinin Amasra ilçesinde çeşitli tarihi değerler bulunmaktadır. Bunlar Kuş kayası yol anıtı, Bedestenler, Chapel, Kilise, Amasra kalesi gibi yerler çoğu turistin ilgi odağı olmuştur. Ayrıca toprak altında bulunan tiyatro, akrepol gibi yerlerde bulunmaktadır. (URL 8- 2016).

Bartın ve çevresi ilk olarak Peçenek ve Kumanların, Müslüman Arapların, Rusların zaman içerisinde akınlarına sebep olmuştur. Türklerin ise Bartın'a ilgisi 1084 yılında Kutalmışoğlu Süleyman Bey'in komutanlarından Emir Karatagin'in Zonguldak, Sinop, Kastamonu çevresini alarak Bartın, Ulus, Eflani çevresinde bir Türk Emirliği kurmuştur. Süleyman Bey'in ölümünden sonra bu yerler Bizans hâkimiyetine geçmiştir. 11. Yüzyılda ise Bartın ve çevresi 200 yıl sürecek Anadolu Selçuklularının hâkimiyetine geçmiştir. Daha

sonra ise 1392'den İtibaren Osmanlı Devletinin bir kenti olmuştur. Bartın Anadolu Beylerbeyliğine bağlı Bolu Sancağı sınırları içinde bulunmuştur.

4.1.2. Bartın'ın Coğrafi Konumu ve Nitelikleri

Batı Karadeniz Bölgesinin, 410 53' kuzey enlemi ile 320 45' doğu boylamı arasında yer alır. Sahil şeridiyle Karadeniz'i çevreleyen Bartın, Kastamonu, Zonguldak ve Karabük illeri ile komşudur. Bartın yüksekliği 2000 metreyi geçmeyen dağlarla çevrilidir. Dağlar çok yüksek değildir fakat sarp ve kayalıktır. Bartın'ın en yüksek tepesi 1619 metre ile Keçikıran Tepesidir. Aladağ, Kocadağ, Kayaardı, Arıt önemli dağları arasında sayılabilir. Bartın ilinin en önemli akarsuyu Pathenious adıyla anılan ve kente adını vermiş olan Bartın Irmağıdır. (Seçilmiş Göstergelerle Bartın, 2013: 7-8).

4.1.3. Bartın'ın İklim ve Bitki Örtüsü

Bartın'da Karadeniz iklimi varlığını sürdürmektedir. Yazları sıcak ve kışları da serin geçer. Bartın'da yazları sıcak, kışları serin geçen ılıman deniz iklimi (Karadeniz İklimi) hüküm sürmektedir. Bartın'da ormanlık alanlar zengin bir yapıya sahiptir genelde köknar, kayın, kestane ve çam tipinde ağaçlar bulunmaktadır. Son yıllarda ise mandalina, kivi portakal yetiştirilmeye başlanmıştır. Yaban hayvanları yönünden de en zengin bölgelerdendir (URL 9- 2016).

4.1.4. Bartın'ın İş Gücü Durumu

2013 yılı işsizlik oranı Bartın'da %6. 2 değerindedir. Bu oran %9. 7 ile Türkiye işsizlik oranından daha da düşüktür. Diğer illere baktığımızda Batman ili %23. 4 ile en yüksek, Karaman ise % 4. 2 ile en düşük işsizlik oranına sahip bulunmaktadır (URL 10- 2016).

4.1.5. Bartın'ın Hanehalkıve Konut Nitelikleri

Bartın ilinde yaklaşık 43 bin hane bulunmaktadır, bunların %31'i şehirde yaşamaktadır. İle bakıldığında hanehalklarının çoğunluğu kendi evinde yaşamaktadır. Hanehalklarının bir konuta sahip olması oturduğu yere göre değişmektedir. Kirada oturanların şehir merkezinde % 41, köylerde ise %4'lük bir orana sahiptir (URL 11- 2016).

4.1.6. Bartın'ın Sosyo-Ekonomik Yapısı

Bartın, sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından 81 il arasında 48. sıradadır. Kişi başına milli geliri 1. 061 \$'dır. Bartın iller sıralamasında Türkiye'de 74. ildir. Madencilik, ticaret ve tarım ilin ekonomik yapısını belirler. Nüfusu en yoğun ilçeleri Merkez, Ulus ve Amasra'dır. Yüzölçümü bakımından en büyük ilçesi, Merkez, nüfus bakımından en küçük ilçesi ise Kurucaşile'dir. (Başaran, Çiftçi ve Kalağan, 2009: 13).

Bartın ilinin 2007-2015 yılları arasındaki il nüfus oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2007-2017(URL 12-2017).

Yıllar	Nüfus	Yıllar	Nüfus
2007	182.131	2013	189.139
2008	185.368	2014	189.405
2009	188.449	2015	190.708
2010	187.758	2016	191.543
2011	187.291	2017	192.043
2012	188.436		

Bartın ilinin nüfusu TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre 2007 yılında 182. 131 kişi, 2008 yılında 185. 368, 2009 yılında 188. 449, 2010 yılında 187. 758, 2011 yılında 187. 291, 2012 yılında 188. 436, 2013 yılında 189. 139, 2014 yılında 189. 405, 2015 yılında 190. 708 olarak belirlenmiştir. Yıllara göre belirlenen verilere baktığımızda sürekli artış gösterme eğilimindedir.

İlin Ön Plana Çıkan Bazı Özellikleri: Bartın ili, teşvik sistemine göre 4. Bölgede yer almaktadır. Bartın ilinin ekonomik yapısı tarım, ticaret ve sanayiye dayanmaktadır. Dağınık ve küçük parçalar şeklinde bulunması makineli tarım yapılmasını engellemektedir. Bu durumda tarımsal verimliliği düşürmektedir (Çelik ve Güven, 2008: 3).

Bölgede yetiştirilen tarım ürünleri şu şekilde sıralanabilir, buğday, arpa, mısır ve yulaf, elma, armut, ayva, muşmula kiraz, erik ceviz, dut, ayçiçeği, soğan, sarımsak, patates

ile nohut, fasulye, bakla ve bezelye gibi baklagillerdir. Son yıllarda Bartın İlinde seracılık faaliyetlerinin artmasıyla birlikte çeşitli sebzelerin üretimi de yapılmaya başlanmıştır. Ayrıca İlde seracılık faaliyetleriyle ilgili verilen eğitimde seracılık faaliyetlerinin artmasında etkili olmuştur (Çelik ve Güven, 2008: 3).

İldeki sanayi tesisleri toprak, plastik, makine, mobilya, konfeksiyon, gıda ve madencilik ve tekstil ve konfeksiyon sanayi ağırlıklıdır (Başaran, Çiftçi ve Kalağan, 2009: 13). İstihdamın taş kömürü üzerinde yoğunlaşmış bu durumda diğer kollardaki sanayinin geri planda kalmasına sebep olmuştur. İlin coğrafi konumu, ulaşımı, altyapısı yönünden sanayileşme için yeterli potansiyele sahip olmasına rağmen alt yapısı hazır sanayi arsalarının olmaması nedeniyle özel girişimciler bu alana çekilememektedir. Organize Sanayi Bölgesinin kurulmasıyla birlikte bu eksiklik giderilmeye başlanmıştır (Çelik ve Güven, 2008:4).

İlde gemi yapıcılığı da önemli bir sanayi kolu olmuştur. Kurucasıle’de bulunan tersanelerde yapılan tekneler yurt içi ve yurt dışı ülkelere pazarlanmaktadır. Kiremit, kereste, kontrplak, çimento gibi çeşitli sanayi kollarında gösterilen faaliyetlerde ticaretin gelişmesini sağlayan faaliyet kollarıdır. Bartın Limanı’nın geliştirilme faaliyetleri de ekonominin canlanmasına katkı sağlamıştır. (URL 13- 2016).

Bartın doğal güzellikleri ve kültürel mirası ile birçok turisti cezp etmiştir. Amasra, Kurucasıle, Çakraz, hem tarihi yerleri hem de deniz turizmi ile önem taşımaktadır. (Seçilmiş Göstergelerle Bartın, 2023: 14).

4.2. Bartın İlinde Yoksulluğa İlişkin Durum Analizinin Değerlendirilmesi

Bartın İl’inin en güçlü yönü Bartın limanının ticari amaçlı kullanılıyor olmasıdır. Karabük’te bulunan demir-çelik fabrikası ile birlikte Ankara’ya en yakın liman olarak kullanılan Bartın Limanı Karadeniz’e sahili olan (Ukrayna, Rusya, Romanya) ülkelere de ihracatı kolaylaştırmaktadır. İl’in kültürel ve tarihi yapısındaki zenginlik il’in turizm faaliyetlerinin gelişmesi için önemli bir özelliktir. Ayrıca bu yöreye özel olarak yapılan çeşitli el becerileri de (tel kırma, çekicilik, dokumacılık) bu ilin ekonomik yapısının gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Tarıma elverişli iklimi ve toprak yapısının olması sebebiyle alternatif tarım ürünleri yapılabilmektedir (Çelik ve Güven, 2008: 6).

Bartın İl’inin zayıf yönleri değerlendirilecek olursa yüksek işsizlik oranına sahip olması ve bununla birlikte göç edenlerin sayısının fazla olması gün yüzüne çıkmaktadır.

Göç olgusunun ortaya çıkmasındaki en büyük etken madencilik sektöründe ortaya çıkan küçülme ve diğer sektörlerde de herhangi bir büyümenin yaşanmamış olmasıdır. Tarihi ve kültürel mirasın yeterince korunmaması ikinci en zayıf noktadır. Bartın'daki çeşitli el becerilerinin önemi vurgulanmalı ve gelir kaynağı haline getirilmelidir. Üçüncü en zayıf yön olarak girişimcilik ve yatırımların yetersizliğidir. Bu sorunu giderebilmek için üniversitelerde girişimcilik alanında eğitimler verilebilir halkın katılımı ve bilinçlendirilmeleri sağlanabilir (Çelik ve Güven, 2008: 7).

İl'deki en büyük ekonomik canlanmayı sağlayan fırsat ise gemi ve yat yapımının canlanmasıdır. Özellikle Kurucaşile ve Merkez ilçede yaygın olarak yapılan yat ve gemiler uluslararası fuarlarda sergilenebilecek niteliktedir. Turistik olanakların geliştirilmesi, turizmin çeşitlendirilmesi, Amasra, İnkumu ve Çakraz gibi turistik yerlerin tanıtılması ilin cazibesini daha da arttırmıştır (Çelik ve Güven, 2008: 8).

Bartın ilini tehlikeye düşüren en önemli olay Amasra ilçesine termik santral kurulması projesinin gündeme getirilmesidir. Termik santrallerin kurulması sonucu ortaya çıkan atıklar toplumun olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır. Bir diğer tehdit ise tarım alanlarının ve ormanların amaçları dışında kullanımıdır. (Çelik ve Güven, 2008: 8).

4.3. Bartın'da Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele Yolları

Yoksulluk dünyadaki en yaygın problemlerden biri olarak görülmektedir. Ülkemize yansımaları da ağır bir şekilde kendini gösterebilmektedir. Toplumun bir kesimi yoksullukla yüz yüze iken başka bir kesimi ise yoksulluktan bir haber yaşamaktadır. Yoksul olan bireylere yapılan sosyal yardımlar bu kişilerin toplumdaki diğer insanlarla aynı seviyede yaşaması amaçlanmaktadır. Fakat bu yardımlar çoğu zaman kişinin hazırcılığa alışması, kendisini ve ailesini geçindirmesi için çalışma ihtiyacı duymamasına sebep olmuştur.

Yoksulluğun ne olduğu, nasıl başa çıkılması gerektiği, yardımların ne derece yoksullukta etkili olabileceği, yoksullukla nasıl mücadele edileceği konusunda çok çeşitli tanımlamalar ve tartışmalar bulunmaktadır. Bu sorunların doğru ve etkin bir şekilde çözülebilmesi için yoksulluğun tanımının doğru bir şekilde yapılması gerekmektedir. Yoksul kesimin içinde bulunduğu yoksulluk durumundan kurtarmak için kurumların ve mahalli idarelerin yapmış oldukları sosyal yardımların yanı sıra teşvik kredileri mikro

kredi uygulamaları vb. gibi çeşitli uygulamalar bulunmaktadır. Bartın bazında bu uygulamalar aşağıda incelenecektir.

Bartın ilinde İŞKUR'dan alınan verilere göre 2015 yılında işsizlik ödemesine başvuran toplam kişi sayısı 2. 071 olduğu görülmektedir. İşsizlik ödemesini hak eden kişi sayısı 1. 091, hak etmeyen kişi sayısı ise 980 olarak belirlenmiştir. Toplam ödenen tutara bakıldığında ise 3. 471. 445, 06 TL olarak belirlenmiştir (URL 14, 2017).

Bartın'da İŞKUR tarafından düzenlenen kurslar ve verilen eğitimler şu şekildedir: İş. Yet. Kursu istihdam garantili toplamda 32 kişiye verilmiş ve 61.698,22 TL, İş. Yet. Kurs. /UMEM, 80 kişiye 176. 885, 9 TL, İş. Yet. Kurs. /Özel Politika 311 kişiye, 130.373, 25 İş. Yet. Kurs. /İstihdam Garantisiz, 137 kişiye 142.059,45 TL, Engelli Kursları 22 kişiye 33.304,7 TL, Girişimcilik Kursu 250 kişiye 84.079,32 TL, Çalışanların Mesleki Eğitim Kursu 389 kişiye, Toplum Yararına Programlar 2379 kişiye 16.336.992,53 TL, İş Başı Eğitim Programı (İEP) 740 kişiye 2.752.116,33 TL tutarında kurslar verilmiştir. Toplam tutar hesaplandığında 4340 kişiye 19.717.509,67 TL tutarında iş kur tarafından çeşitli kurslar verildiği görülmektedir (URL 14, 2017). İŞKUR'un bu uygulamaları ise bireylere çeşitli kurslar vererek onların meslek edinmelerini sağlamıştır.

KOSGEB Bartın Hizmet Merkezi Müdürlüğü çeşitli destek programları kapsamında verdiği destek ve tutarlarına bakıldığında; Genel Destek Programı, Girişimcilik Destek Programı, KOBİ Proje Destek Programı kapsamında toplamda 49. 656, 00 TL tutarında ödeme yapılmıştır. KOSGEB Mikro ölçekli işletmelere (1-9 kişi) 434. 107, 30 TL, Küçük ölçekli işletmeler (10-49 kişi) 111.331,68 TL, Orta Ölçekli İşletmelere (50 ve üzeri çalışan) 145.155,70 TL tutarında ödeme yapılmıştır (URL 15-2017). Bu KOSGEB uygulamaları toplumda kendi imkânlarıyla iş kurmak için yeterince sermayesi olmayan bireylerin istedikleri işi kurmaları ve gerekli sermayeyi bulabilmeleri için bireylere imkân sağlamıştır.

4.3.1. Yoksullukla Mücadelede Merkezi Yönetime Bağlı Kurumların Yapmış Olduğu Yardımlar

Yoksullukla başa çıkmak adına bireylerin toplumda bulunan diğer insanlarla aynı seviyede bir yaşam standardı sürdürmek için çeşitli kuruluşlar tarafından çeşitli yardımlar yapılmıştır. Bu kuruluşlar Huzurevi ve Çocuk Yuvaları, Sosyal Yardımlaşma ve

Dayanışma Vakfı, Vakıflar Genel Müdürlüğü'dür. Bu yardımlarla birey kendisinin ve ailesinin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmıştır.

4.3.1.1. Huzurevi ve Çocuk Yuvaları

Bartın'da yaşlılar ve kimsesizler için ve bakıma muhtaç çocuklar için birer tane huzurevi ve çocuk yuvası bulunmaktadır. 75. Yıl Huzur Evinin 29 yatak kapasitesi vardır. 18 erkek ve 11 bayan şeklinde ayrılmıştır. 2016 yılında ortalama 24-26 arasında yaşlı kalmaktadır.

Huzurevine başvuran yaşlılar sosyal ya da ekonomik bakımdan yoksun olduklarını belirtmişlerdir. Huzurevine başvuruda bulunacak kişilerin maaşları varsa ve sosyal yoksunluk yaşıyorlarsa yani tek başına kalamama kimselerinin olmama gibi durumları varsa bu kişiler cüz-i bir miktar ödeyerek huzurevinde kalabiliyorlar. Sosyal ve ekonomik yetersizliği olan yaşlılar ise yoksulluk belgeleri alarak huzurevinde ücretsiz kalabiliyorlar. Huzur evinde şu an için sırada bekleyen yaşlı bulunmamaktadır.

Bartın'da bulunan Çocuk Yuvası 69 çocuk kapasitelidir. Bu çocuk yuvası 0-6 yaş arası çocuklara hizmet vermektedir. 38 kayıtlı çocuk bulunan yuvada, toplam 30 çocuğun bakımı sağlanmaktadır. (URL 16- 2016).

Bartın'da çeşitli kurumlara ait vakıflarve sosyal hizmet kapsamına alınabilecek yardımlar yapılmaktadır (Bartın İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, 2017). İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne yıllara göre yapılan yardımlar şu şekildedir:

Engelli Bakım Hizmetlerine Yönelik Hizmetler: Bartın ilinde Evde Bakım Ücreti Hizmeti 2007 yılından itibaren başlamıştır. Engelli Evde Bakım Hizmeti Ücreti 01. 01. 2016 tarihi itibarıyla 887. 17 TL'dir. Engelli Evde Bakım Hizmeti Ücreti ödenen kişi sayıları ve ödeme miktarları aşağıda verilmiştir.

- 2011 Yılında Engelli Bakım Hizmeti:01. 01. 2011-31. 12. 2011 tarihleri arasında; 1347 kişiye8. 683. 066, 14 TL evde bakım ücreti ödenmiştir.
- 2012 Yılında Engelli Bakım Hizmeti:01. 01. 2012-31. 12. 2012 tarihleri arasında; 1477 kişiye 11. 006, 767, 74 evde bakım ücreti ödenmiştir.
- 2013 Yılında Engelli Bakım Hizmeti: 01. 01. 2013-31. 12. 2013 tarihleri arasında; 1485 kişiye 12. 616. 351,18 TL evde bakım ücreti ödenmiştir.

- 2014 Yılında Engelli Bakım Hizmeti: 01.01.2014-31.12.2014 tarihleri arasında 1490 kişiye 13.826, 267, 84 evde bakım ücreti ödenmiştir.
- 2015 Yılında Engelli Bakım Hizmeti: 01.01.2015-31.12.2015 tarihleri arasında, 1543 kişiye 14. 604, 214, 33 TL engelli evde bakım ücreti ödenmiştir.
- 2016 Yılında Engelli Bakım Hizmeti: 01.01.2016- 01.06.2016 tarihleri arasında 1613 kişiye 6. 969. 533, 00 TL evde bakım ücreti ödenmiştir.

Tablo 9: Engelli Evde Bakım Ücretleri Toplamı(Bartın İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, 2016).

Yıllar İtibariyle Engelli Evde Bakım Ücreti Ödeme Toplamları	
2007	230.064,96 TL
2008	2.400.388,52 TL
2009	4.568.776,38 TL
2010	6.708.684,07 TL
2011	8.683.066,4 TL
2012	11.006.767,74 TL
2013	12.616.351,18 TL
2014	13.826.267,84 TL
2015	14.604.214,33 TL
2016	6.965.533,00 TL
Toplam	81.610.114,16 TL

Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetlerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Bir sosyal yardım miktarı çocuğun yaş aralığına göre 421, 88 TL ile 632, 82 TL arasında değişiklik göstermekte olup, daha önce ödenen Ocak ve Ağustos aylarındaki okul ihtiyaçları ile Nisan ve Eylül aylarındaki giyim ihtiyaçları için ödenen sosyal yardımlar ise yardım yapılan yılın aylarına bölüştürülerek ödenmektedir.

2011 Yılında Yapılan Yardımlar:01. 01. 2011-31. 12. 2011 tarihleri arasında, 43 aileye yardım desteği verilmiştir. Bu ailelere toplam; 256. 988, 83 TL Sosyal Yardım yapılmıştır.

2012 Yılında Yapılan Yardımlar: 01.01.2012- 31.12.2012 tarihleri arasında 42 aileye yardım desteği verilmiştir. Bu ailelere toplam 270.091,35 TL Sosyal Yardım yapılmıştır.

2013 Yılında Yapılan Yardımlar: 01.01.2013- 31.12.2013 tarihleri arasında 61 aileye yardım desteği verilmiştir. Bu ailelere toplam 314.915,05 TL Sosyal Yardım yapılmıştır.

2014 Yılında Yapılan Yardımlar: 01.01.2014-31.12.2014 tarihleri arasında, 73 aileye yardım desteği verilmiştir. Bu ailelere toplam 438.193,74 TL Sosyal Yardım yapılmıştır.

2015 Yılında Yapılan Yardımlar: 01.01.2015-31.12.2015 tarihleri arasında 83 aileye yardım desteği verilmiştir. Bu ailelere toplam 548.997,69 TL Sosyal Yardım yapılmıştır.

2016 Yılında Yapılan Yardımlar: 01.01.2016- 21.06.2016 tarihleri arasında 91 aile yardım desteği verilmiştir. Bu ailelere toplam 246.293,70 TL sosyal yardım yapılmıştır. Ayrıca bu yardımlara ek olarak 79 aileye ve 86 çocuğa 548.997,69 TL yardım yapılmıştır.

4.3.1.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Tarafından Yapılan Yardımlar

Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olmayan bu vakıf ekonomik ve sosyal bakımdan yoksul olan kişilerin gıda, giyim, sağlık, eğitim gibi ihtiyaçlarını ve ayrıca engelli vatandaşların eğitim verehabilasyon ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.

Yapılan yardım çeşitlerinin bazılarına bakıldığında bu yardımlar ayni ve nakdi şekilde kendini göstermektedir. Yakacak yardımları çoğu zaman ayni (kömür yardımı) olarak verilmektedir. Nakit yardımlar ise, vakıfların Mütevelli Heyeti tarafından verilen karara göre tek seferlik ya da düzenli olarak yapılabilmektedir. Yapılan barınma yardımları ise evi oturulmayacak derecede eski ve bakımsız olan vatandaşlara evlerinin onarılması için yapılan kira yardımlarıdır. Gıda yardımları ise ayni ve nakdi olarak verilmektedir. Eğitim yardımları, öğrenci taşıma, eğitim materyali yardımı (önlük, kırtasiye ihtiyaçları) ayrıca ilk ve ortaöğretim öğrencilerine ve ailelerine ayni ve nakdi olarak yardım yapılmaktadır. MEB tarafından uygulanan taşınabilir eğitim ve kitap yardımları sosyal yardımlaşma ve dayanışma fonu kaynaklarıyla yapılmaktadır.

Yapılan bu yardımlara başvuru, inceleme ve değerlendirme aşamaları şu şekildedir. Bireylerin başvuruları ildeki SYDV'ye yapılmaktadır. Başvuru reşit olanlar tarafından yapılır ve kişi eğer başvuramayacak düzeyde ise onun adına başkaları başvuru yapabilir. SYDV çalışanları bu kişileri yerlerinde inceleyerek ve bu kişileri kayıt altına alır. Başvuru yapılan yardım türüne göre gerekli belgelerin hazırlanılması istenilmektedir. 2009 yılında SYDGM tarafından hizmete sunulan SOYBİS ile kişiler hakkında yapılan sorgulama elektronik ortamda personeller tarafından yapılmaktadır. Bu sistem geliştirilmeden önce kişilerin muhtaçlık durumunun belirlenmesi için herhangi bir mal varlığına sahip olup olmaması, sosyal güvenlik durumu, başka bir kurumdan yardım alıp almadığı gibi birçok belge talep edilmekteydi. Aşağıda yıllara göre SYDV'nin Bartın ilinde yapmış olduğu yardımlar yer almaktadır.

Tablo 9: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığının 01. 01. 2008- 31. 12. 2008 Tarihleri Yardımı Faaliyetleri Formu (Bartın SYDV, 2016).

Yardım Türü		Kişi Sayısı	Tutarı
Yiyecek Yardımı	Nakdi	885	91.573
	Ayni	566	16.292
Yakacak Yardımı		Ayni	300
Barınma İhtiyacı İçin Yapılan Yardımlar		Ayni	5
Eğitim Yardımlar (Önlük, Kırtasiye, Yurt, Ulaşım, Burs vs.)		Nakdi	3.166
Sağlık Yardımları	Nakdi	89	16.595
	Ayni	8	4.251
Nakdi	Bir Defaya Mahsus	Nakdi	73
Toplam		Nakdi	4.213
		Ayni	879
Yardımlar Toplamı		5.092	394.699

82 kişiye de7.165,00 TL Şartlı Nakil Transferi Yardımı yapılmıştır. Tabloda gösterilen veriler incelendiğinde görülmektedir ki 2008 yılında 185.368 kişilik nüfusu bulunan Bartın'da yardım yapılan kişi sayısı toplamda 2.817.471 kişi olarak belirlenmektedir. Bu kişilere ise toplamda 1.184.097 TL yardım yapılarak ilin kalkınmasına katkı sağlanmıştır.

Tablo 10: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığının 01. 01. 2010- 31. 12. 2010 Tarihleri Yardımı Faaliyetleri Formu (Bartın SYDV, 2016).

Yardım Türü		Kişi Sayısı	Tutarı	
Yiyecek Yardımı	Nakdi	455	37.510	
	Ayni	100	5.648	
Giyecek Yardımı	Ayni	873	27.947	
Yakacak Yardımı	Ayni	350	4.336	
Barınma İhtiyacı İçin Yapılan Yardımlar	Nakdi	1	500	
	Ayni	4	30.148	
Eğitim Yardımları (Önlük, Kırtasiye, Yurt, Ulaşım, Burs vs.)	Nakdi	1.095	104.590	
	Ayni	100	300	
Sağlık Yardımları	Nakdi	141	29.670	
	Ayni	3	2.985	
Nakdi Yardım	Bir Defaya Mahsus	Nakdi	267	28.780
Toplam	Nakdi	1.959	201.060	
	Ayni	1.430	71.354	
Yardımlar Toplamı		3.389	272.424	

58 Kişiye 1. 450, 00 TL Şartlı Nakil Transferi Yardımı Yapılmıştır. 2010 yılında SYDV tarafından yapılan yardımlar yukarıdaki tabloda gösterilmektedir. Bu tablo incelendiğinde 187.758 nüfustan toplam 2. 301. 873 yoksula çeşitli yardımlar yapılmış ve bu yardımların tutarı ise 1.616. 452 olarak belirlenmiştir. Diğer yıllar ile karşılaştırıldığında ise yardım tutarlarında artış olduğu görülmektedir.

Tablo 11: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığının 01. 01. 2011- 31. 12. 2011 Tarihleri Yardımı Faaliyetleri Formu(Bartın SYDV, 2016).

Yardım Türü		Kişi Sayısı	Tutarı
Yiyecek Yardımı	Nakdi	359	53.860,00
Giyecek Yardımı	Ayni	45	2.687,00
Yakacak Yardımı	Ayni	350	132.169,59
Barınma İhtiyacı için yapılan Yardımlar	Nakdi	8	5.100,00
	Ayni	3	28.000,00
Eğitim Yardımları (Önlük, Kırtasiye, Yurt, Ulaşım, Burs vs.)	Nakdi	1.087	105.140,00
	Ayni	920	3.757,68
Sağlık Yardımları	Nakdi	105	23.270,00
	Ayni	2	4.770,00
Toplam	Nakdi	1.939	238.620,00
	Ayni	1.320	171.384,27
Yardımlar Toplamı			410.004,27

33 Kişiye 9.080,00 TL Şartlı Nakil Transferi Yardımı yapılmıştır. 2011 yılına ait yukarıdaki tablo incelendiğinde toplamda 1.798,346 kişiye 1.178.708 TL ayni ve nakdi olmak üzere çeşitli yardımlar yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu yıla ait nüfus verileri incelendiğinde ise 187.292 kişi olduğu belirlenmiştir. Nüfusta küçük bir miktarda azalma olmakla birlikte yardım yapılan kişi sayısında ise artış olduğu belirlenmiştir.

Tablo 12: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı 2012 Yılı 12 Aylık Faaliyet Raporu (Bartın SYDV, 2016).

Sosyal yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı				
2012 Yılı 12 Aylık Yardım Faaliyetleri Formu				
Yardımanın Çeşitleri	Ayni-Nakdi	Kişi Sayısı	Tutarı	Açıklama
Diğer Sağlık Yardımları	Nakdi	1.022	141.875,50	
Tıbbi Malzeme-Cihaz Yardımı	Nakdi	1	500,00	
Tıbbi Malzeme-Cihaz Yardımı	Ayni	1	670,00	
Afet Yardımları	Nakdi	2	500,00	
Ev Eşyası Yardımı	Nakdi	1	150,00	
Diğer Aile Yardımı	Nakdi	1.269	230.435,00	
Barınma Yardımı	Nakdi	360	74.995,00	
Yakacak Yardımı	Ayni	1.661	887.827,40	2076,25 TON
Diğer Yakacak Yardımı	Nakdi	2	500,0	
Gıda Yardımı	Nakdi	3.033	379.500,00	2012 Kurban ve Ramazan
Kira Yardımı	Nakdi	1	440,00	
Diğer Eğitim yardımı	Nakdi	1.134	151.394,00	
Eğitim Materyali Yardımı	Nakdi	907	136.050,00	
Öğrenci Barınma Yardımı	Nakdi	73	23.461,50	
Öğrenci Taşıma Yardımı	Nakdi	143	17.494,00	
Tek Seferlik Yardım	Nakdi	207	50.040,00	
Nakdi Yol Yardımı	Nakdi	3	255,00	
Nakdi Acil Para Yardımı	Nakdi	74	24.960,00	
Kömür Hamaliye, Nakliye Giderleri	-	-	56.640,00	Mart Ayında Kömür Nakliye Bedelinin İlgili Firmaya Ödenmesi
Genel Toplam	Kişi Sayısı	9.894	2.177.687,40	
G. Yönetim Giderleri Toplamı			604.943,67	
Toplam Harcama Tutarı			2.782.631,07	

2012 yılı 12 aylık faaliyet raporları incelendiğinde Bartın SYDV tarafından toplamda 188.436 kişilik nüfustan 1.792.014 kişiye 2.782.631 TL yardım yapılmaktadır. Bu yılda yapılan yardım tutarı diğer yıllar ile karşılaştırıldığında en fazla yardımın bu dönemde yapıldığı belirlenmektedir.

Tablo 13: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı 2013 Yılı 12 Aylık Yardım Faaliyetleri Formu (Bartın SYDV, 2016).

Yardımanın Çeşitleri	Ayni-Nakdi	Kişi Sayısı	Tutarı	Açıklama
Diğer Sağlık Yardımı	Nakdi	552	92.158.00	
Ev Eşyası Yardımı	Nakdi	1	1.000.00	
Diğer Özel Amaçlı Yardım	Nakdi	1	1.500.00	
Diğer Aile Yardımı	Nakdi	1.575	279.208.00	
Barınma Yardımı	Nakdi	43	37.890.00	
Kira Yardımı	Nakdi	1	200.00	
Yakacak Yardımı	Ayni	1.653	899.065.53	
Kömür Nakliye, Hamaliye Gideri	Nakdi	1.680	109.504.00	
Gıda Yardımı	Nakdi	2.559	355.600.00	
Ev Onarım Yardımı	Nakdi	1	3.000.00	
Yapım Yardımı	Nakdi	1	1.500.00	
Diğer Eğitim Yardımı	Nakdi	187	61.635.50	
Eğitim Materyali Yardımı	Nakdi	1.599	206.650.00	
Öğrenci Barınma Yardımı	Nakdi	76	14.958.50	
Öğrenci Taşıma Yardımı	Nakdi	78	8.459.00	
Yurt Bakımevi vb. Yardımı	Nakdi	1	162.00	
Tek Seferlik Yardım	Nakdi	223	50.155.00	
Toplam	Ayni	1.653	899.065.53	2.730 TON
	Nakdi	8.578	1.223.580.00	
Yardımlar Toplamı		10.231	2.122.645.53	
Genel Yönetim Giderleri Toplamı	Nakdi		916.133.78	

Genel Toplam			3.038.779.31	
--------------	--	--	--------------	--

2013 yılında Bartın SYDV tarafında yapılan faaliyet raporuna bakıldığında 1.192.53 kişiye 3.038.779 TL yardım yapılmıştır. 2012 yılından itibaren Bartın İline yapılan yardım miktarlarında artış olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu verilerden ilin artan nüfusuna oranla yardımların da daha fazla oranda yapıldığı şeklinde bir sonuç çıkarılabilir.

Tablo 14: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı 2014 Yılı 12 Aylık Yardım Faaliyetleri Formu(Bartın SYDV, 2016).

Yardımanın Çeşitleri	Ayni-Nakdi	Kişi Sayısı	Tutar
Diğer Sağlık Yardımı	Nakdi	479	79.701.00
Tıbbi Malzeme-Cihaz Yardımı	Nakdi	1	764.00
Aktülü Engelli Aracı Yardımı	Nakdi	1	2.000.00
	Ayni	1	6.850.00
Gelir Getirici Projeler (Mezar Yapımı)	Nakdi	1	5.198.00
Yangın Yardımı	Nakdi	5	15.000.00
Ev Eşyası Yardımı	Nakdi	1	750.00
Aşırı Yağış-Sel Su Baskını Yardımı	Nakdi	1	1.000.00
Engellilere Yönelik Proje Yardımı	Nakdi	60	25.974.00
Diğer Özel Amaçlı Yardım	Nakdi	2	2.172.19
Diğer Aile Yardımı	Nakdi	2.009	392.513.00
Barınma Yardımı	Nakdi	31	53.850.00
Yakacak Yardımı	Ayni	1.507	937.559.09
Kömür Nakliye, Hamaliye Gideri	Nakdi	1.680	66.080.00
Gıda Yardımı	Nakdi	1.394	279.000.00
Ev Onarım Yardımı	Nakdi	13	20.750.00
Ev Yapım Yardımı	Nakdi	5	44.735.00
Yardım Malları Sipariş Avansları	Nakdi	10	1.499.00
Diğer Eğitim Yardımı	Nakdi	176	70.749.00

Tablo 14 devamı

Eğitim Materyali Yardımı	Nakdi	1.337	202.997.00
Öğrenci Barınma Yardımı	Nakdi	4	2.494.00
Öğrenci Taşıma Yardımı	Nakdi	20	4.420.00
Tek Seferlik Yardım	Nakdi	191	49.679.21
Yabancı Yardımı	Nakdi	3	300.00
Nakdi Acil Para Yardımı	Nakdi	2	400.00
Toplam	Nakdi	7.426	1.322.025.40
	Aynı	1.508	944.409.09
Genel Toplam		8.934	2.266.434.49
Genel Yönetim Giderleri Toplamı	Nakdi		1.139.213.53
Toplam Harcama Tutarı	Aynı-Nakdi		3.405.648.02

2014 yılı faaliyet raporunda belirtilen veriler incelendiğinde 1.032.795 kişiye 3.405.648 TL yardım yapıldığı ve bir önceki yıla oranla yapılan yardımların 366.869 TL kadar arttığı görülmektedir. Nüfusun ise bir önceki yıla göre 266 kişi arttığı ve 189.405 kişiye ulaştığı görülmüştür. Verilerden oransal olarak yardımların daha çok arttığı çıkarılabilir.

Tablo 15: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı 2015 Yılı 12 Aylık (Ocak-Aralık) Yardım Faaliyetleri Formu (Bartın SYDV, 2016).

Yardımanın Çeşitleri	Aynı-Nakdi	Kişi Sayısı	Tutar	Açıklama
Diğer Sağlık Yardımı	Nakdi	383	93.500.00	
Tıbbi Malzeme Cihaz Yardımı	Nakdi	1	1.950.00	
Engellilere Yönelik Proje Yardımı	Nakdi	11	154.722.79	
Diğer Özel Amaçlı Yardım	Nakdi	4.750	51.977.00	
Diğer Aile Yardımı	Nakdi	3.199	672.226.50	
Diğer Barınma Yardımı	Nakdi	40	87.000.00	
Diğer Yangın Yardımı	Nakdi	3	9.400.00	
Yakacak Yardımı	Aynı	1.459	933.633.18	2156 TON

Tablo 15 devamı

Giyim Yardımı	Nakdi	56	17.309.37	
Kira Yardımı	Nakdi	4	2.400.00	
Gıda Yardımı	Nakdi	2.120	424.000.00	
Ev Onarım Yardımı	Nakdi	35	104.164.00	
Ev Yapım Yardımı	Nakdi	8	105.968.00	
Ev Eşyası Yardımı	Nakdi	1	400.00	
Kömür Nakliye ve Hamaliye Giderleri	Nakdi	2.716	106.554.00	
Diğer Eğitim Yardımı	Nakdi	24	8.425.00	
Öğrenci Barınma Yardımı	Nakdi	1	650.00	
Öğrenci Taşıma Yardımı	Nakdi	212	28.220.00	
Tek Seferlik Yardım	Nakdi	263	54.461.56	
Yabancı Yardımı	Nakdi	15	2.430.00	
Toplam	Nakdi	13.842	1.925.758.22	
	Ayni	1.459	933.633.18	
Genel Toplam		15.301	2.859.391.40	
Genel Yönetim Giderleri Toplamı			1.021.150.97	
Genel Toplam			3.880.542.37	

2015 yılında yukarıda verilen tablodaki 12 aylık faaliyet raporu incelendiğinde 1.101.846 kişiye toplamda 3.880.542 TL yardım yapıldığı görülmektedir. Bir önceki yıla oranla 190.708 ile artış gösterdiği belirlenmiştir.

SYDV tarafından yapılan yardımlara bakıldığında İl genelinde azımsanmayacak derecede yoksullara çeşitli miktar ve sayılarda ayni ve nakdi olmak üzere yardım yapıldığı belirlenmiştir.

4.3.1.3. Vakıflar Genel Müdürlüğü Tarafından Yapılan Yardımlar

Vakıflar Genel Müdürlüğü sosyal yardım amaçlı kurulmamıştır. Başbakanlığa bağlı olarak kurulan VGM yoksulların ihtiyaçlarına yönelik olarak ayni ve nakdi yardım programlarını uygular. Müdürlük eğitim desteği, sağlık yardımları, ekonomik yardımlar, ayni ve nakdi yardım türü olmak üzere aşağıdaki tablolarda açıklandığı gibi birçok yardım yapılmıştır.

Tablo 16: Vakıflar Genel Müdürlüğü Tarafından 01. 01. 2012-31. 12. 2012 Tarihleri Arasında Yapılan Yardımlar (Bartın VGM, 2016).

Yardım Türü	Teslimat Türü	Kişi Sayısı	Tutarı (TL) gerçekleşen Teslimat
Öğrenci Taşıma Yardımı	Nakdi	3	470.00
Şartlı Eğitim Yardımı	Nakdi	5	2.180.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Aile Yardımı	Nakdi	487	95.650.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Eğitim Yardımı	Nakdi	138	69.085.00
	Ayni	0	0.00
Gıda Yardımı	Nakdi	733	69.950.00
	Ayni	0	0.00
TKİ Kömür Yardımı	Nakdi	0	0.00
	Ayni	884	148.680.00
Tıbbi Malzeme-Cihaz Yardımı	Nakdi	1	1.000.00
	Ayni	0	0.00
Eğitim Materyali Yardımı	Nakdi	149	37.250.00
	Ayni	0	0.00
Eşi Vefat Etmiş Kadınlara Yönelik Yardım Programı	Nakdi	57	88.000.00
	Ayni	0	0.00
Engelli Yakını Aylığı	Nakdi	12	38.208.18
	Ayni	0	0.00
Engelli Aylığı	Nakdi	148	523.079.86

Tablo 16 devamı

	Ayni	0	0.00
Yaşlı Aylığı	Nakdi	193	243.330.40
	Ayni	0	0.00
Diğer Engelli Yardımı	Nakdi	3	600.00
	Ayni	0	0.00
Tek Seferlik Yardım	Nakdi	3	1.200.00
	Ayni	0	0.00
Acil Hastane Gideri Yardımı	Nakdi	2	300.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Sağlık Yardımı	Nakdi	40	21.800.00
	Ayni	0	0.00
Vakfın Öz Kaynaklarından Yapılan Yardımlar Toplamı	Nakdi	1002	297.245.00
	Ayni	884	148.680.00
Merkezi Olarak Yapılan Yardımlar	Nakdi	366	894.798.44
	Ayni	0	0.00
Yardımlar Genel Toplam		1387	1.340.723.44

Yukarıdaki tabloda gösterilen veriler incelendiğinde 2012 yılında 5.110 kişiye toplamda 1.340.723 TL yardım yapıldığı görülmektedir. Kurumlar bazında karşılaştırma yapıldığında bu dönemde SYDV tarafından yapılan yardımlardan daha az kişiye daha az yardım yapıldığı belirlenmiştir. Yinede her iki kurum tarafından yapılan yardımların azımsanmayacak derecede olduğu görülmektedir.

Tablo 17: Vakıflar Genel Müdürlüğü Tarafından 01. 01. 2013-31. 12. 2013 Tarihleri Arasında Yapılan Yardımlar (Bartın VGM, 2016).

Yardım Türü	Teslimat Türü	Kişi Sayısı	Tutarı (TL) Gerçekleşen Teslimatlar
Şartlı Eğitim Yardımı	Nakdi	8	2.135.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Aile Yardımı	Nakdi	482	95.650.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Eğitim Yardımı	Nakdi	50	32.010.00
	Ayni	0	0.00
Gıda Yardımı	Nakdi	1032	109.000.00
	Ayni	0	0.00
TKİ Kömür Yardımı	Nakdi	0	0.00
	Ayni	1141	148.680.00
Ev Yapım Yardımı	Nakdi	0	0.00
	Ayni	7	24.000.00
Muhtaç Asker Ailesi Yardımı	Nakdi	8	7.250.00
	Ayni	0	0.00
Eğitim Materyali Yardımı	Nakdi	300	67.000.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Barınma Yardımı	Nakdi	6	1.250.00
	Ayni	0	0.00
Eşi Vefat Etmiş Kadınlara Yönelik Yardım Programı	Nakdi	64	155.500.00
	Ayni	0	0.00
Engelli Yakını Aylığı	Nakdi	30	101.462.30
	Ayni	0	0.00
Engelli Aylığı	Nakdi	158	491.797.14
Yaşlı Aylığı	Nakdi	128	162.240.12
	Ayni	0	0.00
Tek Seferlik Yardım	Nakdi	5	2.050.00

Tablo 17 devamı

	Ayni	0	0.00
Ev Onarım Yardımı	Nakdi	6	750.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Sağlık Yardımı	Nakdi	37	29.650.00
	Ayni	0	0.00
Vakfın Öz Kaynaklarından Yapılan Yardımlar Toplamı	Nakdi	1283	337.360.00
	Ayni	1141	172.680.00
Merkezi Olarak Yapılan Yardımlar	Nakdi	389	920.384.56
Yardımlar Genel Toplam		1647	1.430.424.56

2013 yılına ait bu tabloya bakıldığında 6.267 kişiye toplamda 1.430. 424 TL yardım yapıldığı görülmektedir. Bir önceki yıllara karşılaştırıldığında yapılan yardım ve yardımların ulaştığı kişi sayısında artış olduğu görülmektedir. 2013 yılı SYDV tarafından yapılan yardımlarla karşılaştırıldığında ise yaptığı yardımların daha fazla olduğu ve gözle görülür derecede bir farklılık olduğu belirlenmektedir.

Tablo 18: Vakıflar Genel Müdürlüğü Tarafından 01. 01. 2014-31. 12. 2014 Yapılan Yardımlar (Bartın VGM, 2016).

Yardım Türü	Teslimat Türü	Kişi Sayısı	Tutarı (TL) Gerçekleşen Teslimatlar
Şartlı Eğitim Yardımı	Nakdi	761	446.448.48
	Ayni	0	0.00
Şartlı Sağlık Yardımı	Nakdi	250	80.160.00
Diğer Aile Yardımı	Nakdi	7431	1.447.016.50
Şartlı Gebelik Yardımı	Nakdi	13	1.990.00
Gıda Yardımı	Nakdi	5281	898.600.00
	Ayni	33	1.499.00
TKİ Kömür Yardımı	Nakdi	0	0.00
	Ayni	5495	1.870.927.93
Ev Yapım Yardımı	Nakdi	24	79.735.00

Tablo 18 devamı

Muhtaç Asker Ailesi Yardımı	Ayni	155	331.750.00
Tıbbi Malzeme-Cihaz Yardımı	Nakdi	2	2.714.00
Eğitim Materyali Yardımı	Nakdi	993	204.787.00
Öğrenci Barınma Yardımı	Nakdi	3	3.144.00
	Ayni	0	0.00
Eşi Vefat Etmiş Kadınlara Yönelik Yardım Programı	Nakdi	110	485.750.00
	Ayni	0	0.00
Engelli Yakını Aylığı	Nakdi	256	1.402.737.84
	Ayni	0	0.00
Engelli Aylığı	Nakdi	1216	8.781.635.16
Yaşlı Aylığı	Nakdi	634	2.175.421.13
Tek Seferlik Yardım	Nakdi	484	146.918.77
Diğer Özel Amaçlı Yardım	Nakdi	3	1.900.00
	Ayni	0	0.00
Yabancı Yardım	Nakdi	23	2.930.00
	Ayni	3	652.24
Ev Onarım Yardımı	Nakdi	165	175.154.00
Betonarme Ev Yapım Yardımı	Nakdi	3	27.000.00
Prefabrik Ev Yapım Y.	Nakdi	12	96.218.00
Kira Yardımı	Nakdi	17	3.400.00
	Ayni	0	0.00
Akülü Engelli Aracı Yardım	Nakdi	0	0.00
	Ayni	1	6.850.00
Öğrenci Taşıma Yardım	Nakdi	40	13.760.00
Engelli Diğer Araç-Protez-Cihaz Yardım	Nakdi	1	2.000.00
Diğer Eğitim Yardım	Nakdi	172	80.079.00
Ev Eşyası Yardım	Nakdi	11	3.150.00
Diğer Yakacak Yardım	Nakdi	1	500.00

Tablo 18 devamı

Diğer Barınma Yardımı	Nakdi	180	176.180.00
Ev Yapım Yardımı	Nakdi	1	500.00
Diğer Yardım	Nakdi	9	27.400.00
Katılım Payı Yardımı	Nakdi	15	2.162.53
Muhtaç Asker Çocuğu Yardımı	Nakdi	27	16.000.00
Öksüz Yetim Yardımı	Nakdi	14	11.200.00
Diğer (Aşırı Yağış, Sel, Su Baskını) Yardım	Nakdi	1	1.000.00
	Ayni	0	0.00
Vakfın Öz Kaynaklarından Yapılan Yardımlar Toplamı	Nakdi	9108	3.598.684.80
	Ayni	5505	1.879.974.17
Merkezi Olarak Yapılan Yardımlar	Nakdi	3142	13.733.092.16
	Ayni	0	0.00
Yardımlar Genel Toplam		10306	19.211.751.58

Tabloda gösterilen 2014 yılı verilerine bakıldığında en fazla yardımın ve yardımların ulaştığı kişi sayısının bu dönemde olduğu görülmektedir. Toplamda 10.306 kişiye 19.211.751 TL yardım yapıldığı görülmektedir. VGM tarafından yapılan bu yardımların çeşitleri ve miktarları SYDV'nin yapmış olduğu yardımlar ile karşılaştırıldığında gözle görülebilir derecede bir artış olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 19: Vakıflar Genel Müdürlüğü Tarafından 01. 01. 2015-31. 12. 2015 Tarihleri Arasında Yapılan Yardımlar (Bartın VGM, 2016).

Yardım Türü	Teslimat Türü	Kişi Sayısı	Tutar (TL) Gerçekleşen Teslimatlar
Şartlı Eğitim Yardımı	Nakdi	31	7.193.99
	Ayni	0	0.00
Şartlı Sağlık Yardımı	Nakdi	3	105.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Aile Yardımı	Nakdi	400	48.340.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Eğitim Yardımı	Nakdi	45	20.550.00
	Ayni	0	0.00
Gıda Yardımı	Nakdi	1142	256.700.00
	Ayni	199	9.213.57
TKİ Kömür Yardımı	Nakdi	33	6.050.00
	Ayni	1255	169.920.00
Muhtaç Asker Ailesi Yardımı	Nakdi	14	28.500.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Barınma Yardımı	Nakdi	1	543.75
	Ayni	0	0.00
Eşi Vefat Etmiş Kadınlara Yönelik Yardım Programı	Nakdi	54	145.520.00
	Ayni	0	0.00
Engelli Yakını Aylığı	Nakdi	32	104.184.90
	Ayni	0	0.00
Engelli Aylığı	Nakdi	123	513.358.52
	Ayni	0	0.00
İşe Yönlendirme Yardımı	Nakdi	1	100.00
	Ayni	0	0.00
Yaşlı Aylığı	Nakdi	86	181.780.15
	Ayni	0	0.00

Tablo 19 devamı

Yangın Yardımı	Nakdi	2	3.500.00
	Ayni	0	0.00
Tek Seferlik Yardım	Nakdi	12	4.750.00
	Ayni	0	0.00
Muhtaç Asker Çocuğu Yardım	Nakdi	1	600.00
	Ayni	0	0.00
Öksüz Yetim Yardım	Nakdi	9	4.800.00
	Ayni	0	0.00
Acil Hastane Gideri Yardım	Nakdi	1	200.00
	Ayni	0	0.00
Ev Onarım Yardım	Nakdi	8	9.250.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Sağlık Yardım	Nakdi	35	44.139.00
	Ayni	0	0.00
Vakfin Öz Kaynaklarından Yapılan Yardım Toplamı	Nakdi	1237	394.122.75
	Ayni	1270	179.133.57
Merkezi Olarak Yapılan Yardımlar Toplamı	Nakdi	345	985.772.56
	Ayni	0	0.00
Yardımlar Genel Toplam		1533	1.559.028.88

2015 yılında ise toplamda 6.339 kişiye 1.559.028 TL yardım yapılmıştır. Bir önceki yıllla karşılaştırıldığında bir düşüş olduğu belirlenmiştir. Bu düşüş vakfin öz kaynaklarına ayrılan miktardaki düşüştan kaynaklanmıştır. SYDV yardımları ile karşılaştırıldığında ise VGM tarafından yapılan yardımların daha az olduğu belirlenmiştir.

Tablo 20: Vakıflar Genel Müdürlüğü Tarafından 01. 01. 2016-31. 05. 2016 Tarihleri Arasında Yapılan Yardımlar (Bartın VGM, 2016).

Yardım Türü	Teslimat Türü	Kişi Sayısı	Tutarı (TL) Gerçekleşen Teslimatlar
Şartlı Eğitim Yardımı	Nakdi	25	4.540.50
	Ayni	0	0.00
Şartlı Sağlık Yardımı	Nakdi	5	455.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Aile Yardımı	Nakdi	78	12.750.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Eğitim Yardımı	Nakdi	21	7.985.00
	Ayni	0	0.00
Gıda Yardımı	Nakdi	453	78.570.00
	Ayni	204	7.422.93
TKİ Kömür Yardımı	Nakdi	2	500.00
	Ayni	0	0.00
Muhtaç Asker Ailesi Yardımı	Nakdi	8	6.750.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Barınma Yardımı	Nakdi	5	2.498.29
	Ayni	0	0.00
Eşi Vefat Etmiş Kadınlara Yönelik Yardım Programı	Nakdi	48	54.000.00
	Ayni	0	0.00
Engelli Yakını Aylığı	Nakdi	30	33.470.43
	Ayni	0	0.00
Engelli Aylığı	Nakdi	117	142.046.52
	Ayni	0	0.00
Yaşlı Aylığı	Nakdi	82	57.352.52
	Ayni	0	0.00
Tek Seferlik Yardım	Nakdi	13	4.550.00
	Ayni	0	0.00

Tablo 20 devamı

Diğer Özel Amaçlı Yardım	Nakdi	1	1.000.00
	Ayni	0	0.00
Öksüz Yetim Yardımı	Nakdi	7	2.800.00
	Ayni	0	0.00
Ev Onarım Yardımı	Nakdi	6	15.000.00
	Ayni	0	0.00
Diğer Sağlık Yardımı	Nakdi	16	16.950.00
	Ayni	0	0.00
Betonarme Ev Yapım Yardımı	Nakdi	24	116.890.00
	Ayni	9	24.998.00
Vakfın Öz Kaynaklarından Yapılan Yardımlar Toplamı	Nakdi	549	256.693.29
	Ayni	204	32.420.93
Merkezi Olarak Yapılan Yardımlar Toplamı	Nakdi	317	301.414.97
	Ayni	0	0.00
Yardımlar Genel Toplam		790	590.529.19

2016 yılında VGM tarafından yapılan yardımlar incelendiğinde 3.014 kişiye 590.529 TL yardım yapıldığı belirlenmiştir. Önceki yıllar ile karşılaştırıldığında yapılan yardım ve yardım miktarlarının düştüğü görülmektedir.

Çalışmada incelenen 2009-2016 yılları itibariyle yapılan yardımlara bakıldığında Bartın'da bulunan yoksul insanlar için yapılan yardımların küçümsenmeyecek kadar çok olduğu tablolardaki verilerden de anlaşılmaktadır. Gerek bahsi geçen merkezi kurumlar yoluyla gerekse Mahalli İdarelerin yapmış olduğu yardımlar yoluyla olsun yapılan bu yardımlar Bartın'ın ekonomik kalkınmasını olumlu yönde etkileyerek sosyo-ekonomik sıralamasını 51. sıradan 48. Sıraya yükseltmiştir.

4.3.2. Yoksullukla Mücadelede Mahalli İdarelerin Yapmış Olduğu Yardımlar

Yoksulluk bütün toplumu olumsuz yönde etkileyen etmenler arasındadır. Türkiye'nin her bölgesinde olduğu gibi Bartın İlinde de yoksulluk kendisini derin bir şekilde hissettirmektedir. Toplumda bulunan yoksul insanların diğer insanlar ile aynı

yaşam seviyesinde olması için İl Özel İdaresi, Merkez ve İlçe belediyeler tarafından çeşitli yardımlar yapılmıştır. Aşağıda bu yardımların türleri yıllara göre incelenmiştir.

4.3.2.1. Bartın İl Özel İdaresi Tarafından Yapılan Yardımlar

İl Özel İdarelerinin sosyal yardımlarla ilgili görev ve yetkileri 5302 sayılı kanunla belirlenmiştir. Bu kanuna göre sağlık, kültür, yetiştirme yurtları, çocuk yurtları, sosyal yardım ve hizmetler, yoksullara verilen mikro krediler şeklindedir. Yoksul, engelli ve kimsesizlere de sosyal yardım ve hizmetler verilmektedir (İl Özel İdaresi Kanunu, md. 6).

- 2008 yılında 12 kişiye toplam 13. 000, 00 TL
- 2009 yılında 39 kişiye toplam 39. 000, 00 TL
- 2010 yılında 21 kişiye toplam 31. 000, 00 TL
- 2011 yılında 14 kişiye toplam 20. 500, 00 TL
- 2012 yılında 30 kişiye toplam 35. 000, 00 TL
- 2013 yılında 22 kişiye toplam 30. 000, 00 TL
- 2014 yılında 9 kişiye toplam 30. 000, 00 TL
- 2015 yılında 12 kişiye toplam 30. 000, 00 TL

Kişi başına 1000 TL ile 5000 TL arasında faizsiz mikro krediler verilmekte ve bu krediler 12 taksitle geri ödenebilmektedir (Bartın İl Özel İdaresi, 2016).

4.3.2.2. Bartın Merkez Belediyesi Tarafından Yapılan Yardımlar

Belediye tarafından verilen hizmetler vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulmaktadır. Bu hizmetler sunulurken engelli, yaşlı, dar gelirlilerin durumu dikkate alınır. Aşağıda belediyelerin yoksullara yönelik yapmış oldukları yardımlar yer almaktadır. (Bartın Merkez Belediye, 2017)

- 2013 yılında 2000 kişiye 2000 adet gıda paketi verilmiştir. 205 kişiye ise 20 ton odun yardımı yapılmıştır.
- 2014 yılında 2000 kişiye 2000 adet gıda paketi verilmiştir. 578 kişiye ise 40 ton odun yardımı yapılmıştır.
- 2015 yılında ise 2000 kişiye 2000 adet gıda paketi verilmiştir. 30 ton odun yardımı yapılmıştır.

- Ayrıca zihinsel ve bedensel engelli çocuğu olan 2 aileye mama ve bez yardımı yapılmaktadır.

Amasra Belediyesi Tarafından Yapılan Yardımlar:

Amasra Belediyesi tarafından yardımlar incelendiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Amasra Belediyesi, 2017)

- 31.12.2009 Tarihinde Amasra Belediyesi Tarafından Yapılan Yardımlar:Yılın sadece 3 asker ailesine ve 150 kişiye 3.000,00 TL gıda yardımı yapılmıştır.
- 31.12.2010 Yılı Tarihinde Amasra Belediyesi Tarafından Yapılan Yardımlar: Amasra Belediyesi tarafından 300 kişiye4.749, 00 TL öğrenci yardımı, 1 kişiye 375,00 TL asker ailesi yardımı, 150 kişiye ise6.150,00 TL gıda yardımı yapılmıştır.
- 30.06.2011 tarihinde sadece 1 asker ailesine 473,00 TL yardım yapılmıştır.
- 31.12.2012 tarihinde yapılan yardımlara bakıldığında 2 kişiye 211. 68 TL ve 235. 31 TL tutarlarında aynı yardım, 304 kişiye 10.428,00 TL tutarında öğrenci yardımı yapılmaktadır. 1 kişiye 210.00 TL tutarında asker ailesi yardımı yapılmıştır. 160 kişiye 6.195,20 TL tutarında gıda yardımı yapılmıştır. Bu yılda hiç yakacak yardımı yapılmamıştır.
- 30. 06. 2013 tarihinde Amasra Belediyesi, 2 kişiye 1000TL tutarında nakdi yardım yapılmış1 kişiye kömür yardımı, 2 kişiye 1.180,00 TL tutarında asker ailesi yardımı yapılmış, 1 kişiye de 447.21TL gıda yardımı yapılmıştır. Öğrenci yardımı ve barınma yardımı yapılmamıştır.
- 31. 12. 2013 tarihinde Amasra Belediyesi tarafından 2 kişiye 1000 TL tutarında nakdi yardım, 500 kişiye 5.497, 44 TL tutarında öğrenci yardımı, 2 kişiye 1.080, 00 TL tutarında asker ailesi yardımı, 210 kişiye 8.009,82 TL gıda yardımı, 9.740, 90 TL tutarında okula bilgisayar yardımı yapılmış, 4.700,00 TL tutarında okullara futbol malzemesi yardımı, 5.026,40 TL tutarında ise okullara hentbol malzemesi yardımı yapılmıştır.
- 2013 yılında öğrenci, barınma, asker ailesi yardımı, aynı ve nakdi yardım, yakacak yardımı yapılmamıştır. 20 kişiye 1.165,00 TL gıda yardımı, spor kulübüne, 3.00, 00 TL voleybol malzemesi yardımı, Halk Eğitim Merkezi'ne 1.128,00 TL yardım yapılmış, okullara 7.500,00 TL değerinde yardım, cami ve mescitlere 2.840,00 TL değerinde temizlik yardımı yapılmıştır.

- 31.12.2014 Tarihinde Amasra Belediyesi Tarafından Yapılan Yardımlar:8 kişiye 47.756,21 TL tutarında ayni yardım yapılmıştır.500 kişiye 10.432.50 TL tutarında kırtasiye yardımı yapılmıştır. Barınma ve asker ailesi yardımı yapılmamıştır. 3 kişiye 192,71 TL tutarında, 1 kişiye 200,00 TL tutarında gıda yardımı yapılmıştır. Spor kulübüne 15.000,00 TL tutarında voleybol ve hentbol yardımı yapılmıştır. Okullara 2.000,00 TL (Aylık) araç yardımı yapılmıştır. Spor kulübüne 2.000,00 TL tutarında araç yardımı, ayrıca yine belli aralıklarla spor kulüplerine 2.000, 00 TL,400,00 TL ve 531,00 TL yardım yapılmıştır. 17.000,00 TL ise cami mantolama yardımı yapılmıştır.
- 30. 06. 2015 Tarihinde Amasra Belediyesi Tarafından Yapılan Yardımlar: 2015 yılında 148 kişiye 23.797,00 TL tutarında ayni yardım yapılmıştır. Bu tarihler arasında herhangi bir kişiye yakacak yardımı yapılmamıştır. Öğrenci barınma ve asker ailesi yardımları diğer yıllara oranla yapılmamıştır. 1 kişiye 186,00 TL değerinde gıda yardımı, 1 kişiye 4.900,00 TL değerinde Akülü Tekerlekli Sandalye yardımı, 2.000,00 TL(Şubat-Mart-Nisan-Mayıs-Haziran)değerinde okula araç yardımı, Spor kulübüne, yelken kulübüne ve fuarlara 1.834.082 TL araç yardımı yapılmıştır. Ayrıca ramazan ayında 140 kişiye 9.800,00 TL değerinde ramazan paketi yardımı yapılmıştır.
- 31. 12. 2015 Tarihinde Amasra Belediyesi Tarafından Yapılan Yardımlar: 2015 yılında2 kişiye 2.974,45 TL nakdi yardım, 1 kişiye 205,00 TL ayni yardım yapılmıştır. Herhangi bir yakacak yardımı bu dönemler arasında yapılmamıştır. Aile yardımı, barınma yardımı ve asker ailesi yardımı yapılmazken 1 kişiye 205,00 TL tutarında gıda yardımı, 2 kişiye 2.974,45 TL değerinde diğer yardımlar başlığı altında yardım yapılmıştır.

4.3.2.3. Bartın Merkez ve İlçe Köylerden Bazılarına Yapılan Yardımlar

Bartın'da toplamda 265 köy bulunmaktadır (Bartın Merkez Belediye, 2017). Bu köylerden bazılarının geçim kaynaklarını ve çeşitli kurumlardan aldığı yardımlar incelendiğinde ortaya çok trajik bir durum çıkmaktadır. Bartın ve ilçelerinde bulunan bazı köyler incelenmiştir. Her ne kadar tam olarak sayısal verilere ulaşılamasa da çeşitli bilgilere ulaşılmıştır. Makaracı köyü ismini Osmanlı döneminde gemilere makara üretimi görevi verilen bu köy zamanla makaracı ismini almıştır. Bu köyde genel olarak bağ, bahçe

ve seracılık yaparak geçimlerini sürdürmektedir. Bu köyde yaşayan insanlar herhangi bir kuruluştan sosyal yardım almamaktadır.

Esenler ve Acarlar köyünden 15-20 kişi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından 200TL'lik yardım almaktadır (Bartın SYDV, 2017) Bu 200 TL'lik yardımın bir kısmı yol ve dilekçe masraflarına harcanmaktadır. Burada yaşayan insanlar aylık 200 TL'lik yardımla geçimlerini sürdürmektedir. Ayrıca giyecek ihtiyaçlarını da durumu iyi olanların yapmış oldukları yardımla gidermektedirler.

İnciğez, Kocaköy, Yukarısal, Çanakçılar köyüne genel olarak bütün sosyal yardımlar bu köylere yapılmaktadır. Bu köylerde yaşayanların %50'sinden fazlasının durumları çok kötüdür. Büyük çoğunluğu vakıflardan aynı ve nakdi yardımlar almaktadır. Bu köylerde çiftçilik ve hayvancılık yok denecek kadar azdır çünkü köyün coğrafi yapısı bunlar için uygun değildir. Bu köylerde ceviz, kestane, salep, defneyaprağı üretilmektedir. Tüm kışlık ihtiyaçlarını ise doğadan karşılamaktadırlar. Burada yaşayan gençlerin çoğu İstanbul'a göç etmişlerdir. Kalan çok az sayıda insan ise Bartın Organize Sanayide çalışmaktadırlar.

Ahatlar köyüne baktığımızda burada genel olarak ağaç işleri, çekicilik, el sanatları, bağ bahçe yapılmaktadır ve turizmden gelir elde edilmektedir. Diğer köylere oranla Ahatlar köyünün ekonomik yapısı daha iyidir.

İmpiri, Bozköy, Topallar, Akkonak, Ali Ovası, Şenyurt, Yazıcılar, Hatipler, Cumayarı, Saraydüzü gibi birçok köy; bağ, bahçe, seracılık, hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır. Hayvancılık genel olarak halkın kendi ihtiyaçlarını sağlamak amacıyla yaptığı bir üretim çeşidi olduğu için pazarda hayvan ticareti gelişmemiştir (Bartın 2023, 2008: 251)

Genel olarak bakıldığında bu köylerde yaşayan insanlar kendi çalışmalarlarıyla yaşamını sürdürmekte çeşitli kurumlardan alınan yardımların fazlaca bir katkısının olmadığı görülmektedir.

SONUÇ

Yoksulluk geçmişten günümüze kadar bütün insanlığı ilgilendiren problemlerden biri haline gelmiştir. Bu kavram sadece kişinin beslenme, barınma, eğitim gibi çeşitli ihtiyaçlarını karşılayamaması olarak değil aynı zamanda da hayatını devam ettirebilmesi için birçok şeyden yoksun olma problemini de beraberinde getirmektedir. Yoksulluk sadece az gelişmiş ülkelerin ya da gelişmemiş ülkelerin problemi değildir. Hemen her toplumda bu sorun kendisini göstermekte ve güncelliğini korumaktadır. Yapılan araştırmalara, yazılan makalelere bakıldığında bu soruna ilgi her geçen gün artmaktadır.

Dünya Bankasının 1990 yılında hazırlamış olduğu Dünya Kalkınma Programı'nda yoksulluğun geniş bir şekilde yer almasıyla birlikte yoksulluk evrensel bir boyutta ele alınmıştır. Konuya gereken önem verilmeye başlanmıştır.

Bireylerin insanca bir ortamda yaşaması ve toplumda diğer insanlardan utanmadan eşit bir şekilde yaşayabilmesi için bireylere eğitim, sağlık, burs vb. gibi çeşitli yardımlar sağlanmıştır. Bu yardımlar topluma hem avantaj hem de dezavantaj sağlamıştır. Çünkü bu yardımlar çoğu zaman bireyleri hazırcılığa yöneltmiştir.

Yoksulluğun genel olarak bağış ve hayırseverlik kavramıyla özdeşleştirilmesi yapılacak olan yardımlarında bu çerçevede yapılması yoksulluk problemine etkili bir çözüm getirilmesini engellemektedir. Bu çerçevede yapılacak yardımlar genel olarak kısa vadede bir etki yaratmaktadır. Bu durumda uzun vadede etkili politikaların uygulanmasını engellemektedir.

Yoksullukla mücadele anlamında hem ulusal hem de uluslararası çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar; Bin Yıl Kalkınma Hedefleri, Lizbon Stratejilerinde belirlenen hedefler ile yoksulluk oranının yarıya indirilmesi ve açlık durumunun ortadan kaldırılması gibi birçok maddenin yerine getirilmesi amaçlanmıştır.

Dünya ekonomisi incelendiğinde her geçen gün artan büyüme oranlarıyla birlikte nüfusunda artması yoksulluk sorununu da beraberinde getirmektedir. Bu da demektir ki gelecek yıllarda da bu problem ilk sıralarda yerini almaktadır.

Türkiye'de yoksulluk görünümüne bakıldığında yoksulluğun birden fazla nedeni bulunmaktadır. İşsizlik, hızlı nüfus artışı, coğrafi farklılıklar, terör, göç gibi çoğaltabileceğimiz birçok sebep bunlar arasında sayılmaktadır. Yoksulluk kesimini

genelde eğitimsiz insanlar, düşük gelirli işlerde çalışanlar, engelliler, kadınlar oluşturmaktadır. Türkiye’de yoksullukla mücadele politikalarına bakıldığında yoksulluğun tüm toplumu ilgilendiren bir sorun olduğu görülmektedir. Devlete bu konuda önemli görevler düşmektedir bunlar eğitim, sağlık, güvenlik, sosyal haklar şeklinde sıralanabilir. Bu görevler yerine getirilemediğinde yoksulluk sorunu gün yüzüne çıkmaktadır.

Yoksulluk sorununa müdahale etmeden önce bu sorunun nasıl tanımlandığı da önem taşımaktadır. Örneğin yoksulluk sadece gelir eksikliğinden kaynaklanıyorsa, mücadele politikaları da geliri arttırmaya yönelik olmalıdır.

Yoksullukla mücadele politikalarında unutulmaması gereken en önemli şey şudur ki yoksulluk hayırseverlik ve bağış yoluyla giderilemeyeceğidir. Bu şekilde giderilmeye çalışılan yoksulluk kısa vadeli olmaktadır. Yoksullukla mücadele politikalarından bir diğeri ise beş yıllık kalkınma planlarıdır. Dolaylı ve dolaysız politikalarda yoksullukla mücadele etmenin bir diğer yoludur. Dolaylı politikalar ekonomik büyüme, kırsal ve kentsel alanlarda yapılan kalkınma projeleri, milli gelir artışı şeklindedir. Dolaysız politikalar ise, yeşil kart uygulaması, sağlık yardımları, eğitim, verilen yardımlar, kamu ve özel kuruluşların yapmış olduğu faaliyetler bu politikalar arasında gösterilebilir.

Devlet yoksullukla mücadele kapsamında yaşlı ve sakatlara aylık bağlamış, yeşil kart uygulaması gibi çeşitli çalışmalar yapmıştır. Yoksulluk ile mücadele kapsamında Mahalli İdareler ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Huzurevi, Çocuk Esirgeme Kurumu yoksul kişi, ailelere ve çocuklara yardımlar yapmıştır. Yapılan bu yardımlar yoksulluk sorununu tam olarak ortadan kaldırmamıştır. Sadece kısa vadeli bu sorunun çözülmesini sağlamıştır. Bireylerin yoksulluktan kurtulması için çeşitli fırsat ve olanaklara sahip olma imkânlarının artırılması gerekmektedir. Yoksulluğun şiddeti ve etkileri tamamen ortadan kaldırılamasa da hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yapılacak ortak çalışmalarla etkileri en aza indirilebilir.

Yapılan bu çalışmada Bartın ilinde bulunan yoksullar ve bu yoksullara yapılan yardımlar incelenmiştir. Bu yardımlar sonucunda kişilerin almış oldukları bu yardımların onların ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadıkları belirlenmiştir. Bireyler çoğu zaman çeşitli kurumlardan almış oldukları yardımlarla geçimlerini sürdürmeye çalışmaktadır. Yine aynı kurumlar tarafından yapılan giyim, eğitim, burslar vb. yardımlarla diğer ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmışlardır. Toplumun bir kısım yoksul kesimi bu yardımlarla yaşamlarını sürdürmeye çalışırken bu yardımların ulaşmadığı diğer bir kesim ise

yoksulluğun yıkıcı etkisini derinden hissetmektedir. Bu insanların çoğu köylerde çeşitli üretimler yaparak kazanç sağlamaya çalışmaktadırlar. Fakat coğrafi konumu itibari ile tarımın bile yapılamadığı yerlerde bulunmaktadır. Bu yerlerde yaşayan insanlar çevrelerinde bulunan insanların yardımı ile geçimlerini sürdürmektedirler. Çoğu genç nüfus iş olanaklarının çok olduğu yerlere göç etmektedir.

Türkiye’de diğer bölge ve illerde olduğu gibi yoksulluk Bartın’da da kendisini hissettirmektedir. Yapılan yardımların sınırlı olduğu aynı zamanda yardımların ulaştığı kişi sayısının da yetersiz olduğu görülmektedir. İş olanakları kısıtlı olduğu için birçok insan çalışabileceği iş sahaları bulmakta zorlanmaktadır. Burada yaşayan insanlara yardımdan daha çok iş olanaklarının sunulması onlar için daha güvenli bir yaşamı ifade edecek ve uzun dönemli bir fayda sağlayacaktır. Bir diğer açıdan bakıldığında yılın belli dönemlerinde yapılan bu yardımların insanları sadece içinde buldukları durumdan kurtardığı fakat uzun vadede herhangi bir etkisinin olmadığı çalışmadaki tablolardan anlaşılmaktadır. İnsanların çoğu zaman bu yardımlara bağımlı hale gelmesive sadece bu yardımlara göre geçimini şekillendirmesi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yardıma muhtaç insanlar çeşitli kuruluşların yardım faaliyetlerinden yararlanmak ve onlara ulaşmak için çeşitli uğraşlar vermektedir. Ancak bu uğraşlar sonucu aldıkları yardımın belli bir kısmı gerek ulaşım masrafı gerekse dilekçe yazımı gibi çeşitli işlemlere ödenen ücretler nedeniyle harcandığı için ellerine cüzi bir miktar para geçmektedir. Her ne kadar bu yardımlar yoksul kişilerin ihtiyaçlarına tam olarak cevap veremese de kurumlar tarafından yapılan yardımlar bireylerin ihtiyaçlarını belirli bir oranda karşıladığı için yoksullukla mücadele kapsamında etkin rol oynamaktadır. Yapılan bu yardımlar sayesinde Bartın’ın sosyo-ekonomik durumu 51. Sıradan 48. sıraya yükselmiştir. Bartın’ın yoksulluk açısından durumu diğer yerlere göre yakıcı mı? sorusunun cevabına bakıldığında ekonomik ve refah seviyesi olarak Bartın’dan daha alt sıralarda bazı illerin bulunduğu görülmektedir. Bartın’ın 48. sıraya yükselmesi gerek merkezi yönetim kuruluşlarının gerekse mahalli idarelerin gerçekleştirmiş olduğu çeşitli yardım faaliyetleri ilin gelişmesine büyük oranda katkı sağlamıştır.

Sonuç olarak Bartın'da yoksullukla mücadele kapsamında uygulanan plan ve politikalar değişen ve gelişen hayat şartlarına cevap verebilmeli ve kendisini sürekli yenilemelidir. Uygulanan yardım politikaları toplumun geneline hitap etmeli ve düzenli yardım programları oluşturulmalıdır. Bartın'da bulunan genç insanlar için iş olanakları arttırılarak sorunun kökten zm için gerekli çalışmaların yapılması amaçlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aksan, G. ve Alptekin, D. (2010). Uluslararası Yoksullukla Mücadele Stratejileri Sempozyumu: Deneyimler ve Yeni Fikirler. M. Kardaş (Ed.). *Yoksulluk ve Kadın: Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma*, İstanbul: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.
- Aktan, Coşkun Can(Ed.). (2002). *Global Ekonomik Krizler ve Yoksulluk*.Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayını.
- Aktan, C. C. ve Yaşar, V. (2002). Yoksullukla Mücadele Stratejileri. C. C. Aktan (Ed.).*Yoksulluk: Terminoloji, Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri*. Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.
- Akyüz, F. (2008). Sosyal Yardımdan Sosyal Sigortaya: Bismarckyan ve İngiltere Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Tarihsel Dönüşümü. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2008. 1(5). 59-60.
- Altınbaş, B. (2003). *Mendile, Simite, Boyaya, Çöpe.*, (2.Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Arpacıoğlu, Ö. (2012). *Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele*. Gaziantep: GÜ.T. C. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aysoy, M. (2003). I. Ulusal Yoksulluk Sempozyumu. M. E. Bilgili ve İ. Altan (Ed.). *Yoksulluk Açısından Özürlülük*. İstanbul: Deniz Feneri Derneği Yayınları.
- Azaklı, S. B. (2009). *Türkiye’de Kayıtdışı ve Ekonomik Boyutu*. Karaman: KMÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balcı, Ş. (2007). *Tutunamayanlar ve Hukuk*. (1. Baskı). Ankara: Dost Yayınları.
- Bartın İl Özel İdaresi. 2017.
- Bartın İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü. 2017.
- Bartın SYDV. 2017.
- Bartın VGM. 2017.

- Başaran, İ.,Kalağan, G. ,Çiftçi, S. (2009). *Sosyal Yardımların Ulaştırılmasında Belediye-Mahalle Muhtarlığı İşbirliği ve Şeffaflık İlkesi* (Bartın Örneği).10-20.
- Beken, H. G. (2006). *Yoksulluk Olgusuna Kavramsal Bir Bakış*. İstanbul: MÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bıçkı, D. (2005). Kentsel Yoksulluğun Yapısal Faktörlerle Analizi: Ekonomik ve Politik Yapının Yeniden Örgütlenmesi; Karşılaştırmalı Bir Analiz, *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*. 7 (1). 104-130.
- Bircan, İ. (2002). Yoksulluk Şiddet ve İnsan Hakları. Ö. Yasemin (Ed.). *Türkiye’de Yoksulluk ve Kadınlar*. Ankara: TODAİE Yayınları.
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP). (2000). *Binyıl Kalkınma Hedefleri*. Erişim Tarihi: 23. 04. 2016.
- Buğra, A. (2015). *Kapitalizm, Yoksulluk ve Türkiye’de Sosyal Politika*.(7. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Büyükçavuşoğlu, O. (2009). *Küreselleşme ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Yoksulluk*. Afyonkarahisar: AKÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bolayır, S. (2007). *Türkiye’de Gelir Dağılımı Ve Yoksulluk*(Sivas İli Örneği). Sivas: CÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Boratav. K,Yeldan.E,(2001). *Turkey, 1980-2000: Financial Liberalization Macro economic (in)- Stability and Patterns of Distribution*. 1 (3). 4-7.
- Bozan, M. (2010). Uluslararası Yoksullukla Mücadele Stratejileri Sempozyumu: Deneyimler ve Yeni Fikirler. M. Kardaş (Ed.). *Yoksulluk Algısına Farklı Bir Bakış*. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.
- Canbay, T. Ve Selim, S. (2010). Türkiye’de Hanehalkı Yoksulluğu, *Ege Akademik Bakış*, 10 (2). 105-108.
- Coskun, M. N. (2005). Bölgesel Gelişme Stratejileri ve Akdeniz Ekonomisi. Haluk Erhat (Ed.). *Türkiye’de Yoksulluk: Bölgesel Farklılıklar ve Yoksulluğun Profili İçinde*. Ankara: İmaj Yayınevi.

- Çağlayan, S. (2008). *Türkiyede Yoksulluk Çalışmaları*. N. Oktik (Ed.). *Göç ve Yoksulluk: Mutlak ve Doğrusal Olmayan Bir İlişki*. İzmir: Yakın Yayınevi.
- Çalık, S. (2003). 1. Ulusal Yoksuluk Sempozyumu. A. E. Bilgili ve İ. Altan (Ed.). *Özürüllüğün Nedenleri ve Önlenmesinde Yoksulluğun Rolü*, İstanbul: Deniz Feneri Derneği Yayınları.
- Çelik, N. Ve Güven, M. (2008), 2. Ulusal İktisat Kongresi. *Sayısallaştırılmış SWOT Analizi ile Bartın İli'nin Ekonomik Yapısını Değerlendirme*. İzmir.
- Çocuk Koruma Hizmetleri Koordinasyonunda Türkiye Modeli, 2014.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (2001).9. *Kalkınma Planı Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyon Raporu*, 9. Beş Yıllık Kalkınma Planı, DPT Yayınları. Ankara.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (2007). *Dokuzuncu Kalkınma Planı Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu*.
- Doğrusöz, B. (2004, Ağustos). *Kayıt Dışı Ekonomi ile Mücadele Açısından Vergi Hukuku Özel Hukuk İlişkilerine Bakış. Türkiye'de Vergi Kayıp ve Kaçakları, Önlenmesi Yolları*, 19. Maliye Sempozyumu.
- Dumanlı, R. (1996). *Yoksullukla Mücadele Stratejileri*. C. C. Aktan (Ed.) *Yoksulluk ve Türkiye'deki Boyutları* içinde, Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.
- Erdoğan, N. (Ed.). (2007). *Yoksulluk Halleri*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, E. (2010). *Türkiye'de Yoksulluk Ve Yoksulluğu Önlemeye Yönelik Uygulanan Kamusal Politikaların Değerlendirilmesi*. Bursa: UÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eryılmaz, B. (2010). *Kamu Yönetimi*. (3. Baskı), İstanbul: Okutman Yayıncılık.
- Eryılmaz, B. (2012). *Kamu Yönetimi*, Kocaeli: Umuttepe Yayınevi.
- Eyüboğlu, A. (2000). *Kentlerde Kadının İş Yaşamına Katılım Sorunlarının Sosyo-Ekonomik Ve Kültürel Boyutları*, (1. Baskı). Ankara: T. C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.

- Geray, C. (1999). Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi Ve İlçe Köy Birlikleri Önerisi, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*. 8 (2). 12-20.
- Global Economic Prospects (2015). The World Bank.
- Global Economic Prospects (2016). The World Bank.
- Gölalan, M., Koçtürk, O.M. (2010). 1923- 1950 Türkiye Ekonomisinin Yapısal Analizi *Üçüncü Sektör Kooperatifçilik*. 45 (2). 50-60.
- Güloğlu, T ve Es, M. (2008). 1. Ulusal Yerel Yönetim Sempozyumu Bildiriler Kitabı, *Yerleşen Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler*, Sakarya.
- Gündoğan, N. (2008). *Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele*. Ankara Sanayi Odası.
- Gürses, D. (2007). Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele Politikaları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 17 (1). 59-74.
- Hız, G. ve Hız, K. (2010). Uluslararası Yoksullukla Mücadele Stratejileri Sempozyumu: Deneyimler ve Yeni Fikirler. M. Kardaş (Ed.). *Yoksulluk ve Yoksulluk Penceresinden Tüketim, Lüks Tüketim ve Tüketim Toplumunu İzleme*. İstanbul: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Genel Müdürlüğü.
- Human Development Report (UNDP). 2000.
- İbrişim, N. (2008). *Yoksulluk, Yoksulluğun Ölçülmesi ve Türkiye Üzerine Analizi*. Adana: ÇÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İnan, A. (2005). Avrupa Birliği Ekonomik Yaklaşımı: Lizbon Stratejisi ve Maastricht Kriterleri. *Bankacılar Dergisi*. 1 (2). 68-70.
- İkiz, A. S. (2000). *Kayıtdışı Ekonomi ve Türkiye’de Ekonomik Büyüme Üzerine Etkileri*. İzmir. DEÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İncedal, S. (2013). *Türkiye’de Yoksulluğun Boyutları: Mücadele Politikaları Ve Müdahale Araçları*. Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanlık Tezi. Ankara: Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü.

- İnsel, A. Dilek. (2007). İki Yoksulluk Tanımı ve Bir Öneri. *Toplum ve Bilim Dergisi*, 89(5). 70-75.
- Kalaycıoğlu, S. ve Rittersberger Tılıç, Helga. (2002). 7. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi: Kentleşme, Göç Ve Yoksulluk. A. A. Dikmen (Ed.). *Yapısal Uyum Programlarıyla Ortaya Çıkan Yoksullukla Başetme Stratejileri*. Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Karlık, S. (2007). *Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye Ekonomisinde Yapısal Dönüşüm*. (12. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Kartal, N ve Demirhan, Y. (2010). Uluslararası Yoksullukla Mücadele Stratejileri Sempozyumu: Deneyimler ve Yeni Fikirler. M. Kardaş (Ed.). *Kırsal Yoksulluktan Kentsel Yoksulluğa*, İstanbul: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.
- Kaya, Z. (2011), *Türkiye’de Yoksulluk Analizi: Bir Probit Model Uygulaması*. Erzurum: AÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kıldış, Y. (2000). Kayıtdışı Ekonomi ve Etkileri *Vergi Sorunları Dergisi*. (1).190
- Kızılgöl. Ö. (2009). *Türkiye’de Yoksulluk Sorunu: Ekonometrik Bir Bakış*, Yayınlanmış Doktora Tezi, İzmir: DEÜ: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kule, H. (2004). *Kentsel Yoksullukve İzmit’te Yoksulluk Yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: KÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Körükmez, L. (2008). Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları. N. Oktik (Ed.). *Kent Yoksulluğu ile Mücadelede Kadınların Geliştirdiği Stratejiler ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini*, İzmir: Yakın Kitabevi.
- Kümbetoğlu, B. (2002). Yoksulluk Şiddet ve İnsan Hakları. Y. Özdek (Ed.). *Afetler Sonrası Kadınlar ve Yoksulluk*. Ankara: Todaie Yayınları.
- Marks, K. ve Engels, F.(1979), *Seçme Yapıtlar*. M. Belli (Çev.). Sol Yayınları. Ankara.
- Önder, H. ve Şenses, F. (2006). *Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksulluk Düşüncesi*. İktisat, Siyaset ve Devlet Üzerine Yazılar. 16-20.

- Özcan, S. ve Taş, Y. (2012). Türkiye’de ve Dünya’da Yoksulluk Üzerine Bir Araştırma. *International Conference on Eurasian Economies.1. 425.*
- Özsoylu, A. F. (1996). *Türkiye’de Kayıtdışı Ekonomi*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Rahnema, M. (2009). *Sefaletin Yoksulluğu Kovduğu Bir Dünya*, Ş. Ünsaldı (Çev). Ankara: Özgür Üniversite Yayınları.
- Rousseau, J. J (2004). *İnsanlar Arasındaki Eşitsizliğin Kaynağı ve Temelleri Üzerine*, H. Zengin (Çev). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sâmî, Ş. (1995). *Kâmus-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları. .
- Seçilmiş Göstergelerle Bartın (2013), Türkiye İstatistik Kurumu.
- Skalar, M. (2015). *Uluslararası Hukuk ve Sürdürülebilir Kalkınma*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu (SYDTF). (2011). <https://sosyalyardimlar.aile.gov.tr/hakkimizda/sosyal-yardimlasma-ve-dayanismayi-tesvik-fonu/sydtf-gorevler>
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (SYDTF). (2004). *Sosyal Riski Azaltma Projesi Tanıtım Broşürü*: Erişim Tarihi: 25. 10. 2016), http://sosyalyardimlar.aile.gov.tr/data/5429198a369dc32358ee29b9/Turkiye_Sartli_Nakit_Transferi_Programinin_Iyilestirilmesine_Yonelik_Politika_Belgesi.pdf
- Sönmez, M. (2002). *100 Göstergede Kriz ve Yoksullaşma*. (2. Baskı). İstanbul: İletişim
- Şimşek, H. (2012). *Türkiye’de 1980 Sonrası Süreçte Sosyal Devlet ve Yoksullukla Mücadele*. İstanbul: İÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şenses, F. (2006). *Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk*. (4. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Şenyapılı, T. (2000). Yoksulluk. A. H. Akder ve M. Güvenç (Ed.). *İnformel Sektör: Devingenlikten Durağanlığa/ Gecekondulaşmadan Apartmanlaşmaya, Yoksulluk*. İstanbul: Tesev Yayını.

- Tanyeri, B. (2003). *Küresellesme Sürecinin Türkiye’de Yoksulluk Sorununa Etkileri.*. İstanbul: İÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- T.B.M.M Tutanak Dergisi (1986). *Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu Tasarısı ve Plan Ve Bütçe Komisyonu Raporu.* Ankara, Dönem:17, Cilt:29, Yasama Yılı:3, 111. Birleşim.
- T.C. Bartın Valiliği. (2008) *.Bartın 2023.* Bartın.
- Tekeli, İ. (2000). *Kent Yoksulluğu ve Modernitenin Bu Soruya Yaklaşım Seçenekleri Üzerine.* Yoksulluk.Tesev Yayını.
- Toprak, Z. (2010). *Yerel Yönetimler.* (8. Baskı). İzmir: Birleşik Matbaacılık.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], (2017). İş Gücü Verileri. [http://www. tuik. gov. tr](http://www.tuik.gov.tr).25.08.2017
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. Seçilmiş Göstergelerle Bartın. 2023.
- Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu [TÜRK-İŞ]. *Temmuz 2017 Açlık ve Yoksulluk Sınırı.* 25 Temmuz 2017.
- Uçar, C. (2011). *Kadın Yoksulluğu ile Mücadelede Sosyal Politika Araçları ve Etkinlikleri.* Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi. Ankara.
- Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2001). *Mahalli İdareler.* (3. Baskı). Ankara:Seçkin Yayıncılık.
- URL 1-(2015).<http://www.tusiad.org/tusiadcms.nsf/mainpageOpenForm>,24 Ocak 2016.
- URL 2-(2017). [http://www.tuikgovtr/PreTablo. do?alt_id=1011](http://www.tuikgovtr/PreTablo.do?alt_id=1011). TÜİK Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması,2006-2013, 05 Şubat 2017.
- URL.3-(2016).http://www.tuik.gov.tr/PreTablodo?alt_id=1007.Kurumsal Olmayan Nüfusun İş Gücü Durumu, 10 Şubat 2016.
- URL.4-(2016).<http://sosyalyardimlaraile.gov.tr/hakkimizda/sosyal-yardimlasma-ve-dayanismayi-tesvik-fonu/sydtf-gorevler>. 15 Nisan 2016
- URL 5-(2016).<http://www.vgm.gov.tr/>.15 Nisan 2016
- URL 7-(2016). <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/>.1 Mayıs 2016.

- URL 10-(2016). <http://www.aile.gov.tr/>.10 Mayıs 2016.
- URL 8- (2016). <http://www.amasra.bel.tr/images/stories/pdf/amasram>. 10 Haziran 2016.
- URL.9-(2016).<http://www.cografyaegitimi.biz/bartinin-iklimi-ve-bitki-ortusut2236.0.html>.
12 Haziran 2016.
- URL.10-(2016).http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007.Hanehalkıİşgücü İstatistikleri. 28 Haziran 2016.
- URL 11- (2016). http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059.Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Sonuçları 2007-2015, 28 Haziran 2015.
- URL 12- (2017).http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059.Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Sonuçları 2007-2015, 28 Haziran 2017.
- URL 13- (2016).<http://www.bartın.gov.tr/>.1 Temmuz 2016.
- URL 14- (2016). <http://www.iskur.gov.tr/tr-tr/anasayfa.aspx>.28 Haziran 2016.
- URL 15- <http://www.kosgeb.gov.tr/>.5 Ağustos 2016.
- URL 16- (2017). <http://bartın.aile.gov.tr/> 5 Ocak 2017.
- Üstün, N. (2007). Nejat Üstün. *Sivas'ta Yoksulluk*. Sivas: CÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- World Bank, (2016). World Development Indicators.
- Yalçın, N. (2008). *Sivil Toplum Kuruluşları ve Yoksulluk*. Aydın: AMÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldız, O. Ve Koruma, S. (2003). 1. Ulusal Yoksulluk Sempozyumu. A. Emre ve İ. Altan (Ed.). *İstihdam ve Fakirliğin Giderilmesi*. İstanbul: Deniz Feneri Derneği Yayınları.
- Yılmaz, C. (2008). Türkiye'de Yoksulluk Çalışmaları. Nurgün Oktik (Ed.). *Kentsel Yoksulluk: Dayanışma, Güven ve Risk İlişkisinin Dönüşümü*, İzmir: Yakın Kitabevi Yayınları.
- Yılmaz, D. ve Kartal, N. (2010). Uluslararası Yoksullukla Mücadele Stratejileri Sempozyumu Bildiriler Kitabı. M. Kardaş (Ed.). *Yoksullukla Mücadelede Türkiye*

Deneyimi: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu. İstanbul: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Yayınları.

Yüce, M. ve Özbek, M. Ferhat. (2006). Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Sosyo-Ekonomik Boyutlarıyla Yoksulluk Olgusu Üzerine Bir Değerlendirme. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E- Dergisi*, (1). 100-103.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982).

5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, (2005), T. C. Resmi Gazete Tarihi, 25745, 4 Mart 2005.

5393 Sayılı Belediye Kanunu, (2005), T. C. Resmi Gazete Tarihi, 25874, 3 Temmuz 2005.

442 Sayılı Köy Kanunu, (1924), T. C. Resmi Gazete Tarihi, 68, 7 Nisan 1924.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Elif YILMAZ

Doğum Yeri ve Tarihi : Samsun-1990

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İletişim

E-Posta Adresi : elifyilmaz3836@gmail.com

Tarih :24/08/2017

